

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
DLA POWIATU PIŁSKIEGO**

NA LATA 2008-2015

Piła, marzec - 2008 r.

Zleceniodawca:

Powiat Piłski

al. Niepodległości 33/35

64-920 Piła

tel. (067) 210-93-00

fax (067) 210-93-02

e-mail: starostwo@powiat.pila.pl

Autor:

Business Mobility International Spółka z o.o.

ul. Drewsa 4E

61 – 606 Poznań

tel/fax (061) 825 78 60

e-mail: office@bm-intl.2com.pl

Siedziba:

Business Mobility International NV-SA

Rue Wiertz 50/28

1050 Brussels, Belgium

tel. [32-2] 644 36 89

fax [32-2] 648 07 80

http: www.bmintl.com

SPIS TREŚCI:

SŁOWNICZEK - WYKAZ UŻYWANYCH SKRÓTÓW.....	5
WPROWADZENIE DO STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA POWIATU PILSKIEGO DO ROKU 2015	6
1. METODOLOGIA.....	9
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE.....	11
2.1. UWARUNKOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH WYNIKAJĄCE Z CZŁONKOSTWA POLSKI W UNII EUROPEJSKIEJ.....	12
2.2. UWARUNKOWANIA STRATEGII WYNIKAJĄCE Z POLITYKI SPOŁECZNEJ REALIZOWANEJ NA SZCZEBLU KRAJU	14
2.3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z PRZYJĘCIA DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PROGRAMOWYCH NA SZCZEBLU REGIONU.....	21
2.4. OCENA UWARUNKOWAŃ ZEWNĘTRZNYCH – PODSUMOWANIE	26
3. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE	28
3.1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z PRZYJĘCIA DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PROGRAMOWYCH NA SZCZEBLU POWIATU.....	28
3.2. UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE	31
3.2.1. STAN I STRUKTURA LUDNOŚCI	31
3.2.2. RUCH NATURALNY LUDNOŚCI	36
3.3. UWARUNKOWANIA EKONOMICZNE	40
3.3.1. BEZROBOCIE W POWIECIE PILSKIM	40
3.3.1.1. Przedsiębiorczość	45
3.4. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNE.....	47
3.4.1. DOSTĘP DO EDUKACJI	47
3.4.2. DOSTĘP DO USŁUG ZDROWOTNYCH.....	48
3.4.3. WYKLUCZENIE SPOŁECZNE	49
3.4.3.1. Osoby niepełnosprawne.....	49
3.4.3.2. Ubóstwo.....	54
3.4.3.3. Bezdomność	54
3.4.3.4. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.....	55
3.4.3.5. Alkoholizm.....	56
3.4.3.6. Narkomania.....	57
3.4.3.7. Starość.....	58
3.4.4. AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA	60
3.4.5. BEZPIECZEŃSTWO.....	61
3.5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	62
3.6. OCENA UWARUNKOWAŃ WEWNĘTRZNYCH – PODSUMOWANIE.....	64
4. DIAGNOZA STANU I MOŻLIWOŚCI REALIZACJI STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	67
4.1. DIAGNOZA	67
4.1.1. ANALIZA SWOT	72
4.1.1.1. Analiza SWOT – obszar edukacja	73
4.1.1.2. Analiza SWOT – obszar problemy społeczne.....	74
4.1.1.3. Analiza SWOT – obszar społeczność lokalna.....	75
4.1.1.4. Analiza SWOT – obszar infrastruktura.....	76
4.1.1.5. Analiza SWOT – obszar finanse	77
CZĘŚĆ STRATEGICZNA.....	78
5. ZAŁOŻENIA DO STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA POWIATU PILSKIEGO	79
6. MISJA.....	80
7. PRIORYTETY, CELE STRATEGICZNE, KIERUNKI DZIAŁANIA.....	83
8. WARUNKI REALIZACJI STRATEGII.....	95
9. ZEWNĘTRZNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	96
9.1. FUNDUSZE STRUKTURALNE UE NA LATA 2007 – 2013.....	96

9.1.1. PROGRAM OPERACYJNY KAPITAŁ LUDZKI.....	96
9.1.2. PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH NA LATA 2007 - 2013.....	96
9.1.3. NORWESKI MECHANIZM FINANSOWY I MECHANIZM FINANSOWEGO OBSZARU GOSPODARCZEGO.....	96
9.1.4. WIELKOPOLSKI REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY NA LATA 2007-2013	97
10. MONITORING STRATEGII.....	99
10.1. WSTĘP	99
11. WYKAZ TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW	113

SŁOWNICZEK - WYKAZ UŻYWANYCH SKRÓTÓW

Art.	- artykuł
CIS	- Centrum Integracji Społecznej
DPS	- Dom Pomocy Społecznej
Dz.U.	- Dziennik Ustaw
EOG	- Europejski Obszar Gospodarczy
GUS	- Główny Urząd Statystyczny
MFEQG	- Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego
MPiPS	- Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
MPS	- Ministerstwo Polityki Społecznej
MRR	- Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
NGO	- Non-Governmental Organizations
NMF	- Norweski Mechanizm Finansowy
NSRO	- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia
OPS	- Ośrodek Pomocy Społecznej
PCPR	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
PFRON	- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
PO KL	- Program Operacyjny Kapitał Ludzki
ppp	- partnerstwo publiczno-prywatne
PROW	- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
ROPS	- Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
RP	- Rzeczpospolita Polska
SWW	- Sejmik Województwa Wielkopolskiego
SZMF	- Szwajcarski Mechanizm Finansowy
ŚDS	- Środowiskowy Dom Samopomocy
UE	- Unia Europejska
UMWW	- Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego
WRPO	- Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny
WUP	- Wojewódzki Urząd Pracy
WUS	- Wojewódzki Urząd Statystyczny

WPROWADZENIE DO STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA POWIATU PILSKIEGO DO ROKU 2015

Polityka społeczna powiatu pilskiego, której bazą jest społeczność zamieszkała na terenie powiatu określona została dokumentem pod nazwą „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Pilskim na Lata 2008 - 2015”.

Społeczność to skupisko ludzi i instytucji, w obrębie, którego jednostki i grupy mają możliwość wykonania pełnego obrotu koła życiowych działań, zrealizowania zróżnicowanych form indywidualnej aktywności życiowej, tj. nauka, praca, rozrywka i wypoczynek, kontakty społeczne, zainteresowania itp.

Istotą funkcjonowania społeczności jest jej zdolność stawiania i realizowania celów oraz potrzeb w taki sposób, by zapewnić przeżycie i samorealizację jej członków.

Aby jakaś społeczność była funkcjonalną z punktu widzenia oczekiwania jej członków musi posiadać:

- pewne formy organizacyjne na użytek zróżnicowanych funkcji oraz
- sieć wyspecjalizowanych instytucji umożliwiających wyjście naprzeciw potrzebom swych członków.

Każda społeczność wypracowuje także właściwe dla siebie systemy wsparcia uruchamiane w wypadku pojawienia się problemów społecznych lub wówczas, gdy jednostka lub grupa znajduje się w trudnej sytuacji życiowej, której przezwyciężenie wykracza poza ich własne środki, możliwości i uprawnienia. W sferze działań socjalnych celem głównym jest zatem dbałość o to, by jednostki i rodziny (zwłaszcza żyjące w trudnych warunkach) miały dostęp do systemu wsparcia społecznego i zasobów społecznych umożliwiających osiągnięcie potencjału koniecznego do samodzielnego funkcjonowania.

Zasoby społeczne mogą być zarówno bardzo namacalnymi w swej istocie – pieniądze, mieszkanie, żywność, opieka domowa i instytucjonalna, transport, odzież, jak również walorami niematerialnymi, takimi jak wiedza, odwaga, pomysłowość, inicjatywa, zachęta, humanizm, miłość itp. Na zasoby składają się, zatem zarówno konkretne jednostki z ich osobowościami i materialnymi walorami oraz ich najbliższe społeczne otoczenie (rodzina, przyjaciele, znajomi, sąsiedzi), jak też formalne i nieformalne grupy, organizacje, stowarzyszenia, instytucje, a także to, co dała ludziom natura (przyroda, kopaliny).

Pod pojęciem bezpieczeństwa socjalnego jednostki lub grupy rozumie się na ogół możliwość i gwarancję zaspokojenia podstawowych potrzeb bytowych.

Inaczej mówiąc społeczność dąży do zbudowania w miarę spójnego i skutecznego systemu instytucjonalnej ochrony bezpieczeństwa swych obywateli, by dać im możliwość i gwarancję zaspokojenia różnorodnych potrzeb, dążeń, aspiracji i oczekiwań pojedynczych ludzi i grup.

To zaś, co zostanie uznane za potrzeby podstawowe jednostek i grup oraz kryteria ich hierarchizacji jest zawsze wpisane w tło historyczne, kulturowe, ustrojowe i warunki ekonomiczne konkretnego społeczeństwa, konkretnej zbiorowości.

Podstawą polityki społecznej w powiecie pilskim jest strategia, która określa, misję, cele i kierunki działania oraz wskazuje na sposoby ich monitorowania. Dokument ten poddany ocenie radnych powiatu oraz środowisk związanych bezpośrednio z polityką społeczną, a następnie przyjęty przez Zarząd i Radę Powiatu Pilskiego określa opcje rozwoju poszczególnych instrumentów prowadzenia polityki społecznej na rzecz skutecznego rozwiązywania problemów społecznych.

Dodatkowym elementem mającym wpływ na ostateczny kształt dokumentu jest zamieszczony Raport o Stanie Pomocy Społecznej w Powiecie Pilskim (Bilans Otwarcia) opracowany przy merytorycznym udziale pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, jak również miejskich i gminnych ośrodków pomocy społecznej działających na terenie powiatu.

Dokument ten zawiera podstawowe informacje o polityce społecznej w powiecie pilskim, uwzględniając stan jednostek polityki społecznej o charakterze lokalnym.

W tworzenie strategii rozwoju polityki społecznej zostało włączonych kilkadziesiąt osób, będących reprezentantami środowisk społecznych i samorządowych, zajmujących się, na co dzień

problematyką polityki społecznej i biorących czynny udział w rozwiązywaniu problemów społecznych na terenie powiatu pilskiego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Pilskiego do roku 2015 stanowi integralną część Strategii Rozwoju Społeczno Gospodarczego Powiatu Pilskiego na lata 2007 - 2015 oraz jest próbą odpowiedzi na pytanie, jakie działania należałoby podjąć, by społeczność zamieszkująca powiat pilski mogła w sposób jak najpełniejszy zaspokajać swoje potrzeby i realizować własne scenariusze życiowe w nawiązaniu do przyjętych kierunków rozwoju powiatu.

Obszar strategii powiatowej w zakresie pomocy społecznej określa Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. Nr 64, poz.593 z 2004 r.) w art. 21 pkt 1. Strategia według zapisów tej ustawy powinna obejmować w szczególności programy przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, wyrównywania szans osób niepełnosprawnych, pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, współpracy z organizacjami pozarządowymi.

W raporcie (Bilansie Otwarcia) omawiającym uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne polityki społecznej i działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w powiecie pilskim wykorzystano następujące źródła danych i informacji:

a) pierwotnych:

1. dane zebrane podczas spotkań z przedstawicielami administracji samorządowej szczebla powiatowego i poszczególnych gmin wchodzących w skład powiatu,
2. wyniki rozmów i dyskusji podczas spotkań konsultacyjnych oraz rozmów bezpośrednich z przedstawicielami ośrodków pomocy społecznej, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, środowisk naukowych, organizacji pozarządowych w tym związków wyznaniowych i instytucji pomocy społecznej,
3. własne badania sondażowe oparte o spotkania konsultacyjne.

b) wtórnych:

1. Narodowa Strategia Spójności na lata 2007 - 2013 - (MRR¹ 2006),
2. Strategia Rozwoju Kraju 2007 – 2013, (MRR, 2006),
3. Strategia Polityki Społecznej na lata 2007 – 2013, (MPiPS² 2005),
4. Narodowa Strategia Integracji Społecznej, (MPiPS, 2004),
5. Program Operacyjny Kapitał Ludzki na lata 2007 – 2013, (MRR, 2007),
6. Strategia Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego na lata 2007 – 2013, (MPS³, 2005),
7. Krajowy Plan Działań na rzecz Zatrudnienia, (MPiPS, przygotowywany każdego roku),
8. Rocznik Statystyczny Województwa Wielkopolskiego 2005, (WUS⁴, 2005,2006)
9. Biuletyny Informacyjne Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Poznaniu (WUS, 2005, 2006),
10. Publikacje Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie (GUS⁵, 2006, 2007),
11. Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020, (SWW⁶, 2005),
12. Wielkoposki Regionalny Program Operacyjny na lata 2007 - 2013 (UMWW⁷,2007),
13. Strategia Zatrudnienia dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2007 – 2013, (WUP⁸, 2007),
14. Strategia Sektorowa w Zakresie Ochrony Zdrowia, (UMWW, 2001),
15. Migracja Zarobkowa w Wielkopolsce w rok po akcesji do Unii Europejskiej, (WUP, 2006),
16. Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2008 - 2012, (UMWW, 2007),
17. Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2006 -2009 (UMWW, 2006),
18. Strategia Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Powiatu Pilskiego na lata 2007 -2015,

¹ MRR – Ministerstwo Rozwoju Regionalnego

² MPiPS – Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

³ MPS – Ministerstwo Polityki Społecznej

⁴ WUS – Wojewódzki Urząd Statystyczny

⁵ GUS – Główny Urząd Statystyczny

⁶ SWW – Sejmik Województwa Wielkopolskiego

⁷ UMWW – Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego

⁸ WUP – Wojewódzki Urząd Pracy

19. Sprawozdanie z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pile za rok 2007,
20. Informacje z działalności Gminnych, Miejsko – Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu pilskiego oraz Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile za rok 2007,
21. Sprawozdania roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za rok 2007 opracowane przez gminy wchodzącego w skład powiatu pilskiego,
22. Raporty, materiały pilotażowe, badania stanu obszaru polityki społecznej (MPiPS, 2006, 2007),
23. Oficjalne strony internetowe jednostek samorządu terytorialnego i wojewódzkiego, administracji rządowej, instytucji publicznych, podmiotów prywatnych i in.,
24. Analizy własne przygotowane przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, (ROPS⁹, 2004, 2005, 2006, 2007),

⁹ ROPS – Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej

1. METODOLOGIA

Na całość opracowania pn. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Pilskiego do roku 2015 składają się wyniki prac będących kompilacją wniosków powstałych po dokonanej diagnozie stanu opartej na bilansie otwarcia i autorskiego uporządkowania wyników prac uczestników warsztatów strategicznych, które odbyły się w siedzibie Starostwa Powiatowego w Pile w dniu 01 lutego 2008 roku z udziałem reprezentantów środowisk samorządowych, administracji samorządowej szczebla powiatowego i gmin wchodzących w skład powiatu, organizacji pozarządowych, służby zdrowia, edukacji, kultury, wymiaru sprawiedliwości i policji. Druga debata miała miejsce w dniu 28 marca 2008 roku i jej celem była prezentacja diagnozy stanu w poszczególnych obszarach pomocy społecznej i przedstawienie proponowanych celów kierunków działania, których realizacja w znacznym stopniu może przyczynić się do zniwelowania większości problemów społecznych powiatu pilskiego.

Zaproponowane sformułowania celów i kierunków działania są spójne z dokumentami określającymi politykę społeczną na szczeblu krajowym i regionalnym, ale przede wszystkim uwzględniają propozycje uczestników debat strategicznych – beneficjentów instytucjonalnych tej strategii, mających bezpośrednie przełożenie w swoich codziennych działaniach na rzecz beneficjentów pomocy społecznej.

Głównym elementem mającym wpływ na ostateczny kształt strategii jest zamieszczony w pierwszej części dokumentu Bilans Otwarcia opracowany przy merytorycznym udziale Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pile.

Bilans ten zawiera podstawowe informacje o polityce społecznej i działaniach na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w powiecie pilskim, uwzględniając czynniki społeczne i gospodarcze w całym regionie i poszczególnych jego obszarach. Czynniki te mają pośrednie lub bezpośrednie oddziaływanie na poziom i jakość życia, skalę i rodzaj problemów społecznych w powiecie pilskim.

Założeniem pierwszej konsultacji społecznej było zidentyfikowanie celów i kierunków działania w poszczególnych przyjętych teoretycznie obszarach pomocy społecznej.

Uczestnicy debaty pracując nad analizą SWOT brali pod uwagę pięć obszarów istotnych z punktu widzenia problematyki społecznej.

- EDUKACJA,
- INFRASTRUKTURA,
- PROBLEMY SPOŁECZNE,
- SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA,
- FINANSE

Na podstawie wcześniej opracowanej analizy SWOT:

- mocne strony (wewnętrzne) polityki rozwiązywania problemów społecznych w powiecie pilskim,
- słabe strony (wewnętrzne) (tej polityki),
- szanse (zewnętrzne),
- zagrożenia (zewnętrzne),

odpowiadano w trakcie debaty strategicznej na następujące pytanie: „*Co należy zrobić, albo jakie podjąć działania lub spowodować efekty tych działań, żeby zlikwidować słabe strony i zniwelować zagrożenia?*”.

Na podstawie tak postawionego pytania składano propozycje celów strategicznych polityki społecznej opierając się na wcześniej wybranych w wyniku dyskusji słabych stronach i zagrożeniach.

Podobnie pracowano przy budowaniu celów określonych na podstawie mocnych stron i szans.

Kolejnym krokiem procesu konsultacji społecznej była hierarchizacja celów w poszczególnych obszarach polityki społecznej, przy jednoczesnym wskazywaniu na potrzebę realizacji niezbędnych inwestycji w obszarze pomocy społecznej powiatu pilskiego.

W ten sposób wynikiem debat strategicznych było wypracowanie kilkudziesięciu celów w pięciu założonych obszarach polityki społecznej.

Założenia do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Pilskiego do roku 2015 sformułowano na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu, w tym również posługując się analizą SWOT przeprowadzoną w trakcie konsultacji społecznych.

Część strategiczna została oparta na przyjętych założeniach do strategii wynikających z bilansu otwarcia i diagnozy oraz na podstawie wniosków powstałych po drugim warsztacie strategicznym i złożonych propozycjach zmian do zaprezentowanych celów i kierunków działania.

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

Uwarunkowań zewnętrznych dla realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Pilskiego do roku 2015 należy upatrywać w Unii Europejskiej, polityce społecznej państwa oraz w wyznaczonych celach i kierunkach działania w tym sektorze na szczeblu regionalnym. Po podpisaniu przez Rząd RP Traktatu Akcesyjnego wszelkie prawa w tym zakresie obowiązujące w UE przed przystąpieniem naszego kraju do Unii stały się dla Polski obowiązujące. W pierwszej kolejności kierunki polityki społecznej dla tej części Europy określa od 2000 roku Strategia Lizbońska oraz Europejski Model Społeczny Unii Europejskiej i Rady Europy. Natomiast Traktat Konstytucyjny Unii Europejskiej obecnie przejęty przez Traktat Lizboński, wprowadza Kartę Praw Podstawowych Unii Europejskiej, która ma również stanowić podstawy dla prowadzenia polityki społecznej i działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w krajach członkowskich. Bliższymi, aczkolwiek również zaliczającymi się do zewnętrznych uwarunkowań są dokumenty strategiczne obowiązujące w kraju, w tym przede wszystkim Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. Nr 64, poz.593 z 2004 r.) w art. 21 pkt 1.

W kolejności znaczenia i wpływu na rozwiązania regionalne w tym obszarze ma Narodowa Strategia Spójności na lata 2007 – 2013 utworzona w ramach Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia, podobnie jak Program Operacyjny Kapitał Ludzki, który w latach 2008-2013 jest jednym z głównych donatorów środków wspierających realizację polityki społecznej i integracji na poziomie województw, powiatów i gmin. W Unii Europejskiej stosunkowo niedawno narodziła się koncepcja otwartej koordynacji polityki społecznej. To z kolei oznacza, że istnieje koncepcja pożądanej drogi rozwoju, a także koncepcja europejskiego modelu socjalnego, do której kraje europejskie będą się zbliżać.¹⁰

Polityka społeczna w Wielkopolsce to przede wszystkim zwiększony nacisk na wzrost znaczenia samorządów lokalnych i sektora obywatelskiego, dowartościowanie wolontariatu, podnoszenie roli edukacji i więzi społecznych w budowaniu kapitału społecznego, wzrost znaczenia sektora ekonomii społecznej i zatrudnienia socjalnego, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez udział w programach integracyjnych i reintegracyjnych, działania aktywizujące całe społeczności lokalne. Koordynatorem tej polityki na szczeblu województwa jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, który prowadzi obecnie szerokie konsultacje poprzedzające zatwierdzenie ostatecznej wersji Strategii Integracji i Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do roku 2020.

Uwarunkowania zewnętrzne w układzie tabelarycznym w rozbiciu na europejskie i krajowe i regionalne omówiono szerzej w następujących podrozdziałach.

¹⁰ *Europejski model socjalny i otwarta koordynacja polityki społecznej, Stanisława Golimowska, Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, W-wa*

2.1. Uwarunkowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynikające z członkostwa Polski w Unii Europejskiej

Tabela 1 Dokumenty Unii Europejskiej dotyczące polityki społecznej.

1.	Traktat Akcesyjny
	Na mocy niniejszego Aktu nowe Państwa Członkowskie przystępują do decyzji i umów przyjętych przez przedstawicieli rządów Państw Członkowskich zebranych w ramach Rady Wspólnoty. Nowe Państwa Członkowskie zobowiązują się przystąpić od dnia przystąpienia do wszystkich innych umów zawartych przez obecne Państwa Członkowskie i dotyczących funkcjonowania Unii lub związanych z jej działaniami. Co oznacza, że Polska zobowiązuje się do przestrzegania wszystkich norm prawnych i przyjętych strategii rozwojowych dla poszczególnych obszarów życia społeczno – gospodarczego, w tym polityki społecznej wyrażonej m.in. w Strategii Lizbońskiej przyjętej przez Unię Europejską w 2000 roku.
2.	Strategia Lizbońska
	Celem Strategii Lizbońskiej jest uczynienie z UE obszaru o dynamicznie rozwijającej się gospodarce, jednocześnie zachowującego wysoką spójność społeczną. Spójność społeczna rozumiana jest tutaj jako zdolność społeczeństwa do zapewnienia dobrobytu wszystkim swoim członkom oraz minimalizowania rozbieżności między nimi. Polega więc nie tylko na zwalczaniu wykluczenia społecznego i ubóstwa, ale przede wszystkim na tworzeniu solidarności w społeczeństwie, tak aby ograniczać zasięg występowania tego zjawiska. Strategia ta opiera się na trzech filarach: konkurencyjności, zatrudnieniu i spójności społecznej. Założeniem europejskiego modelu społecznego Unii Europejskiej i Rady Europy jest: - odpowiedzialność państwa za poziom i jakość życia wszystkich obywateli wyrażająca się m.in. w aktywnym przeciwdziałaniu rosnącemu ubóstwu i nadmiernemu rozwarstwieniu społecznemu, - oparcie polityki społecznej na prawach społecznych i socjalnych, których katalog zawiera Zrewidowana Europejska Karta Społeczna - podstawowy dla Europejskiego Modelu Społecznego dokument Rady Europy, jak i Karta Podstawowych Praw Unii Europejskiej włączona w całości do projektu Traktatu Konstytucyjnego, a następnie Traktatu Reformującego, - wielosektorowość i wielopoziomowość polityki społecznej, w której ważną rolę do odegrania mają sektor obywatelski i rynkowy oraz władze regionalne i lokalne przy aktywnej postawie państwa realizującego interes wspólny i chroniącego najbardziej podatnych na wykluczenie społeczne, - uznanie znaczenia mocnych i trwałych więzi rodzinnych i społecznych za jeden z istotnych czynników zapobiegających powstawaniu problemów społecznych i gospodarczych, - uwzględnianie trendów demograficznych w planowaniu polityki społecznej, a szczególnie takich zjawisk jak: zmieniająca się struktura wiekowa społeczeństwa, zmiany wzorów życia rodzinnego oraz migracje.
3.	Plan społeczny 2005-2010. Europa socjalna w gospodarce światowej. Praca i możliwości dla wszystkich. Zatrudnienie i sprawy społeczne. Komisja Europejska, marzec 2005
	Plan społeczny, który ma wzmocnić założenia europejskiego modelu społecznego wskazuje na kierunki europejskiej polityki społecznej do 2010 r. Plan ten odzwierciedla intencje zawarte w projekcie Traktatu Konstytucyjnego (obecnie Traktatu Reformującego) UE, a jego tłem jest aktualna polityka UE, uzupełniająca działania państw członkowskich w dziedzinie zatrudnienia i polityki społecznej. Zgodnie z postawionymi przez Komisję strategicznymi celami promowania dobrobytu, solidarności i bezpieczeństwa w Europie, plan społeczny ma dwa główne obszary działania: dążenie do pełnego zatrudnienia i promowanie bardziej uczciwego społeczeństwa poprzez zwalczanie biedy i wykluczenia, modernizację systemów zabezpieczenia społecznego i działania na rzecz wyrównywania szans.

4.	Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej
	W obliczu zmian w społeczeństwie, postępu społecznego oraz rozwoju naukowego i technologicznego, niezbędne jest wzmocnienie ochrony praw podstawowych poprzez wyszczególnienie tych praw w Karcie i przez to uczynienie ich bardziej widocznymi. Karta Praw Podstawowych zabezpiecza obszar interesów związanych ze skuteczną realizacją polityki społecznej i integracji państw członkowskich UE uznając m.in. następujące prawa, wolności i zasady: godność ludzką, prawo do życia, prawo do integralności osoby, zakaz tortur i niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, zakaz niewolnictwa i pracy przymusowej, prawo do wolności i bezpieczeństwa, poszanowanie życia prywatnego i rodzinnego, prawo do zawarcia małżeństwa i prawo do założenia rodziny, prawo do nauki, wolność wyboru zawodu i prawo do podejmowania pracy, równość wobec prawa, niedyskryminacja, równość mężczyzn i kobiet, prawa dziecka, prawa osób w podeszłym wieku, integracja osób niepełnosprawnych, zabezpieczenie społeczne i pomoc społeczna.

Źródła: Opracowanie własne na podstawie dokumentów obowiązujących w Unii Europejskiej

2.2. Uwarunkowania Strategii wynikające z polityki społecznej realizowanej na szczeblu kraju

Tabela 2 Najważniejsze akty prawne odnoszące się do polityki społecznej– obecnie obowiązujące w Polsce.

1.	Konstytucja RP z dn. 2 kwietnia 1997 r., obowiązująca od 17 października 1997 r.
	Art. 32. 1. Wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne. 2. Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny. Art. 33. 1. Kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym. 2. Kobieta i mężczyzna mają w szczególności równe prawo do kształcenia, zatrudnienia i awansów, do jednakowego wynagradzania za pracę jednakowej wartości, do zabezpieczenia społecznego oraz do zajmowania stanowisk, pełnienia funkcji oraz uzyskiwania godności publicznych i odznaczeń. Art. 35. 1. Rzeczpospolita Polska zapewnia obywatelom polskim należącym do mniejszości narodowych i etnicznych wolność zachowania i rozwoju własnego języka, zachowania obyczajów i tradycji oraz rozwoju własnej kultury. 2. Mniejszości narodowe i etniczne mają prawo do tworzenia własnych instytucji edukacyjnych, kulturalnych i instytucji służących ochronie tożsamości religijnej oraz do uczestnictwa w rozstrzyganiu spraw dotyczących ich tożsamości kulturowej. Art. 67. 1. Obywatel ma prawo do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę lub inwalidztwo oraz po osiągnięciu wieku emerytalnego. Zakres i formy zabezpieczenia społecznego określa ustawa. 2. Obywatel pozostający bez pracy nie z własnej woli i nie mający innych środków utrzymania ma prawo do zabezpieczenia społecznego, którego zakres i formy określa ustawa. Art. 69. Osobom niepełnosprawnym władze publiczne udzielają, zgodnie z ustawą, pomocy w zabezpieczaniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej. Art. 71. 1. Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych. 2. Matka przed i po urodzeniu dziecka ma prawo do szczególnej pomocy władz publicznych, której zakres określa ustawa. Art. 72. 1. Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. 2. Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych. Art. 75. 1. Władze publiczne prowadzą politykę sprzyjającą zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych obywateli, w szczególności przeciwdziałają bezdomności, wspierają rozwój budownictwa socjalnego oraz popierają działania obywateli zmierzające do uzyskania własnego mieszkania.
2.	Ustawa o pomocy społecznej (Dz. U. 2004, nr 64, poz. 593 ze zm.)
	Art. 21 pkt 1 ustawa określa: 1) zadania w zakresie pomocy społecznej; 2) rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania; 3) organizację pomocy społecznej; 4) zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej. Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim,

	innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie sytuacjom, o których mowa w art. 2 ust. 1, przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej. Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze, trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej.
3.	Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r.
	Wybrane artykuły ustawy w sposób szczególny powiązane są z polityką społeczną i działaniami na rzecz integracji: Art. 3. 1. Działalnością pożytku publicznego jest działalność społecznie użyteczna, prowadzona przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych określonych w ustawie. 2. Organizacjami pozarządowymi są, niebędące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu przepisów o finansach publicznych, i niedziałające w celu osiągnięcia zysku, osoby prawne lub jednostki nieposiadające osobowości prawnej utworzone na podstawie przepisów ustaw, w tym fundacje i stowarzyszenia, z zastrzeżeniem ust. 4 (...). Art. 4. 1. Sfera zadań publicznych, o której mowa w ustawie, obejmuje (<i>między innymi – przyp. aut.</i>) zadania w zakresie: • pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób, • działania na rzecz osób niepełnosprawnych, • promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy, • upowszechniania i ochrony praw kobiet oraz działalność na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn, • działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, • porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałania patologiom społecznym, • promocji i organizacji wolontariatu. Art. 5. 1. Organy administracji publicznej prowadzą działalność w sferze zadań publicznych, o której mowa w art. 4, we współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3, prowadzącymi, odpowiednio do terytorialnego zakresu działania organów administracji publicznej, działalność pożytku publicznego w zakresie odpowiadającym zadaniom tych organów. 2. Współpraca, o której mowa w ust. 1, odbywa się na zasadach: pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności. 3. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego uchwala roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz z podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3. 4. Zlecenie realizacji zadań publicznych, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 - jako zadań zleconych w rozumieniu art. 106 ust. 2 pkt 1 lit. d, art. 131 ust. 1 oraz art. 176 ustawy o finansach publicznych - może mieć formy: 1) powierzania wykonywania zadań publicznych, wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji, lub 2) wspierania takich zadań, wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji.

4.	Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r.
	Wybrane artykuły ustawy w sposób szczególny powiązane są z polityką społeczną i działaniami na rzecz integracji: Art. 1. Ustawa określa: 1) zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, 2) zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie, 3) zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. Art. 3. Osobie dotkniętej przemocą w rodzinie udziela się pomocy, w szczególności w formie: 1) poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego i socjalnego, 2) interwencji kryzysowej i wsparcia, 3) ochrony przed dalszym krzywdzeniem, poprzez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się z osobą pokrzywdzoną, 4) zapewnienia na żądanie osoby dotkniętej przemocą, bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie. Art. 4. Wobec osób stosujących przemoc w rodzinie stosuje się przewidziane w niniejszej ustawie środki mające na celu zapobieganie ich kontaktowaniu się z osobami pokrzywdzonymi oraz oddziaływania korekcyjno-edukacyjne.
5.	Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r.
	Wybrane artykuły ustawy w sposób szczególny powiązane są z polityką społeczną i działaniami na rzecz integracji: Rozdział 3: Rehabilitacja osób niepełnosprawnych. Art. 7. 1. Rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej. Art. 9. 1. Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym. 2. Rehabilitacja społeczna realizowana jest przede wszystkim przez: 1) wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej, 2) wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych, 3) likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji, 4) kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.
6.	Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z 26 października 1982 r.
	Wybrane artykuły ustawy szczególnie istotne dla kreowania polityki społecznej i podejmowania działań na rzecz integracji na poziomie regionu: Art. 2. 1. Zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności: 1) tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymanie się od spożywania alkoholu, 2) działalność wychowawczą i informacyjną, 3) ustalanie odpowiedniego poziomu i właściwej struktury produkcji napojów alkoholowych

	przeznaczanych do spożycia w kraju, 4) ograniczanie dostępności alkoholu, 5) leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu, 6) zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie, 7) przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Art. 21. 1. Leczenie odwykowe osób uzależnionych od alkoholu prowadzą stacjonarne i niestacjonarne zakłady lecznictwa odwykowego oraz inne zakłady opieki zdrowotnej. 2. Poddanie się leczeniu odwykowemu jest dobrowolne. Wyjątki od tej zasady określa ustawa. 3. Od osób uzależnionych od alkoholu nie pobiera się opłat za świadczenia w zakresie leczenia odwykowego udzielane w zakładach opieki zdrowotnej.
7.	Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r.
	Wybrane artykuły ustawy szczególnie istotne dla kreowania polityki społecznej i podejmowania działań na rzecz integracji na poziomie regionu: Art. 2. 1. Przeciwdziałanie narkomanii realizuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo-wychowawczej i zdrowotnej, a w szczególności: 1) działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i zapobiegawczą, 2) leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych, 3) ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych, 4) nadzór nad substancjami, których używanie może prowadzić do narkomanii, 5) zwalczanie niedozwolonego obrotu, wytwarzania, przetwarzania, przerobu i posiadania substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii, 6) nadzór nad uprawami roślin zawierających substancje, których używanie może prowadzić do narkomanii. Art. 19. 1. Działalność wychowawcza, edukacyjna, informacyjna i zapobiegawcza obejmuje: 1) promocję zdrowia psychicznego, 2) promocję zdrowego stylu życia, 3) informowanie o szkodliwości środków i substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii, oraz o narkomanii i jej skutkach, 4) edukację psychologiczną i społeczną, 5) edukację prawną, 6) działania interwencyjne. 2. Działalność, o której mowa w ust. 1, obejmuje w szczególności: 1) wprowadzanie problematyki zapobiegania narkomanii do programów wychowawczych jednostek organizacyjnych systemu oświaty, 2) wprowadzanie problematyki zapobiegania narkomanii do programów przygotowania zawodowego osób zajmujących się wychowaniem oraz profilaktyką w szkołach i innych placówkach systemu oświaty oraz w szkołach wyższych, 3) wprowadzanie problematyki zapobiegania narkomanii do programów szkolenia żołnierzy zasadniczej służby wojskowej, kandydatów na żołnierzy zawodowych oraz żołnierzy zawodowych, 4) prowadzenie działalności zapobiegawczej, w szczególności w środowiskach zagrożonych uzależnieniem, 5) wspieranie działań ogólnokrajowych i lokalnych organizacji, o których mowa w art. 5 ust. 3, oraz innych inicjatyw społecznych, 6) uwzględnianie problematyki zapobiegania narkomanii w działalności publicznej radiofonii i telewizji oraz innych środków masowego przekazu, 7) prowadzenie badań naukowych nad problematyką narkomanii.

8.	Strategia Polityki Społecznej na lata 2007 - 2013
	Celami Strategii Polityki Społecznej Rządu w latach 2007 – 2013 jest zbudowanie zintegrowanego systemu polityki państwa prowadzącej do ułatwienia wszystkim obywatelom równego dostępu do praw społecznych, poprawy warunków powstawania i funkcjonowania rodzin oraz wsparcia grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przy zapewnieniu demokratycznego współuczestnictwa obywateli. Priorytet 1 - Poprawa warunków dla powstawania i funkcjonowania rodzin. Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci. 1.1. Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi młodego pokolenia w rodzinie i w środowiskach pozarodzinnych jako czynnika poprawy jakości kapitału ludzkiego. 1.2. Tworzenie i wzmacnianie rozwiązań służących godzeniu pracy zawodowej i wychowywania dzieci, w celu podniesienia aktywności zawodowej oraz umożliwienia pełniejszej realizacji planów prokreacyjnych. 1.3. Zbudowanie systemu wsparcia dla rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze. 1.4. System pomocy dla rodzin z dziećmi, celem wyrównywania deficytów rozwojowych u dzieci uczących się. 1.5. Rozwijanie placówek świadczących usługi edukacyjne, sportowo-rekreacyjne i kulturalne. 1.6. Kształtowanie pozytywnego klimatu wobec rodziny, małżeństwa i dzietności. 1.7. Wsparcie dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi, w celu wyrównania szans dzieci i młodzieży podejmujących i kontynuujących naukę. 1.8. Stworzenie kompleksowego systemu zapobiegania przestępczości, demoralizacji i nadużywania substancji psychoaktywnych przez młodzież. Priorytet 2 - Wdrożenie aktywnej polityki społecznej. 2.1. Wspieranie aktywności zawodowej i edukacyjnej poprzez system pomocy społecznej. 2.2. Rozwój zatrudnienia socjalnego, w celu przywrócenia możliwości zatrudnienia osobom podlegającym wykluczeniu społecznemu. 2.3. Rozwój form ekonomii społecznej, na rzecz pobudzenia aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. 2.4. Rozwój budownictwa mieszkaniowego i wsparcie gmin w budowie mieszkań dla osób wymagających pomocy socjalnej. 2.5. Stworzenie kompleksowego systemu probacyjnego. 2.6. Likwidacja pułapki dochodowej, ograniczenie zachęt do dezaktywizacji zawodowej oraz zwiększenie szans zatrudnienia dla osób o niskich kwalifikacjach. Priorytet 3 - Kompleksowa rehabilitacja i aktywizacja osób niepełnosprawnych. 3.1. Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych. 3.2. Tworzenie warunków do większej aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych jako podstawy społecznej integracji i poprawy warunków ich życia. 3.3. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do usług społecznych. 3.4. Kształtowanie pozytywnych postaw wobec niepełnosprawności. 3.5. Reforma systemu rentowego. 3.6. Usprawnienie systemu rehabilitacji, na rzecz utrzymania możliwości aktywności zawodowej. 3.7. Rozwijanie całościowych systemów pomocy dla osób obarczonych nietypowymi rodzajami niepełnosprawności, wymagających kompleksowych i systemowych działań ze strony państwa. Priorytet 4 - Budowa systemu wsparcia dla osób w wieku poprodukcyjnym. 4.1. Rozwijanie systemu opieki pielęgnacyjnej, celem zbudowania środowiskowego modelu integracji ludzi starszych i wymagających pomocy. 4.2. Wprowadzenie specjalizacji stacjonarnej opieki, celem budowy systemu specjalistycznego wsparcia dla osób wymagających szczególnej opieki. 4.3. Aktywizacja i integracja lokalna osób w wieku poprodukcyjnym, wykorzystanie potencjału osób starszych w środowisku lokalnym. 4.4. Zapewnienie odpowiednich świadczeń emerytalnych na starość. 4.5. Prowadzenie spójnej polityki wobec starości i na rzecz osób starszych. Priorytet 5 - Aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych. 5.1 Wdrożenie strategicznego planowania lokalnej i regionalnej polityki społecznej, celem stworzenia metody koordynacji krajowej polityki społecznej. 5.2 Profesjonalizacja służb społecznych jako czynnika integracji lokalnej, celem zwiększenia samodzielności i aktywizacji zawodowej osób wymagających pomocy socjalnej. 5.3 Wdrożenie systemu informacji i poradnictwa obywatelskiego oraz dostępu do lokalnych środków przekazu i Internetu. Priorytet 6 - Partnerstwo publiczno-społeczne jako podstawa rozwoju usług społecznych. 6.1. Aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych, regionalnych i krajowych.

	6.2. Budowa partnerstwa publiczno-społecznego w zakresie działalności pożytku publicznego. 6.3. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego. 6.4. Wsparcie postaw obywatelskich. 6.5. Wzmocnienie partycypacji społecznej. Priorytet 7 - Integracja społeczna i zawodowa imigrantów. 7.1. Wdrożenie polityki integracji społecznej i zawodowej imigrantów, celem prowadzenia kompleksowych działań wszystkich instytucji publicznych. 7.2. Wdrożenie polityki antydyskryminacyjnej, celem ograniczenia postaw ksenofobicznych wobec środowisk imigranckich. 7.3. Ustawiczne szkolenie kadr administracji publicznej oraz partnerów społecznych, celem przygotowania do pracy z uchodźcami. 7.4. Zaprojektowanie spójnego systemu współpracy z uchodźcami.
9.	Narodowa Strategia Integracji Społecznej
	Celem prac nad Narodową Strategią Integracji Społecznej jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej UE stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Konkretnie działania mają przyczynić się do: • dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy, • rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy, • modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia, • wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy oraz konkretyzacja Strategii Lizbońskiej w obszarze integracji. Priorytety: • Wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym, • Poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim, • Upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy, • Rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci, • Radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, • Ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych, • Ograniczenie bezrobocia długookresowego, • Zmniejszenie bezrobocia młodzieży, • Zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych, • Zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy, • Upowszechnienie kształcenia ustawicznego, • Wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności, • Powszechnie ubezpieczenie zdrowotne, • Kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego, • Wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością, • Dostęp do pracowników socjalnych, • Rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej, • Zaangażowanie obywateli w działalność społeczną, • Realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne, • Dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa obywatelskiego.
10.	Narodowa Strategia Spójności na lata 2007-2013
	Celem strategicznym Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia dla Polski jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Celami horyzontalnymi NSRO są: 1. Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa, 2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej,

	3. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski, 4. Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług, 5. Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, 6. Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich. Bezpośrednio oddziaływającym na politykę społeczną i integracyjną ma cel 2, który w rozwinięciu traktuje między innymi o: • Poprawie jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej, • Przyciągnięciu na rynek pracy i przedłużeniu aktywności zawodowej większej liczby osób • Zwiększeniu zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw oraz elastyczności rynków pracy, • Zwiększeniu inwestycji w kapitał ludzki poprzez lepszą edukację i poprawę kwalifikacji Wspieranie utrzymania dobrego poziomu zdrowia pracowników.
11.	Strategia Rozwoju Kraju 2007 - 2015
	Głównym celem strategii jest podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski: poszczególnych obywateli i rodzin. Przez podniesienie poziomu życia rozumiemy między innymi: wzrost dochodów w sektorze gospodarstw domowych, ułatwienie dostępu do edukacji i szkolenia, co prowadzi do podwyższenia poziomu wykształcenia społeczeństwa i podnoszenia kwalifikacji obywateli, wzrost zatrudnienia i wydajności pracy, skutkujące zarówno obniżeniem bezrobocia, jak i zwiększeniem poziomu aktywności zawodowej oraz poprawę zdrowotności mieszkańców Polski. Przez podniesienie jakości życia rozumiemy istotną poprawę stanu i wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród obywateli, możliwość korzystania z funkcjonalnej i łatwo dostępnej infrastruktury technicznej i społecznej, życie w czystym, zdrowym i sprzyjającym środowisku przyrodniczym, uczestnictwo w życiu demokratycznym, uczestnictwo w kulturze i turystyce, przynależność do zintegrowanej, pomocnej wspólnoty lokalnej, umożliwiającej lepszą harmonizację życia rodzinnego i zawodowego oraz aktywność w ramach społeczeństwa obywatelskiego. Podniesienie poziomu i jakości życia ma umożliwić polityka państwa pozwalająca na szybki, trwały rozwój gospodarczy w perspektywie długookresowej, oparty na rozwoju kapitału ludzkiego, zwiększaniu innowacyjności i konkurencyjności gospodarki i regionów, w tym na inwestycjach w sferze badań i rozwoju, oraz na uzyskaniu stabilnych warunków ekonomiczno-społecznych i środowiskowych zapewniających europejski poziom i jakość życia obywateli i rodzin w kraju i wspólnotach lokalnych. Funkcjonowanie wspólnoty i jej bezpieczeństwo powinno być oparte o zasadę subsydiarności. W sytuacjach zagrożeń przerastających możliwości reagowania społeczności lokalnej powinna ona mieć wsparcie właściwych organów administracji publicznej. Priorytetami strategicznymi są: 1. Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki. 2. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej. 3. Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości. 4. Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa. 5. Rozwój obszarów wiejskich. 6. Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej.
12.	Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL) Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007–2013
	Program Operacyjny Kapitał Ludzki stanowi odpowiedź na wyzwania, jakie przed państwami członkowskimi stawia odnowiona Strategia Lizbońska. Wyzwania te obejmują: uczynienie z Europy bardziej atrakcyjnego miejsca do lokowania inwestycji i podejmowania pracy, rozwijanie wiedzy i innowacji oraz tworzenie większej liczby trwałych miejsc pracy. Program, poprzez realizację celu ogólnego, jak również określonych w nim celów szczegółowych, przyczyni się do urzeczywistnienia założeń odnowionej Strategii Lizbońskiej na poziomie krajowym. Cele Programu zostały zdefiniowane zgodnie z zasadą strategicznego podejścia (<i>strategic approach</i>). Zasada ta polega na koncentracji wsparcia na kluczowych obszarach i najważniejszych problemach

	wymagających interwencji w zakresie zatrudnienia oraz podnoszenia jakości kapitału ludzkiego. Jednocześnie, kompleksowy charakter wsparcia został zaplanowany w taki sposób, aby umożliwić odpowiednie rozszerzenie zakresu dostępnej pomocy, zgodnie ze specyfiką problemów występujących na polskim rynku pracy. Priorytety realizowane centralnie to: Priorytet I: Zatrudnienie i integracja społeczna; Priorytet II: Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących; Priorytet III: Wysoka jakość systemu oświaty; Priorytet IV: Szkolnictwo wyższe i nauka; Priorytet V: Dobre rządzenie. Priorytety realizowane na szczeblu regionalnym to: Priorytet VI: Rynek pracy otwarty dla wszystkich; Priorytet VII: Promocja integracji społecznej; Priorytet VIII: Regionalne kadry gospodarki; Priorytet IX: Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach.

Źródła: Opracowanie własne dokumentów strategicznych opracowanych na poziomie krajowym

2.3. Uwarunkowania wynikające z przyjęcia dokumentów strategicznych i programowych na szczeblu regionu

Tabela 3 Ważniejsze dokumenty strategiczne obowiązujące w Wielkopolsce dotyczące obszaru polityki społecznej.

1.	Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020
	Cel generalny strategii: Poprawa jakości przestrzeni województwa, systemu edukacji, rynku pracy, gospodarki oraz sfery społecznej skutkująca wzrostem poziomu życia mieszkańców. Z punktu widzenia koniecznych instrumentów wsparcia dla realizacji polityki społecznej i integracji w Wielkopolsce istotnym w Strategii Województwa są następujące cele: Cel strategiczny 1. Dostosowanie przestrzeni do wyzwań XXI wieku. Cel strategiczny osiągany będzie przez realizację następujących celów operacyjnych istotnych dla skutecznej realizacji polityki społecznej i integracji: Cel operacyjny 1.7. Wielofunkcyjny rozwój ośrodków subregionalnych i lokalnych. Cel operacyjny 1.8. Restrukturyzacja obszarów o niewłaściwym potencjale rozwojowym. Cel strategiczny 3. Wzrost kompetencji mieszkańców i promocja zatrudnienia. Wielkopolska charakteryzuje się niskim wskaźnikiem aktywności zawodowej mieszkańców, odbiegającym od standardów Unii Europejskiej. Problem ten jest ważny wobec prognozowanej, znacznej zmiany struktury wiekowej ludności w perspektywie kilkunastu lat. Realizacja tego celu służyć ma poprawie jakości, zwiększeniu różnorodności i większemu dostosowaniu do potrzeb systemu edukacyjnego. Edukacja, choć zwiększa szanse na rynku pracy, nie daje jednak gwarancji zatrudnienia. Dlatego równolegle, w ramach realizacji tego celu, promowane powinno być tworzenie miejsc pracy, przy wykorzystaniu wszystkich możliwych do zastosowania środków, dostępnych w ramach interwencji publicznej. Cel strategiczny osiągany będzie przez realizację następujących celów operacyjnych: Cel operacyjny 3.1. Ograniczanie barier w dostępie do edukacji. Cel operacyjny 3.2. Poprawa jakości oraz wzrost różnorodności form kształcenia. Cel operacyjny 3.3. Rozwój przedsiębiorczości i promocja samozatrudnienia. Cel operacyjny 3.4. Poprawa organizacji rynku pracy. Cel strategiczny 4. Wzrost spójności i bezpieczeństwa społecznego. Spójność społeczna, obok ekonomicznej i terytorialnej, jest jednym z najważniejszych aspektów rozwoju. Problemy społeczne są czynnikiem ograniczającym tempo rozwoju gospodarczego. Z drugiej jednak strony, wzrost gospodarczy przyczynia się do zwiększania różnic społecznych. Obszar działania tego celu jest najbardziej zróżnicowany ze wszystkich celów strategicznych. Obejmuje takie elementy, jak zdrowie, pomoc społeczną, przeciwdziałanie patologiom, zwiększanie bezpieczeństwa we wszystkich jego formach, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wspieranie integracji społecznej oraz umacnianie tożsamości

	regionalnej i narodowej. W realizacji działań w tym obszarze tkwi jedno ze źródeł konkurencyjności Wielkopolan. Cel strategiczny osiągany będzie przez realizację następujących celów operacyjnych: Cel operacyjny 4.1. Poprawa sytuacji demograficznej oraz stanu zdrowia mieszkańców. Cel operacyjny 4.2. Poprawa warunków mieszkaniowych. Cel operacyjny 4.3. Rozwój usług socjalnych. Cel operacyjny 4.4. Wzrost bezpieczeństwa. Cel operacyjny 4.5 Ograniczenie skali patologii oraz wykluczeń społecznych. Cel operacyjny 4.6. Budowa kapitału społecznego na rzecz społeczeństwa obywatelskiego. Cel operacyjny 4.7. Wzrost udziału sportu i rekreacji w życiu mieszkańców regionu.
2.	Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007 – 2013
	Cel główny Regionalnego Programu Operacyjnego wynika ze Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego. W dokumencie tym nakreślono wizję regionu, zgodnie, z którą w perspektywie 2020 roku, Wielkopolska ma być regionem zintegrowanym i konkurencyjnym. Tak nakreślona wizja rozwoju jest zgodna z założeniami odnowionej Strategii Lizbońskiej, z kierunkami polityki spójności Unii Europejskiej, z głównymi celami Strategii Rozwoju Kraju, Narodowej Strategii Spójności oraz ze Strategicznymi Wytocznymi Wspólnoty. Cel główny programu: Wzmocnienie potencjału rozwojowego wielkopolski na rzecz wzrostu konkurencyjności i zatrudnienia. Cele programu realizowane będą poprzez następujące priorytety: • Konkurencyjność przedsiębiorstw, • Infrastruktura komunikacyjna, • Środowisko przyrodnicze, • Rewitalizacja obszarów problemowych, • Infrastruktura dla kapitału ludzkiego, • Turystyka i środowisko kulturowe, • Pomoc techniczna. Z punktu widzenia koniecznych instrumentów wsparcia finansowego dla realizacji polityki społecznej i integracji w Wielkopolsce istotnym w WRPO są następujące cele: Rewitalizacja obszarów problemowych. 1. Cele priorytetu Cel główny: • Restrukturyzacja obszarów problemowych na rzecz wzrostu zatrudnienia. Infrastruktura dla kapitału ludzkiego. 1. Cele priorytetu Cel główny: • Rozwój kapitału ludzkiego oraz wzmocnienie spójności społecznej regionu na rzecz wzrostu zatrudnienia. Cel główny osiągany będzie poprzez następujące cele szczegółowe: • Dostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy. • Poprawa standardów opieki medycznej. • Zmniejszenie poziomu zachorowalności na choroby społeczne. • Wyrównywanie dysproporcji wewnątrzregionalnych w dostępie do infrastruktury społecznej. • Wzmocnienie infrastruktury sektora pozarządowego.
3.	Program Aktywizacji Społeczności Lokalnej „Razem- Więcej-Łatwiej”
	Pod wspólnym tytułem „Razem- Więcej-Łatwiej” opracowane są trzy programy dotyczące następujących grup społecznych: • Program wsparcia osób niepełnosprawnych w województwie wielkopolskim „Razem sprawniej”. • Program wspierania aktywności seniorów i ich rodzin oraz zapobiegania marginalizacji życia ludzi starszych w Wielkopolsce „Więcej wiosny jesienią”. • Program wsparcia rodzin w województwie wielkopolskim „Łatwiej w rodzinie”. Programy te mają na celu: – zbudowanie wojewódzkiego systemu wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących pomocy, – zintegrowanie działań zawodowych służb, wolontariuszy organizacji społecznych, kościołów i osób prywatnych.

	• Program wsparcia osób niepełnosprawnych w województwie wielkopolskim „Razem sprawniej”. Cel główny programu: Zmniejszenie izolacji osób niepełnosprawnych oraz zapewnienie im dostępu do wszelkich form rehabilitacji i rozwoju. Cele szczegółowe: 1. Stworzenie osobom niepełnosprawnym warunków do samodzielnego życia w rodzinie i środowisku lokalnym. 2. Aktywizowanie społeczności lokalnej do działań na rzecz osób niepełnosprawnych. 1. Program wsparcia rodzin w województwie wielkopolskim „Łatwiej w rodzinie”. Cel główny programu: Poprawa jakości życia rodzin w województwie wielkopolskim poprzez rozwój aktywności własnej oraz zapobieganie marginalizacji życia rodziny. Cele szczegółowe: 1. Pomoc rodzinom w uzyskaniu samodzielności finansowej. 2. Przeciwdziałanie i zwalczanie bezrobocia. 3. Poprawa warunków mieszkaniowych. 4. Przeciwdziałanie patologizacji rodziny. 5. Promowanie zdrowej rodziny ze szczególnym uwzględnieniem rodziny wielodzietnej. • Program wspierania aktywności seniorów i ich rodzin oraz zapobiegania marginalizacji życia ludzi starszych w Wielkopolsce „Więcej wiosny jesienią”. Cel główny programu: Poprawa jakości życia ludzi starszych w Wielkopolsce poprzez rozwój aktywności własnej seniorów i ich rodzin oraz zapobieganie marginalizacji życia starszego pokolenia. Cele szczegółowe: 1. Jak najdłuższe utrzymanie zdolności seniora do samoegzystencji w swym naturalnym środowisku życia oraz optymalizacja jego aktywności. 2. Zaaktywizowanie rodziny do szerokich działań na rzecz swego starszego wiekiem członka rodziny. 3. Dynamizowanie społeczności lokalnej do szerokich działań na rzecz swych starszych wiekiem mieszkańców.
4.	Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2008-2012
	Cel główny 1: Rozwiązywanie problemów związanych z nadużywaniem napojów alkoholowych. Cele szczegółowe: 1.1. Zwiększenie dostępności świadczeń w zakresie leczenia, rehabilitacji i reintegracji poprzez rozwój specjalistycznych placówek oraz programów dla osób uzależnionych od alkoholu i współuzależnionych. Cele szczegółowe: 1.2. Działania na rzecz modernizacji istniejącej bazy placówek prowadzących leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu oraz współuzależnionych, a także wspieranie stwarzania warunków sprzyjających powstawaniu nowych placówek i ich wyposażaniu. Cele szczegółowe: 1.3. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla uzależnionych od alkoholu osadzonych w zakładach karnych, aresztach śledczych oraz osób, które opuściły te placówki. 1.4. Wdrażanie metod wczesnej diagnozy i krótkiej interwencji wobec nadużywających alkoholu pacjentów podstawowej opieki zdrowotnej. Cel główny 2: Profilaktyka problemów wynikających z używania i nadużywania alkoholu. Cele szczegółowe: 2.1. Wspieranie programów profilaktycznych i działań społeczności lokalnych na rzecz zapobiegania używaniu alkoholu oraz innych środków psychoaktywnych, w szczególności przez dzieci i młodzież. 2.2. Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem alkoholu i możliwości zapobiegania temu zjawisku.

	Cel główny 3: Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Cele szczegółowe: 3.1. Wspieranie rozwoju systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym we współpracy ze strukturami policji, pomocy społecznej, placówkami leczenia odwykowego, powiatowymi centrami pomocy rodzinie oraz gminnymi komisjami rozwiązywania problemów alkoholowych. 3.2. Zapewnienie profesjonalnej pomocy interwencyjnej i terapeutycznej dzieciom – ofiarom przemocy oraz ich rodzinom. Cel główny 4: Współdziałanie z samorządami terytorialnymi oraz organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami Cele szczegółowe: 4.1. Wspieranie i udzielanie pomocy samorządom lokalnym w realizacji zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz przemocy domowej. 4.2. Wspieranie programów realizowanych przez instytucje i podmioty pozarządowe zajmujące się rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz przemocy domowej. Cel główny 5. Monitoring Cele szczegółowe: 5.1. Monitorowanie stanu problemów alkoholowych na terenie Województwa Wielkopolskiego i w wybranych gminach.
6.	Program Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania ich Wykluczeniu Społecznemu oraz Pomocy w Realizacji Zadań na Rzecz Zatrudniania Osób Niepełnosprawnych w Województwie Wielkopolskim na lata 2007-2013
	Cel strategiczny programu: Poprawa warunków wyrównywania szans osób niepełnosprawnych oraz przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu w Województwie Wielkopolskim. 1. Zintegrowanie działań podmiotów wspierających osoby niepełnosprawne. Cel operacyjny 1 Kontynuacja i poszerzanie współpracy między instytucjami szczebla samorządowego, rządowego, pomiędzy samorządem a organizacjami pozarządowymi, kościołami, związkami wyznaniowymi i innymi podmiotami. Cel operacyjny 2 Inicjowanie lokalnych programów zmierzających do aktywnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym. 2. Stwarzanie warunków dla podniesienia kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych i zwiększanie działań na rzecz ich aktywizacji zawodowej. Cel operacyjny 1 Prowadzenie przez Wielkopolski Urząd Pracy pośrednictwa pracy dla osób niepełnosprawnych. Cel operacyjny 2 Prowadzenie przez Wielkopolski Urząd Pracy monitoringu dotyczącego sytuacji bezrobotnych osób niepełnosprawnych na wielkopolskim rynku pracy. Cel operacyjny 3 Inicjowanie alternatywnych form aktywizacji zawodowej. Cel operacyjny 4 Jakościowy rozwój usług kierowanych do osób niepełnosprawnych. Cel operacyjny 5 Inicjowanie prowadzenia szkoleń w zakresie efektywnego poszukiwania zatrudnienia. Cel operacyjny 6 Wspieranie kampanii informacyjnej na rzecz podnoszenia kwalifikacji przez osoby niepełnosprawne oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych. Cel operacyjny 7 Promowanie nowoczesnych technologii umożliwiających osobom niepełnosprawnym kształcenie zawodowe.

	3. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających realizacji potrzeb osób niepełnosprawnych. Cel operacyjny 1 Wspieranie działań na rzecz wzrostu świadomości społeczeństwa Województwa Wielkopolskiego na temat osób niepełnosprawnych. Cel operacyjny 2 Promowanie działalności organizacji pozarządowych w systemie pomocy osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom. Cel operacyjny 3 Podejmowanie działań w kierunku zwiększenia obecności osób niepełnosprawnych w życiu publicznym. 4. Wyrównywanie różnic między podregionami Województwa Wielkopolskiego. Cel operacyjny 1 Wsparcie lokalnych inicjatyw w zakresie rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych (samorządów terytorialnych i organizacji pozarządowych). Cel operacyjny 2 Dofinansowanie działań na rzecz rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych ze szczególnym zwróceniem uwagi na równomierny rozwój. Cel operacyjny 3 Promocja tzw. „dobrych praktyk”, innowacyjnych form wsparcia i nowatorskich przedsięwzięć z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych. 5. Doskonalenie systemu informacji dotyczącej usług i świadczeń dla osób niepełnosprawnych. Cel operacyjny 1 Pogłębienie aktualnej diagnozy o podmiotach działających na rzecz osób niepełnosprawnych na poziomie gmin i powiatów. 6. Wzrost efektywności wsparcia osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej. Cel operacyjny 1 Promowanie i wspieranie działań na rzecz wczesnej rehabilitacji i jej kompleksowości. Cel operacyjny 2 Wspieranie rozwoju usług w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz podnoszenie jej jakości. Cel operacyjny 3 Wspieranie rozwoju usług kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych. Cel operacyjny 4 Prowadzenie polityki informacyjnej w zakresie instytucji wsparcia osób niepełnosprawnych w województwie wielkopolskim. Cel operacyjny 5 Wsparcie dla rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych, w tym inicjowanie tworzenia form samopomocowych dla rodzin z problemem niepełnosprawności. Cel operacyjny 6 Podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności kadr świadczących usługi na rzecz osób niepełnosprawnych.
7.	Program Współpracy Samorządu Województwa Wielkopolskiego z Organizacjami Pozarządowymi oraz Innymi Podmiotami Działającymi w Sferze Działalności Pożytku Publicznego na rok 2008
	Celem programu jest: a. rozwijanie potencjału społeczności lokalnej: poprawa funkcjonowania organizacji pozarządowych, pobudzenie III sektora do bardziej efektywnego działania i w rezultacie podniesienie poziomu świadczonych usług; b. włączenie organizacji pozarządowych do realizacji zadań publicznych: wykorzystanie potencjału społeczeństwa obywatelskiego w poszerzaniu oferty świadczonych usług oraz lepsze dostosowanie ich do potrzeb. Współpraca z organizacjami pozarządowymi realizowana będzie w szczególności poprzez: 1) uczestniczenie organizacji pozarządowych w identyfikowaniu i definiowaniu problemów społecznych w Województwie Wielkopolskim, 2) wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności i współdziałanie w celu zharmonizowania tych kierunków, 3) zlecanie zadań publicznych i udzielanie dotacji na te zadania, 4) konsultowanie projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej

	organizacji, 5) tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym, 6) współorganizowanie konferencji, seminariów, spotkań merytorycznych i okolicznościowych, koncertów i innych przedsięwzięć o charakterze wojewódzkim, 7) promowanie działalności organizacji pozarządowych, 8) prowadzenie serwisu informacyjnego dla organizacji pozarządowych na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego lub odrębnej stronie internetowej, 9) prowadzenie elektronicznej bazy adresowej organizacji pozarządowych działających na terenie Województwa Wielkopolskiego, 10) doradztwo i współpracę przy pozyskiwaniu przez organizacje pozarządowe środków finansowych z innych źródeł, 11) szkolenie przedstawicieli organizacji pozarządowych, 12) pomoc w nawiązywaniu kontaktów międzynarodowych, 13) obejmowanie patronatem Marszałka Województwa Wielkopolskiego inicjatyw realizowanych przez organizacje pozarządowe, 14) dofinansowywanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych kosztów tworzenia zakładów aktywności zawodowej prowadzonych m.in. przez organizacje pozarządowe, 15) wydawanie pozwoleń na przeprowadzenie zbiórek publicznych na terenie całego województwa lub jego części obejmującej więcej niż jeden powiat oraz analizowanie informacji dotyczących wyników zbiórek, 16) współpracę z wolontariatem.

Źródła: Opracowanie własne na podstawie dokumentów strategicznych i programów przyjętych do realizacji na poziomie regionalnym.

2.4 Ocena uwarunkowań zewnętrznych – podsumowanie

Należy podkreślić wzrastającą tendencję do postrzegania polityki społecznej jako jednego z ważniejszych elementów stanowiących o standardzie i jakości życia. Unia Europejska wyznaczyła główne kierunki polityki społecznej i stała się przyczynkiem do formułowania kolejnych aktów prawnych określających normy społeczne i prawa należne każdemu Europejczykowi w zakresie pomocy społecznej i dostępności do zdobyczy cywilizacyjnych Starego Kontynentu, które sprzyjają wzrostowi komfortu życia. Przekonanie o rosnącym potencjale ekonomicznym państw członkowskich umacnia się, co można wnioskować po rosnącej liczbie opracowań, analiz i dokumentów powstających na różnych szczeblach zarządzania terytorialnego, w tym opracowań, których celem jest integracja i koordynacja wysiłków i działań wielu podmiotów oraz instytucji oddziałujących na politykę społeczną Europy. Pracom tym towarzyszy chęć poznania i zrozumienia prawidłowości w funkcjonowaniu zjawisk społecznych co znajduje wyraz w coraz liczniejszych już wykonanych i planowanych do wykonania w przyszłości opracowaniach i studiach poświęconych tym zjawiskom. Większa znajomość prawidłowości i uwarunkowań, jakim podlega społeczność europejska przyczyni się do poprawy skuteczności dokonywania ocen lub prognoz zmian zachodzących w obszarze społecznym. Wobec złożoności problematyki społecznej taką sytuację należy uznać za szansę dalszego skutecznego rozwiązywania problemów społecznych i prowadzenia działań integracyjnych.

Na szczeblu krajowym polityka społeczna znajduje dobre umocowanie w istniejących aktach prawnych oraz polityce Państwa. Powstające kolejno krajowe strategie w tym Narodowa Strategia Spójności w ramach NSRO, czy Program Operacyjny Kapitał Ludzki są ważnymi instrumentami sterowania polityką społeczną, Dają one szansę na koordynację, większą spójność, a w efekcie wzajemne wzmocnienie działań Państwa z podejmowanymi na innych szczeblach działaniami zwłaszcza w obszarach zarządzanych przez samorząd wojewódzki i terytorialny. Samorządy te natomiast od lat wspierane są przez liczne organizacje pozarządowe rozwiązujące konkretne problemy społeczne i podejmujące działania integracyjne w lokalnych społecznościach, a zwłaszcza w środowiskach zagrożonych wykluczeniem społecznym. Wyrazem polityki Państwa w sferze polityki społecznej jest skuteczne scedowanie na rzecz poszczególnych poziomów polskiego samorządu znaczącej odpowiedzialności za politykę społeczną. Warunkiem wzmocnienia przewidywanych korzyści winny być przemyślane i dobrze zorganizowane działania promocyjne i poszerzenie informacji o możliwościach tworzenia projektów w oparciu o środki UE. Działania te winny być skierowane do instytucji zarządzających poszczególnymi segmentami pomocy społecznej, organizacji pozarządowych i bezpośrednich beneficjentów prowadzonej polityki społecznej.

Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny, Program Operacyjny Kapitał Ludzki powoduje potrzebę reorganizacji punktów odniesienia wykorzystywanych przy tworzeniu planów rozwoju i projektów na niższych szczeblach zarządzania terytorialnego, ponieważ istotne znaczenie w latach 2008 - 2013 zyskuje możliwość pozyskiwania środków finansowych z funduszy Unii Europejskiej.

W znacznej części powiatu pilskiego mamy do czynienia ze słabą kondycją budżetów poszczególnych gmin, co może być przyczyną niemożności pełnego uczestnictwa w absorpcji środków UE przez te gminy.

Duże niedobory w zakresie infrastruktury technicznej poszczególnych gmin spychają na dalsze pozycje przedsięwzięcia z zakresu infrastruktury społecznej.

Słabość potencjału gospodarczego w większości gmin powiatu pilskiego poza miastem Piła może być poważną przeszkodą w realizacji projektów w ramach partnerstw publiczno – społecznych i publiczno – prywatnych, które są podstawą preferowanych rozwiązań w działaniach na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w większości wyżej cytowanych uwarunkowaniach zewnętrznych.

3. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE

Uwarunkowania wewnętrzne wynikają z przyjętych na szczeblu powiatu pilskiego dokumentów strategicznych i programów sektorowych. Najważniejszym dokumentem wyznaczającym kierunki działań dla poszczególnych celów strategicznych jest Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Pilskiego na lata 2007-2015. Natomiast w zakresie finansowania istniejących już programów sektorowych i tych, które powstaną z inspiracji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Pilskiego istotną rolę odgrywa Program Operacyjny Kapitał Ludzki na szczeblu regionalnym oraz wdrożenie Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007 – 2013. Dokumenty te zostały omówione w uwarunkowaniach zewnętrznych. Szczegółowe omówienie dokumentów opracowanych na szczeblu powiatu przedstawiono poniżej w formie tabelarycznej.

Bardzo istotnym elementem wpływającym na prowadzenie skutecznej polityki społecznej są uwarunkowania wynikające bezpośrednio z oceny bieżącej sytuacji społeczno - gospodarczej Powiatu Pilskiego i możliwych do zidentyfikowania trendów w takich obszarach jak m.in. bezrobocie, problemy społeczne i demograficzne, dostęp do edukacji i infrastruktury społecznej oraz świadczeń medycznych czy traktuje bilans otwarcia rozpoczynający się od rozdz.3.2.

3.1. Uwarunkowania wynikające z przyjęcia dokumentów strategicznych i programowych na szczeblu powiatu.

Tabela 4 Ważniejsze dokumenty strategiczne obowiązujące w powiecie pilskim dotyczące obszaru rozwiązywania problemów społecznych.

1.	Strategia Rozwoju Społeczno - Gospodarczego na lata 2007 - 2015
	Cel priorytetowy strategii I A: Podjąć działania na rzecz stworzenia sprawnego systemu zapobiegania kryzysom rodziny oraz kompleksowego wsparcia Cel strategiczny 1. Dostosowanie przestrzeni do wyzwań XXI wieku. <u>Opis kierunków działań:</u> 1) Dalszy rozwój infrastruktury i zakresu usług Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie. Utworzenie Ośrodka Mediacji Rodziny. 2) Tworzenie różnych form wsparcia rodziny w środowisku lokalnym (mieszkania chronione, grupy wsparcia, świetlice, zakład aktywności zawodowej). 3) Monitoring zagrożeń i analiza przypadków patologii w rodzinach na szczeblu PCPR z udziałem M/G OPS dla tworzenia wspólnych projektów profilaktycznych z udziałem organizacji pozarządowych Cel niezbędny III A: Podjęcie działań w kierunku zapewnienia społecznie oczekiwanego poziomu bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu pilskiego. <u>Opis kierunków działań:</u> 1) Stworzenie warunków materialnych i administracyjnych dla sprawnego funkcjonowania służb porządkowych straży i inspekcji. 2) Rozbudowa Powiatowego Centrum Powiadamiania Ratunkowego o nowe rozwiązania techniki i wyposażenie jednostek wchodzących do systemu ratownictwa powiatowego. 3) Utworzenie systemu monitoringu na poziomie gmin współpracującego w obszarze powiatu z jednostkami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo publiczne (policja, straż miejska, OSP). Cel niezbędny III C: Stworzyć warunki do rozbudowy i modernizacji obiektów pomocy społecznej. <u>Opis kierunków działań:</u> 1) Dochodzenie do standardów (ustawowych) w jednostkach i placówkach pomocy społecznej. 2) Likwidacja barier architektonicznych w obiektach i placówkach pomocy społecznej. 3) Budowa infrastruktury mieszkalnej dla uruchomienia rodzinnych domów dziecka.

	Cel niezbędny III D: Podjąć działania na rzecz przeciwdziałania wykluczeniom społecznym i aktywizacji zawodowej mieszkańców powiatu. <u>Opis kierunków działań:</u> 1) Tworzenie Centrów Integracji Społecznej. 2) Projektowanie wg potrzeb środowiskowych i powoływanie nowych Grup Wsparcia w każdej gminie w oparciu o kompetencje ustawowe lokalnych samorządów. 3) Tworzenie klubów pracy, Gminnych Centrów Informacji i podstaw do e- pracy. Cel niezbędny III E: Podjąć działania na rzecz podniesienia poziomu ochrony zdrowia w powiecie. <u>Opis kierunków działań:</u> 1) Doposażenie i zwiększenie zakresu usług szpitala w Wyrzysku przy jednoczesnym zwiększeniu dostępności do usług specjalistycznych szpitala w Pile. 2) Lepsze wykorzystanie Środków UE m.in. w ramach PO Kapitał Ludzki dla tworzenia programów profilaktyki zdrowotnej realizowanych głównie obszarach wiejskich. 3) Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie udzielania pierwszej pomocy i istniejących zagrożeń. Cel niezbędny III F: Podjąć działania na rzecz zwiększenia potencjału zawodowego i możliwości pozyskania pracy przez osoby niepełnosprawne. <u>Opis kierunków działań:</u> 1) Wykorzystywać w pełni istniejące programy UE na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych. 2) Stworzyć system lokalnych korzyści dla pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne. 3) Tworzenie na poziomie gmin skoordynowanych z powiatem punktów informacyjnych dla osób niepełnosprawnych
2.	Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2007-2013
	Cel priorytetowy: Stworzenie kompleksowego systemu wspierania osób niepełnosprawnych w powiecie pilskim. <u>Opis kierunków działań:</u> 1) Zapewnienie dostępu do pełnej informacji o możliwościach pomocy osobom niepełnosprawnym. Popularyzacja wiedzy na ten temat. 2) Stworzenie systemu mającego na celu zaspokajanie indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych ograniczającego skutki niepełnosprawności. 3) Ułatwienie funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej, poprzez tworzenie środowiska wolnego od barier funkcjonalnych. 4) Wspieranie inicjatyw lokalnych mających na celu poprawę sytuacji osób niepełnosprawnych. 5) Działania na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych. 6) Praca nad skutecznym systemem edukacji osób ze specjalnymi potrzebami, uwzględniającym różne formy kształcenia, takie jak szkolnictwo specjalne, edukację ustawiczną, integracyjną i włączającą. 7) Udzielanie wsparcia rodzinom oraz organizacjom działającym na rzecz osób niepełnosprawnych. 8) Przeciwdziałanie marginalizacji życia osób niepełnosprawnych na każdym etapie. 9) Przygotowanie kompetentnej kadry do pracy z osobami niepełnosprawnymi.

3.	ROCZNY PROGRAM WSPÓŁPRACY POWIATU PILSKIEGO Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI ORAZ PODMIOTAMI, O KTÓRYCH MOWA W ART. 3 UST. 3 USTAWY O DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO I O WOLONTARIACIE NA ROK 2008
	Celem wprowadzenia programu jest budowanie partnerskiego współdziałania organów Powiatu Pilskiego z organizacjami pozarządowymi poprzez: 1/ tworzenie warunków dla powstawania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz społeczności lokalnych, 2/ dążenie do pełniejszego zaspakajania potrzeb społecznych, a tym samym poprawy jakości i atrakcyjności życia mieszkańców powiatu, 3/ określenie priorytetowych zadań publicznych, 4/ zapewnienie w miarę możliwości udziału organizacji w realizacji tych zadań, 5/ wykorzystanie potencjału i możliwości organizacji, 6/ zwiększenie ilości świadczonych usług publicznych oraz podniesienie ich standardu, 7/ obniżenie kosztów realizacji zadań publicznych, 8/ udzielanie dotacji z budżetu powiatu w ramach zaplanowanych środków finansowych na realizację zadań w roku 2008. W 2008 roku jako priorytetowe dla samorządu Powiatu Pilskiego określa się następujące zadania z zakresu: 1/ pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób, 2/ promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy, 3/ ochrony i promocji zdrowia, 4/ porządku i bezpieczeństwa publicznego, 5/ upowszechniania kultury fizycznej i sportu, 6/ krajoznawstwa oraz wypoczynku dzieci i młodzieży, 7/ kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji, 8/ ekologii, 9/ działań na rzecz osób niepełnosprawnych, 10/ edukacji.

Zróżdła: Opracowanie własne na podstawie dokumentów strategicznych i programów przyjętych do realizacji na poziomie powiatu pilskiego.

Podsumowanie

Informacje zebrane w tabeli, przedstawiające wybrane zapisy w dokumentach określających cele strategiczne i cele operacyjne powiatu pilskiego oraz wyznaczone kierunki działania w programach sektorowych świadczą o tym, że znaczenie polityki społecznej i rozwiązywanie konkretnych problemów przy wielu priorytetach gospodarczych powiatu jest postrzegane jako jeden z istotnych elementów rozwoju całego powiatu. Dla wielu obszarów powiatu pilskiego strategia rozwiązywania problemów społecznych stanowi jeden z istotniejszych elementów przezwyciężenia problemów społecznych. i integracji lokalnych społeczności i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym. Współpraca na szczeblu powiatowym jest jednak możliwa szczególnie w zakresie tych zadań, które przyczyniają się do rozwiązywania problemów społecznych w obszarach peryferyjnych powiatu.

Powinno to mieć nie małe znaczenie dla organizacji sprawnego zarządzania wszystkimi instrumentami polityki społecznej na całym obszarze powiatu pilskiego tworząc sprzyjające formy integracji sektora publicznego i pozarządowego dla efektywniejszej absorpcji funduszy strukturalnych.

Spójność zamierzeń władz powiatu i wchodzących w jego skład samorządów w obszarze pomocy społecznej pozwala m. in. na tworzenie ponadlokalnych inicjatyw i projektów, koordynacji działań promocyjnych i informacyjnych, a przez to wzmocnienie wysiłków podejmowanych na szczeblu samorządu powiatowego.

3.2. Uwarunkowania demograficzne

3.2.1. Stan i struktura ludności¹¹

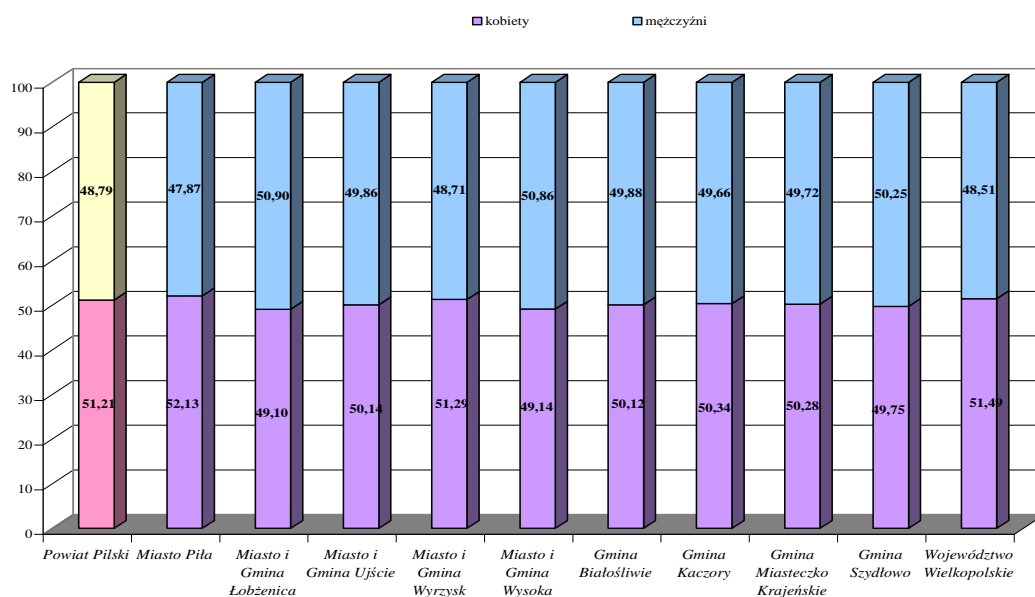
Powiat pilski zamieszkiwało na koniec 2006 r. **136 959** osoby, nieznacznie mniej niż w roku 2005 r. Kobiety w powiecie pilskim miały przewagę liczebną nad mężczyznami. W 2006 r. ich udział w ogólnej liczbie ludności kształtował się na poziomie 51, (w *Wielkopolsce* 51,5%). Przy czym zauważa się przewagę w liczbie kobiet na terenie miast.

Tabela 5 Podstawowe dane demograficzne – stan na 31 XII w 2005 i 2006 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005		2006	
	POWIAT PILSKI		WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE	
Stan ludności ogółem, w tym:	137671	136959	3 378 502	
mężczyźni	67186	68822	1 638 920	
kobiety	70485	70137	1 739 582	
Ludność w wieku przedprodukcyjnym ogółem, w tym:	30942	30146	712 880	
mężczyźni	15909	15564	366 079	
kobiety	15033	14582	346 801	
Ludność w wieku produkcyjnym ogółem, w tym:	89183	89309	2 188 191	
mężczyźni	45498	45704	1 120 614	
kobiety	43685	43605	1 067 577	
Ludność w wieku poprodukcyjnym ogółem, w tym:	17037	17504	477 431	
mężczyźni	5520	5554	152 227	
kobiety	11517	11950	325 204	
Małżeństwa zawarte ogółem	757	859	20 706	
Urodzenia żywe	1452	1497	36 440	
Zgony ogółem	1131	1217	30 872	
Przyrost naturalny	321	280	5 568	

Źródło: Urząd Statystyczny w Poznaniu

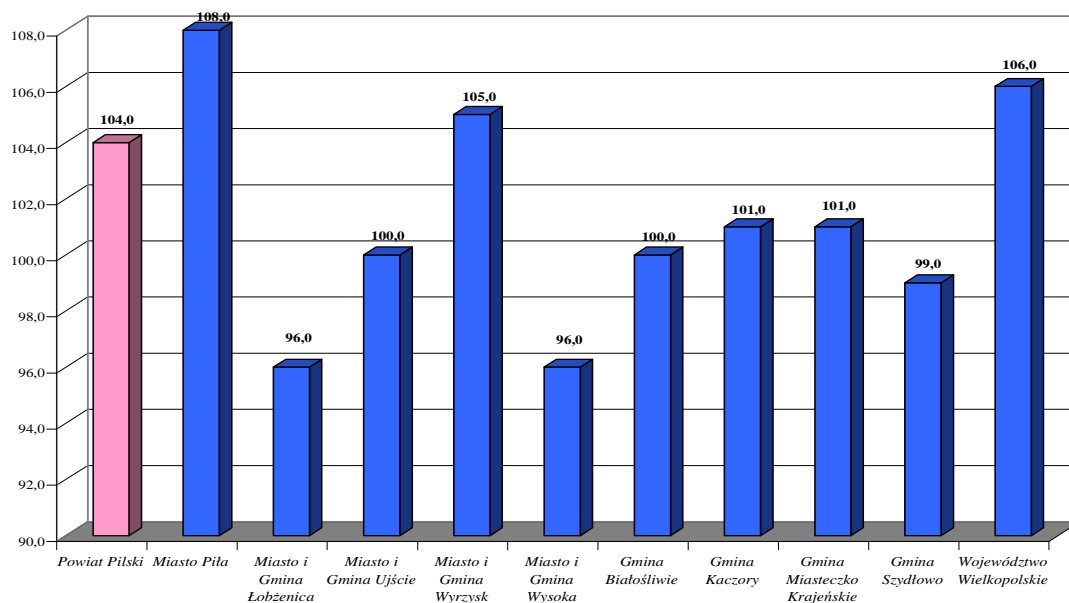
Wykres 1 Struktura procentowa ludności według płci na terenie powiatu pilskiego – stan na 31.12.2006 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Regionalnych

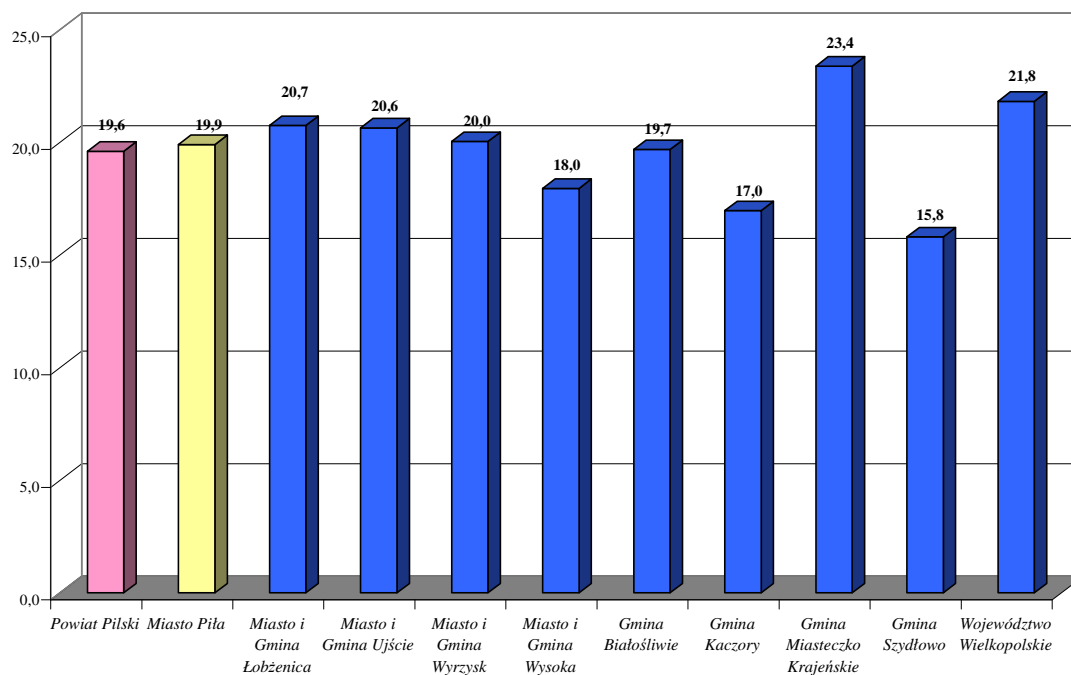
¹¹ Opracowano na podstawie danych statystycznych zawartych w Banku Danych Regionalnych

Wykres 2 Liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn – stan na 31.12.2006 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Regionalnych

Wykres 3 Liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym – stan na 31.12.06 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Regionalnych

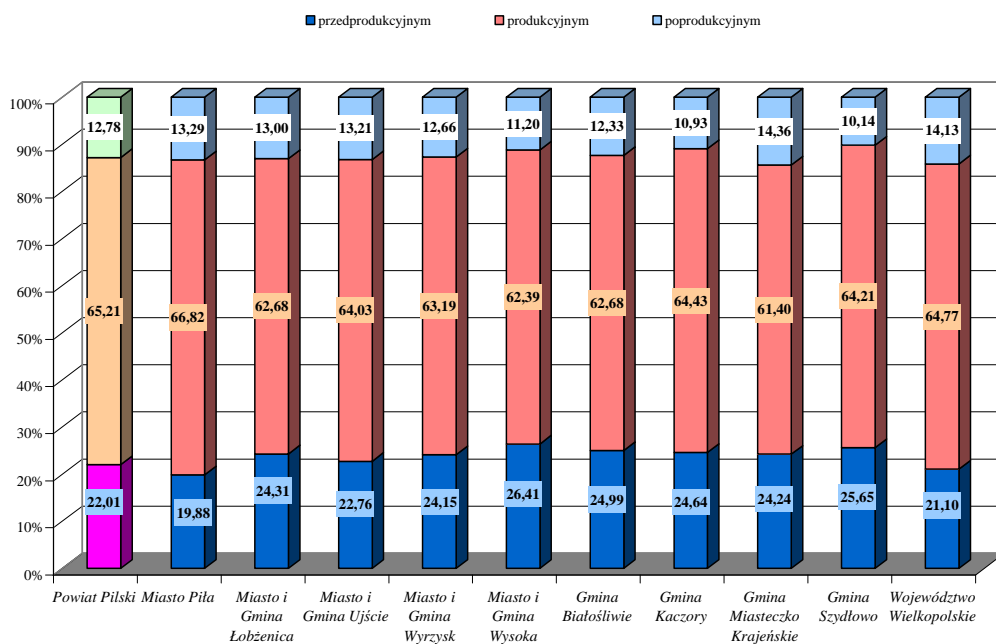
Tabela 6 Ludność według płci: Polska, województwo, i podregion - stan na 30.06.07 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta			Wieś		
				razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
P O L S K A	38115 967	18417 074	19698893	23350920	11070886	12280034	14765047	7346188	7418859
WIELKOPOLSKIE	3 382 189	1 640 464	1 741 725	1 920 432	912 006	1 008 426	1 461 757	728 458	733 299
Podregion pilski	406 624	199 907	206 717	223 142	107 211	115 931	183 482	92 696	90 786

Źródło: www.stat.gov.pl

W 2006 r. w **powiecie pilskim** nie zaobserwowano istotnych przesunięć (w porównaniu z poprzednim rokiem) w strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku. Ludności w wieku poprodukcyjnym wzrosła w ciągu roku o **126** osób a liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym zmniejszyła się w tym czasie **796** osób. W kraju ludność w wieku produkcyjnym w 2006 r. stanowiła 64,2%, tj. o 0,2 pkt więcej niż w poprzednim roku. W grupie ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym nieznacznie przeważali mężczyźni (odpowiednio: 51,4% i 51,2%), natomiast w grupie ludności w wieku poprodukcyjnym większość stanowiły kobiety (68,1%). W kraju te udziały przedstawiały się odpowiednio: 51,2%, 51,3% i 67,7%.

Wykres 4 Struktura ludności wg ekonomicznych grup wiekowych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Regionalnych

Tabela 7 Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku - stan na 31.12.06 r.

Wyszczególnienie	Podregiony				
	pilski	poznański	kaliski	koniński	Miasto Poznań
Ludność	406 377	1 169 416	802 201	435 557	564 951
w wieku w %					
przedprodukcyjnym	22,6	22,2	21,9	22,3	15,6
produkcyjnym	64,5	65,2	63,5	63,2	67,2
poprodukcyjnym	12,9	12,6	14,6	14,5	17,2
na 1 km ²	63	102	112	98	2156
Kobiet na 100 mężczyzn	103	104	105	105	115

Źródło: www.stat.gov.pl

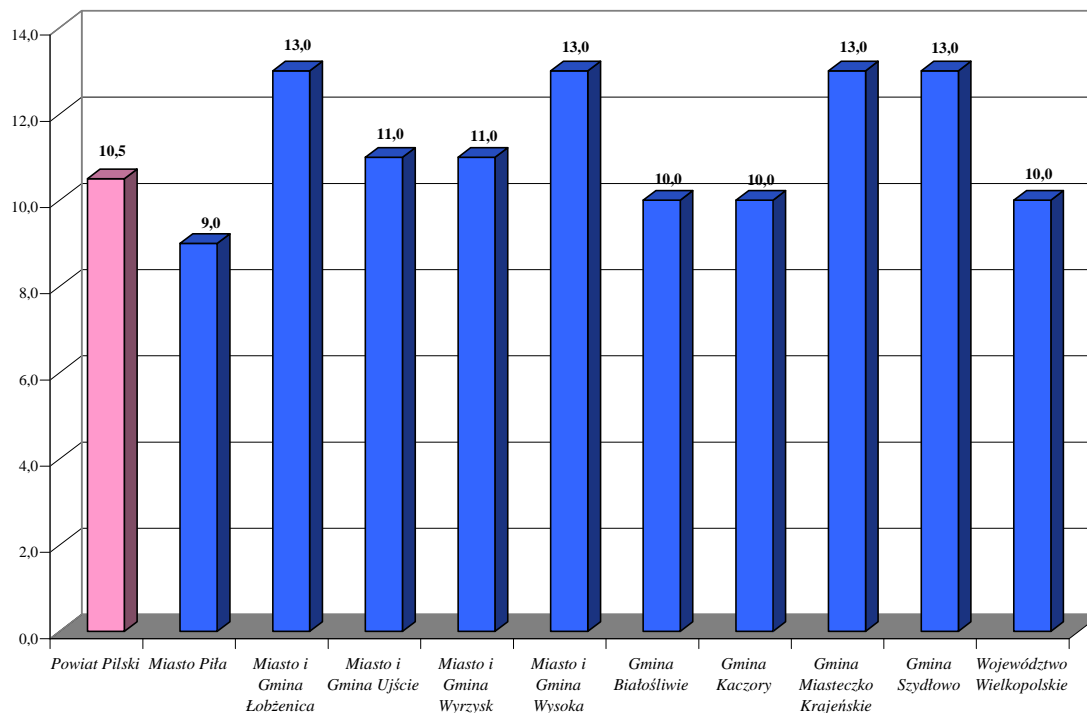
Natomiast porównując te dane na tle całej Wielkopolski to udział ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności najwyższy był w Poznaniu (odpowiednio: 67,2% i 17,2%, tj. o 2,4 pkt i 3,1 pkt więcej od przeciętnej w województwie), a najwięcej ludności w wieku przedprodukcyjnym mieszkało w podregionie pilskim (22,6%, czyli o 1,5 pkt więcej od średniej wojewódzkiej). Również wskaźnik obciążenia demograficznego charakteryzował się zróżnicowaniem terytorialnym. Najwyższe wartości przyjmował on w podregionie konińskim, gdzie na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 58 osób w wieku nieprodukcyjnym, natomiast najniższe – w Poznaniu (49 osób). Poniższy rysunek obrazuje ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym na tle całego regionu.

3.2.2. Ruch naturalny ludności ¹²

Na stan i strukturę ludności powiatu pilskiego duży wpływ miały zjawiska demograficzne określane jako ruch naturalny ludności.

W porównaniu z poprzednim rokiem, w 2006 r. w powiecie pilskim nie zaobserwowano znaczących zmian w wielkości współczynników demograficznych liczonych na 1000 ludności. Współczynnik urodzeń żywych, który w 2005 r. wynosił 10,5‰, w 2006 r. wzrósł do 10,9‰ (w kraju 9,81‰ wobec 9,55‰ w 2005 r.).

Wykres 5 Urodzenia żywe w liczbach bezwzględnych na 1000 ludności – stan na 31.12.06 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Regionalnych

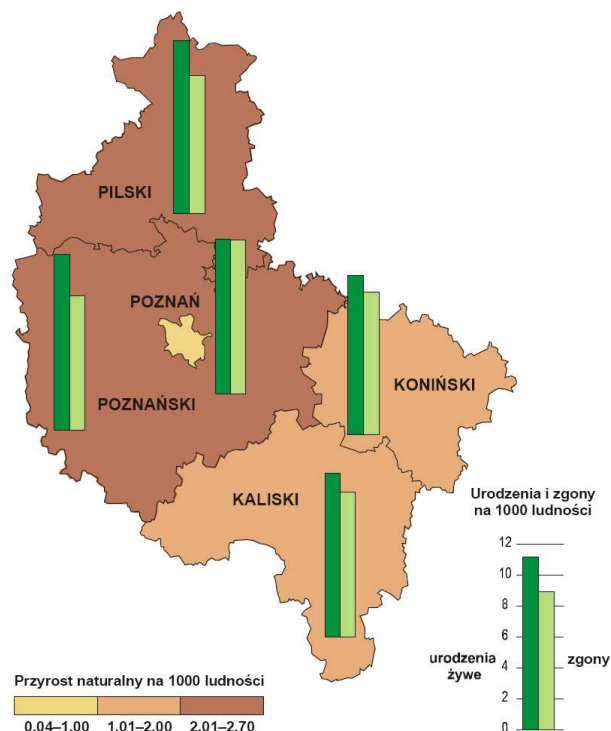
Współczynnik zgonów zwiększył się z 8,2‰ w 2005 r. do 8,8‰ w 2006 r. (w kraju wzrost z 9,65‰ do 9,69‰). W 2006 r. w powiecie pilskim zaobserwowano mniejszy niż przed rokiem przyrost naturalny; współczynnik liczony na 1000 ludności wyniósł 2,0‰ (2,3‰ w 2005 r., w kraju współczynnik przyrostu naturalnego był niższy od notowanego w województwie wielkopolskim i wyniósł 0,12‰ (-0,10‰ w 2005 r.).

Czynnikami wpływającymi na spadek lub przyrost liczby ludności są migracje, zarówno wewnętrzne – rozpatrywane w skali kraju, województwa i powiatu – jak i zagraniczne. W 2006 r. poza granicami Polski osiedliło się na stałe 2 292 mieszkańców województwa wielkopolskiego (blisko 4-krotnie więcej niż w 2005 r.), natomiast z zagranicy przybyły w tym czasie do Wielkopolski 403 osoby (tj. o 13,2% więcej niż w 2005 r.).

Zjawiska demograficzne wykazywały zróżnicowanie w układzie podregionów. Najbardziej zaludniony był podregion poznański, skupiający ponad jedną trzecią tj. 34,6% mieszkańców Wielkopolski, natomiast najmniej, bo 12,0% ogółu populacji województwa zamieszkiwało podregion pilski. Największe zagęszczenie ludności występowało w podregionie miasta Poznań, gdzie na 1 km² przypadało 2156 osób, a najmniejsze w podregionie pilskim (63 osoby na 1 km²).

¹² Opracowano na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Statystycznego w Poznaniu oraz danych zawartych w Banku Danych Regionalnych

Rysunek 2 Ruch naturalny ludności według podregionów – stan na 31.12.06 r.

Źródło: Urząd Statystyczny w Poznaniu

Na terenie powiatu pilskiego w 2006 roku odnotowano **1 497** urodzeń żywych ogółem. Najwięcej urodzeń żywych na terenie powiatu pilskiego 2006 w roku odnotowano w gminie Wyrzysk i Łobżenica, natomiast najmniej w gminie Białośliwie.

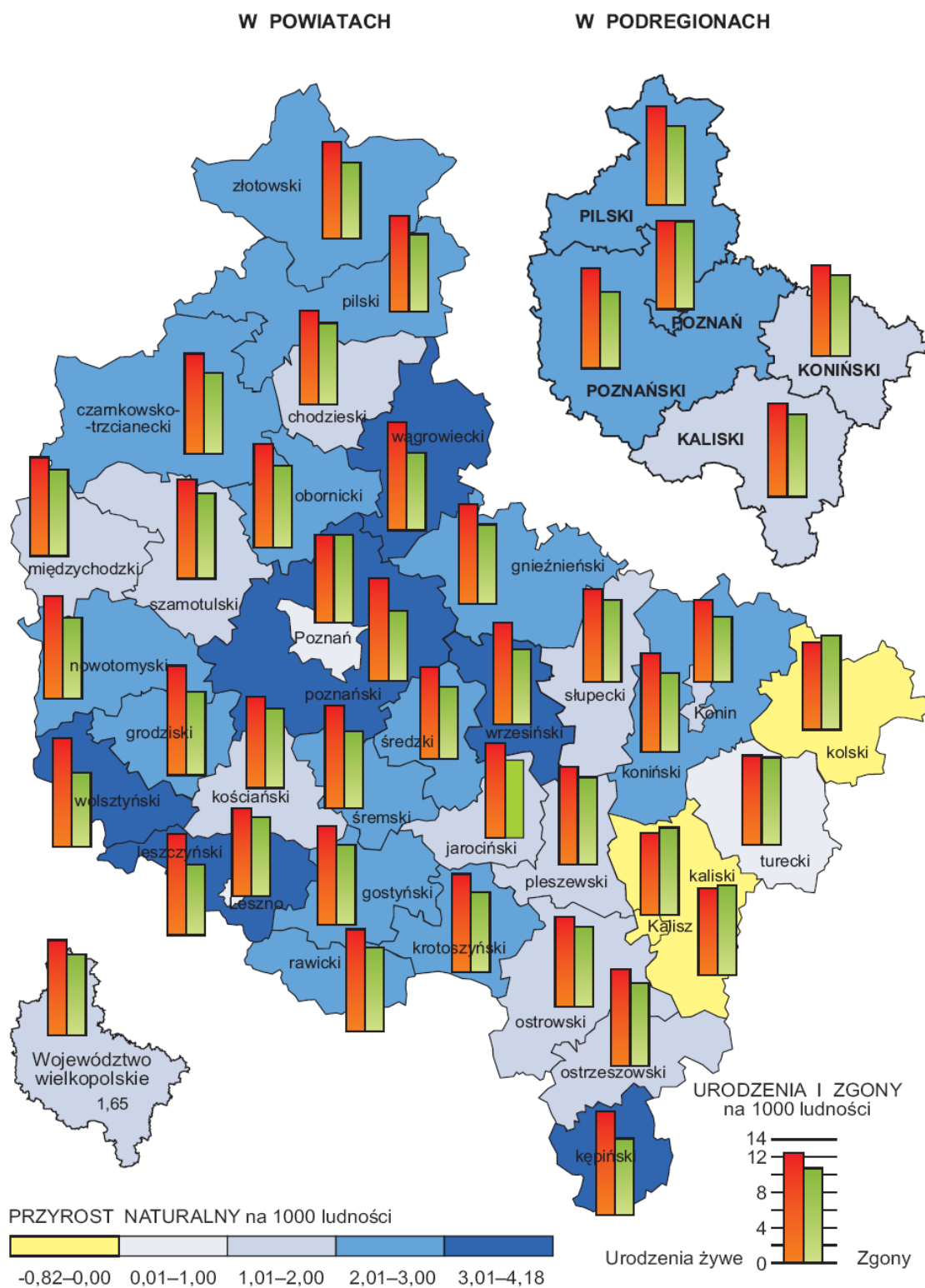
Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela:

Tabela 8 Urodzenia, zgony, przyrost naturalny na terenie powiatu pilskiego- stan na 31.12.2006 r.

Nazwa	Urodzenia żywe	Zgony ogółem	Przyrost naturalny ogółem
	ogółem	ogółem	ogółem
Powiat Pilski	1497	1217	280
Miasto Piła	736	623	113
Miasto i Gmina Łobżenica	128	99	29
Miasto i Gmina Ujście	95	76	19
Miasto i Gmina Wyrzysk	163	149	14
Miasto i Gmina Wysoka	94	68	26
Gmina Białośliwie	51	47	4
Gmina Kaczory	80	61	19
Gmina Miasteczko Krajeńskie	45	32	13
Gmina Szydłowo	105	62	43
Województwo Wielkopolskie	36440	30872	5568

Źródło: Urząd Statystyczny w Poznaniu, Województwo Wielkopolskie Podregiony, Powiaty, Gminy – 2007 r.

Rysunek 3 Ruch naturalny ludności w 2006 roku.

Źródło: Urząd Statystyczny w Poznaniu

Rysunek 4 Saldo migracji na 1000 ludności – stan na 31.12.2006 r.

Źródło: Urząd Statystyczny w Poznaniu

3.3. Uwarunkowania ekonomiczne

3.3.1. Bezrobocie w powiecie pilskim¹³

W powiecie pilskim według stanu na koniec roku 2007 liczba bezrobotnych wynosiła **5 382** i było niższe o **1 894** osoby, tj. **34,2%** niż na koniec grudnia 2006 roku.

Tabela 9 Liczba osób bezrobotnych w powiecie pilskim w latach 2004-2007.

Jednostka terytorialna	2004		2005		2006		2007	
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Ogółem	Kobiety	Kobiety	Ogółem	Kobiety
Powiat pilski	10 568	5 975	9 114	7 228	4 555	5 376	5 382	3 517
Piła	5 055	2 889	4 254	3 445	2 121	2 500	2646	1 652
Białośliwie	367	193	306	203	119	179	123	85
Kaczory	527	298	479	331	199	258	274	169
Łobżenica	1 008	525	875	687	420	503	506	335
Miasteczko Krajeńskie	241	131	208	156	102	127	131	92
Szydłowo	793	437	688	543	334	408	408	263
Ujście	490	285	497	401	274	304	311	228
Wyrzysk	1 370	797	1 161	939	631	713	625	435
Wysoka	717	420	646	523	355	384	358	258

Źródło: Bank Danych Regionalnych

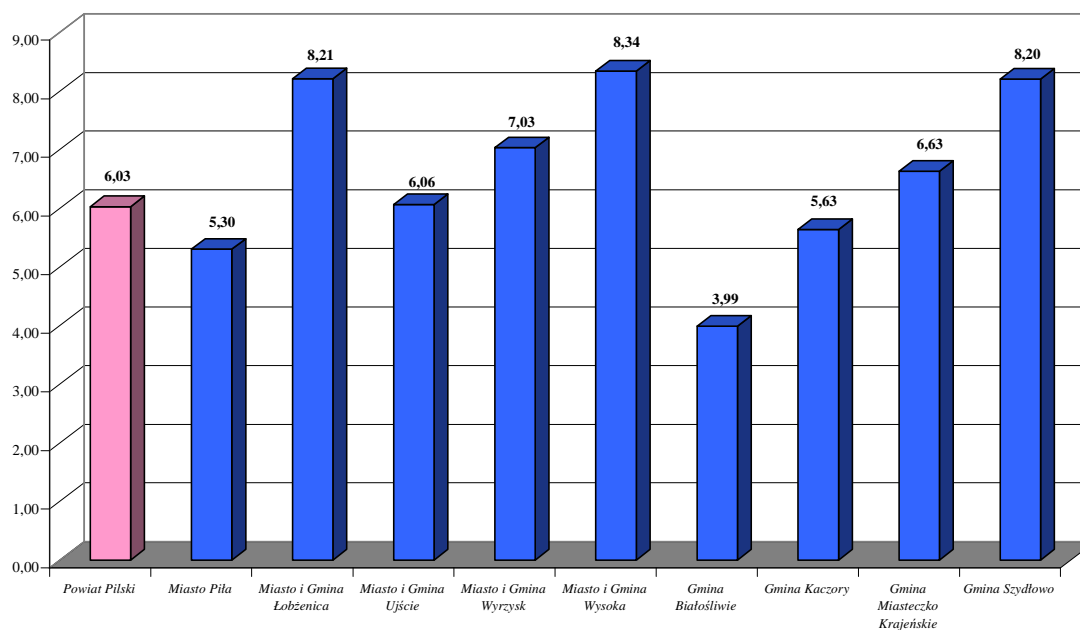
Na terenie powiatu pilskiego na koniec 2007 roku najwyższe bezrobocie rejestrowane wystąpiło w gminie Wysoka (8,3%), gminie Łobżenica oraz gminie Szydłowo (po 8,2%). Najniższy wskaźnik odnotowano w gminie Białośliwiu (4,0%) oraz w Pile (5,3%).

Bezrobotne kobiety w liczbie 3 517 osób stanowiły na koniec grudnia 2007 roku 65,3% ogółu bezrobotnych. W porównaniu do analogicznego okresu ubiegłego roku ich liczba spadła o 1 038 (22,8%) przy równoczesnym wzroście udziału kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych o 2,3 punktu procentowego. Bezrobocie wśród mężczyzn obniżyło się w porównaniu z grudniem 2006 roku o 808 osób (30,2%), przy równoczesnym spadku ich udziału w bezrobociu ogółem o 2,3 punktu. Największy odsetek bezrobotnych kobiet odnotowano w gminie Wysoka (72,1%) oraz w gminie Miasteczko Krajeńskie (70,2%). Najmniejszy natomiast w gminie Kaczory (61,7%) oraz mieście Pile (62,4%). Stosunkowo korzystniej ukształtowała się sytuacja kobiet na krajowym rynku pracy, gdzie na koniec grudnia 2007r. bezrobotne kobiety stanowiły 58,2%. Dla województwa wielkopolskiego wskaźnik ten wynosił 65,8%.

Na koniec 2007 r. odnotowano spadek liczby bezrobotnych zamieszkałych na wsi, która wyniosła 2 015 osób stanowiąc 37,4% ogółu bezrobotnych. W porównaniu do stanu z grudnia 2006 r. oznacza to spadek o 749 osób, tj. o 27,1%. Liczba osób długotrwale bezrobotnych na terenie powiatu pilskiego, tj. pozostających w rejestrze Powiatowego Urzędu Pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich dwóch lat, ukształtowała się w końcu 2007 r. na poziomie 3 167 osób, a ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 58,8%. Natomiast w grudniu 2006 r. – 4 542 osoby, tj. 62,8% ogółu bezrobotnych. Pracę z tej kategorii bezrobotnych podjęły 1 583 osoby, tj. 33,9% wyrejestrowanych. Z liczby tej - w wyniku działań Powiatowego Urzędu Pracy – pracę subsydiowaną rozpoczęły 202 osoby, a szkolenie, staż, przygotowanie zawodowe w miejscu pracy lub prace społecznie użyteczne - 655 osób. Brak gotowości do podjęcia pracy przyczynił się do utraty statusu bezrobotnego przez 1 913 osób, tj. 41,0% wyłączeń w tej grupie z ewidencji.

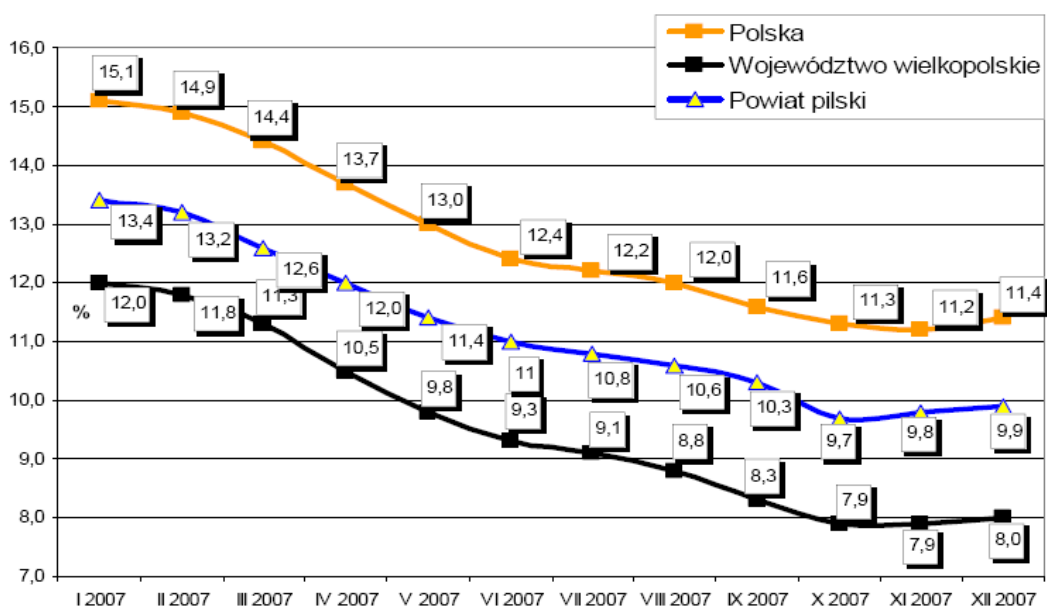
¹³ Opracowano na podstawie sprawozdań Powiatowego Urzędu Pracy w Pile oraz danych dotyczących bezrobocia zawartych na stronie internetowej www.psz.praca.gov.pl

Wykres 6 Odsetek bezrobocia¹⁴ na terenie powiatu pilskiego – stan na 31.12.07 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Pile

Wykres 7 Stopa bezrobocia¹⁵ w %od I 2007 r. do XII 2007 r.

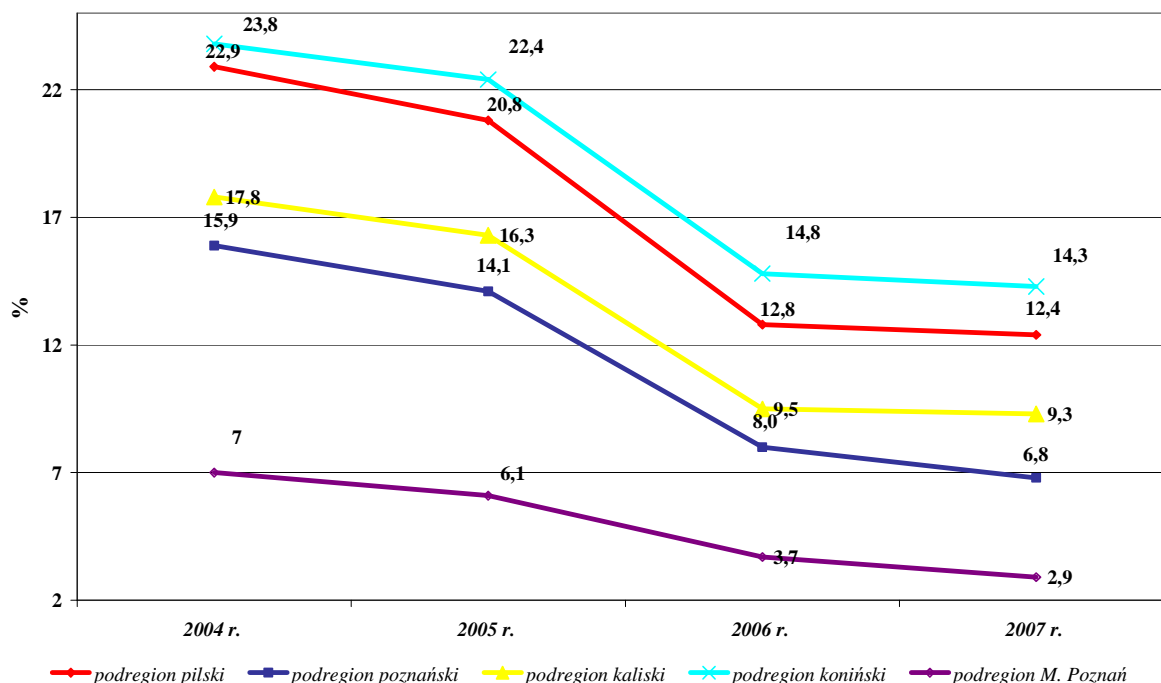
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Pile

¹⁴ Odsetek bezrobocia – procentowy udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym liczony w stosunku do poszczególnych gmin powiatu (z uwagi na brak danych dotyczących liczby ludności aktywnej zawodowo niemożliwe jest wyliczenie stopy bezrobocia)

¹⁵ Stopa bezrobocia – obliczana w stosunku do powiatu, regionu i Polski liczona metodą: procentowy udział bezrobotnych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo, szacowany na koniec każdego – badanego okresu

Stopa bezrobocia w powiecie pilskim na koniec grudnia 2007 roku osiągnęła poziom 9,9%, w Wielkopolsce była na poziomie 8%, a w kraju - 11,4%. W porównaniu do analogicznej sytuacji w roku 2006 stopa bezrobocia w powiecie pilskim obniżyła się o 3,3 punktu procentowego

Wykres 8 Stopa bezrobocia w podregionach województwa wielkopolskiego w latach 2004-2007.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zawartych na stronie www.psz.praca.gov.pl

Liczbę osób bezrobotnych w powiecie pilskim oraz w poszczególnych powiatach Wielkopolski w latach 2005 - 2007 przedstawia poniższa tabela. Na uwagę zasługuje fakt, że w każdym z powiatów województwa wielkopolskiego odnotowano spadek liczby bezrobotnych.

Tabela 10 Zestawienie liczby bezrobotnych w powiecie pilskim na tle powiatów i województwa wielkopolskiego w latach 2005 – 2007.

Jednostka terytorialna	2005 r.	2006 r.	2007
Powiat pilski	9 114	7 228	5 382
Powiat chodzieski	4 253	3 190	2 114
Powiat czarnkowsko - trzcianecki	7 162	5 732	3 715
Powiat wągrowiecki	5 771	4 726	3 738
Powiat złotowski	6 045	4 667	3 616
Powiat gnieźnieński	11 075	8 996	5 936
Powiat grodziski	2 006	1 479	1 115
Powiat kościański	4 182	2 826	4 112
Powiat leszczyński	2 520	1 908	3 154
Powiat międzychodzki	2 527	2 173	1 303
Powiat nowotomyski	3 654	2 548	1 297
Powiat obornicki	3 922	2 859	1 701
Powiat poznański	10 593	8 189	13 634
Powiat szamotulski	5 341	4 186	2 757
Powiat średzki	4 062	3 381	2 193
Powiat śremski	3 052	2 408	1 333
Powiat wolsztyński	2 347	1 691	860
Powiat wrzesiński	6 113	5 092	3 306
Powiat gostyński	5 737	4 952	3 801
Powiat jarociński	6 121	5 041	5 878

Jednostka terytorialna	2005 r.	2006 r.	2007
Powiat kaliski	5 144	4 588	5 560
Powiat kępiński	1 975	1 330	802
Powiat krotoszyński	5 398	4 575	2 937
Powiat ostrowski	11 783	8 884	6 019
Powiat ostrzeszowski	2 622	1 766	1 446
Powiat pleszewski	5 996	4 789	3 247
Powiat rawicki	3 024	2 448	1 929
Powiat kolski	8 708	7 080	5 690
Powiat koniński	12 194	10 289	12 552
Powiat słupecki	5 706	4 790	3 541
Powiat turecki	7 727	6 142	2 781
Województwo wielkopolskie	211 420	169 089	112 827

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Pile

Tabela 11 Stopa bezrobocia w województwie wielkopolskim, podregionach i powiatach w latach 2005-2007.

Wyszczególnienie	2005	2006	2007
WIELKOPOLSKIE	14,6	11,8	8,0
podregion pilski	20,8	16,8	12,4
Pilski	16,7	13,2	9,9
Chodzieski	22,2	17,5	11,8
Czarnkowsko - Trzcianecki	21,7	17,5	11,7
Wągrowiecki	23,9	20,1	16,4
Złotowski	25,1	20,5	16,1
podregion poznański	14,1	11,0	6,8
Gnieźnieński	21,4	17,8	12,3
Grodziski	10,0	7,3	5,4
Kościański	15,2	10,6	6,4
Leszczyński	13,4	10,2	6,9
Międzychodzki	17,8	15,4	9,9
Nowotomyski	13,0	9,4	4,9
Obornicki	18,4	14,4	8,6
Poznański	9,0	6,9	3,5
Szamotulski	15,7	12,6	8,4
Średzki	18,8	15,8	10,5
Śremski	13,7	10,3	5,8
Wolsztyński	10,6	7,5	3,9
Wrzesiński	20,7	17,7	12,1
M. Leszno	11,0	8,5	6,0
podregion kaliski	16,3	13,5	9,3
Gostyński	17,5	15,5	12,1
Jarociński	22,9	19,2	13,7
Kaliski	16,0	14,4	8,2
Kępiński	8,1	5,4	3,2
Krotoszyński	17,4	14,8	9,8
Ostrowski	18,9	14,9	10,3
Ostrzeszowski	11,6	8,1	6,6
Pleszewski	23,2	19,2	13,6
Rawicki	11,6	9,5	7,3
M. Kalisz	12,8	11,4	7,4
podregion koniński	22,4	19,0	14,3
Kolski	23,2	19,7	16,1
Koniński	26,2	22,7	19,2
Słupecki	24,2	20,6	15,4

Wyszczególnienie	2005	2006	2007
Turecki	21,3	17,5	8,6
M. Konin	17,2	14,4	11,1
podregion M. Poznań	6,1	4,9	2,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zawartych na stronie www.psz.praca.gov.pl

W 2007 roku zarejestrowało się 3 585 osób **bezrobotnych w wieku do 25 roku życia**. Z ewidencji wyłączono natomiast 3 888 osób, w tym z tytułu:

- podjęcia pracy 1.406 (36,2%),
- rozpoczęcia szkolenia lub stażu 784 (20,2%),
- niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy 1.276 (32,8%).

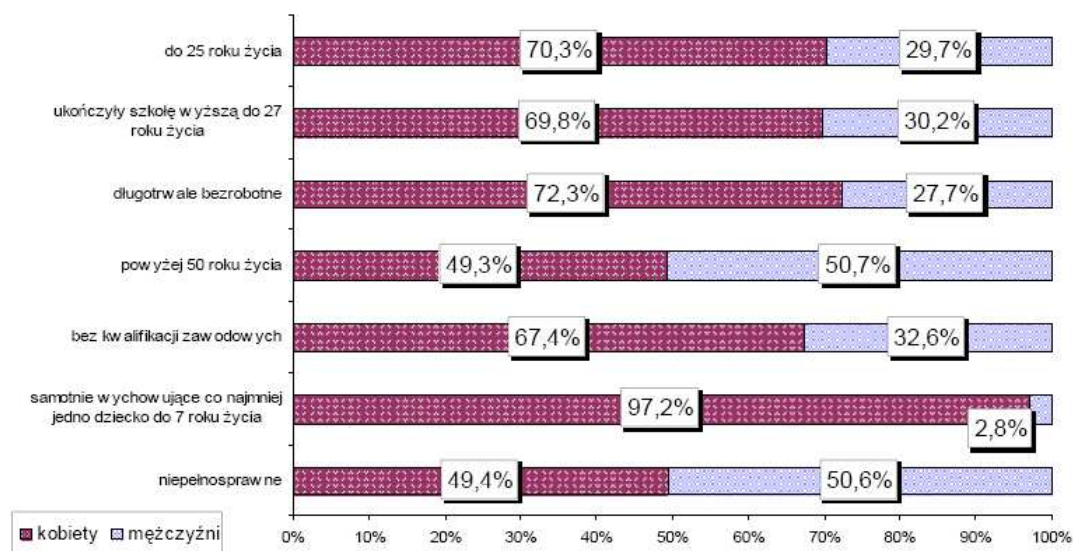
Według stanu na koniec grudnia 2007r. w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy pozostawało 958 osób do 25 roku życia, tj. 17,8% ogółu bezrobotnych. W stosunku do grudnia poprzedniego roku zanotowano w tej grupie spadek liczby bezrobotnych o 470 osób, tj. o 32,9%.

Natomiast na koniec grudnia 2007 roku **bezrobotni powyżej 50 roku życia** liczyli 1 198 osób stanowiąc 22,3% bezrobotnych ogółem (w grudniu 2006r. – 18,2%). Jest to zatem grupa osób bezrobotnych o niskim poziomie wykształcenia. Co druga osoba z tej populacji legitymuje się wykształceniem gimnazjalnym i poniżej, a prawie co czwarty jej przedstawiciel posiada wykształcenie zasadnicze zawodowe.

Liczba **osób długotrwale bezrobotnych**, tj. pozostających w rejestrze Powiatowego Urzędu Pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich dwóch lat, ukształtowała się w końcu 2007 r. na poziomie 3 167 osób, a ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 58,8%. Natomiast w grudniu 2006 r. – 4 542 osoby, tj. 62,8% ogółu bezrobotnych.

Bezrobotni **bez kwalifikacji zawodowych** w liczbie 1.614 osób stanowili w końcu grudnia 2007 r. 30,0% ogółu bezrobotnych. Ponadto na koniec 2007 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowane były 263 **osoby niepełnosprawne** ogółem, w tym 154 osoby jako bezrobotne i 109 osób jako poszukujące pracy. Liczba bezrobotnych osób niepełnosprawnych stanowiła 2,9% ogółu bezrobotnych.

Wykres 9 Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy w powiecie pilskim - stan na 31.12. 2007 r.

Źródło: PUP w Pile – publikacja pn. *Informacja o sytuacji na rynku pracy w powiecie pilskim w roku 2007*

W grudniu 2007 roku wśród ogółu bezrobotnych 4 349 osób posiadało zawód, liczba ta zmniejszyła się o 1 534 osoby w porównaniu z rokiem 2006. Bezrobotni nieposiadający zawodu wynosili 1 033 osoby i tu także odnotowano spadek w stosunku do grudnia 2006 roku o 312 osób.

Najsilniejsze spadki odnotowano wśród następujących grup zawodowych¹⁶:

1. Technicy i inny średni personel	o 31,5%
2. Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	o 29,8%
3. Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	o 25,7%
4. Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	o 25,4%
5. Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	o 24,7%

Tabela 12 Bezrobotni na terenie powiatu pilskiego według wykształcenia – stan na 31.12 2007 r.

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych ogółem	Podział na wykształcenie:				
		Wyższe	Policealne i średnie zawodowe	Średnie ogólnokształcące	Zasadnicze zawodowe	Gimnazjalne i niższe
Powiat Pilski	5 382	297	1 189	309	1 670	1 917
Miasto Piła	2 646	204	658	173	732	879
Miasto i Gmina Łobżenica	506	11	86	36	171	202
Miasto i Gmina Ujście	311	10	62	11	102	126
Miasto i Gmina Wyrzysk	625	27	143	46	215	194
Miasto i Gmina Wysoka	358	9	57	16	122	154
Gmina Białośliwie	123	4	29	4	52	34
Gmina Kaczory	274	11	62	13	97	91
Gmina Miasteczko Krajeńskie	131	3	31	3	48	46
Gmina Szydłowo	408	18	61	7	131	191

Źródło: Opracowano na podstawie danych uzyskanych z PUP w Pile

W powiecie pilskim na koniec grudnia 2007 roku **1 670** osób bezrobotnych posiadało najwyżej wykształcenie zawodowe. Natomiast ok. **300** osób legitymowało się wykształceniem wyższym.

3.3.1.1. Przedsiębiorczość¹⁷

Na terenie powiatu pilskiego prowadziło działalność gospodarczą na podstawie wpisu do rejestru REGON **11 815** podmiotów gospodarczych ogółem natomiast w sektorze prywatnym liczba ta wynosiła **11 389** podmiotów, a **426** podmiotów gospodarki narodowej wpisanych było w sektorze publicznym wg stanu na koniec 2006 roku.

Tabela 13 Struktura podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON – sektor prywatny w powiecie pilskim z podziałem na gminy – stan na koniec 2006.

Wyszczególnienie	OGÓŁEM:	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	Spółki handlowe	Spółdzielnie	Stowarzyszenia i org. społeczne	Fundacje
Powiat Pilski	11389	9 409	609	92	281	13
Miasto Piła	8 211	6 519	490	55	153	11
Miasto i Gmina Łobżenica	461	366	6	4	22	0
Miasto i Gmina Ujście	511	404	17	7	16	0
Miasto i Gmina Wyrzysk	888	734	30	6	25	2

¹⁶ Opracowano na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Pile

¹⁷ Opracowano na podstawie danych Banku Danych Regionalnych

Wyszczególnienie	OGÓŁEM:	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	Spółki handlowe	Spółdzielnie	Stowarzyszenia i org. społeczne	Fundacje
Miasto i Gmina Wysoka	284	217	7	4	14	0
Gmina Białośliwie	264	205	9	5	12	0
Gmina Kaczory	455	374	14	4	16	0
Gmina Szydłowo	551	449	30	5	13	0
Gmina Miasteczko Krajeńskie	190	141	6	2	10	0

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych

Widać wyraźnie koncentrację działalności gospodarczej w mieście Piła i tego miasta najbliższym otoczeniu oraz sąsiedztwie przebiegających przez powiat dróg krajowych. O trwałości rozwoju gospodarczego decydują w znacznej mierze podmioty oparte o kapitał spółek prawa handlowego. Przedsięwzięcia oparte o wpis do ewidencji działalności gospodarczej mają często charakter nietrwały, okresowy i tak jak w przypadku Miasta i Gminy Wyrzysk ich stosunkowo duża liczba nie przekłada się bezpośrednio na skalę bezrobocia i zamożności mieszkańców gminy.

Tabela 14 Pracujący łącznie z rolnictwem indywidualnym wg sektorów ekonomicznych i płci w latach 2004-2006.

Jednostka terytorialna	ogółem								
	ogółem			mężczyźni			kobiety		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
sektor rolniczy									
WIELKOPOLSKIE	208 727	208 011	208 370	120 893	120 550	120 934	87 834	87 461	87 436
Podregion 38 - piłski	23 752	23 633	23 679	14 210	14 161	14 299	9 542	9 472	9 380
sektor przemysłowy									
WIELKOPOLSKIE	329 740	333 852	338 988	224 938	229 401	234 156	104 802	104 451	104 832
Podregion 38 - piłski	34 428	36 405	37 833	23 950	25 545	26 192	10 478	10 860	11 641
sektor usługowy - usługi rynkowe									
WIELKOPOLSKIE	244 087	247 313	259 938	129 629	133 573	139 181	114 458	113 740	120 757
Podregion 38 - piłski	18 712	18 848	19 540	9 510	9 605	9 584	9 202	9 243	9 956
sektor usługowy - usługi nierynkowe									
WIELKOPOLSKIE	173 973	178 742	179 690	44 372	45 960	45 814	129 601	132 782	133 876
Podregion 38 - piłski	18 382	19 269	19 427	4 445	4 722	4 677	13 937	14 547	14 750

Źródło: Bank Danych Regionalnych

W ostatnich latach daje się zaobserwować nasycenie rynku pracy w sektorze rolniczym. Osiągnęło ono pewien poziom, który winien utrzymywać się przez następne lata z niewielką tendencją do wzrostu. Natomiast wyraźnie obserwuje się wzrost zatrudnienia w sektorze usług rynkowych i nierynkowych i ta tendencja winna się utrzymywać biorąc pod uwagę rosnące zatrudnienie w branży turystycznej i w usługach tej branży towarzyszących co powinno się przełożyć na zmniejszenie emigracji zarobkowej, która w wielu przypadkach rodzi problemy społeczne wynikające m.in. ze wzrostem ilości rodzin niepełnych lub okresowo niepełnych.

3.4. Uwarunkowania społeczne

3.4.1. Dostęp do edukacji¹⁸

Na system edukacji w powiecie składa się **149** szkół szczebla podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, w których pobiera naukę **26 927** uczniów. Do placówek wychowania przedszkolnego uczęszcza **3 391** dzieci z terenu całego powiatu.

Tabela 15 Struktura szkół wg rodzaju na terenie powiatu piłskiego.

Rodzaj szkoły	Ilość szkół	Liczba uczniów	Liczba absolwentów
Szkoły podstawowe	52	9674	1904
Gimnazja	22	6109	2080
Zasadnicze szkoły zawodowe	8	831	277
Licea ogólnokształcące	20	3514	1001
Licea profilowane	5	372	227
Technika	13	3588	623
Technika uzupełniająca	8	1378	-
Szkoły policealne i pomaturalne	20	1217	353
Szkoły podstawowe specjalne	2	98	21
Gimnazja specjalne	3	137	28
Szkoły specjalne przysposabiające do pracy	1	9	-
Razem	144	26927	6514

Źródło: Starostwo Powiatowe w Piłce

Mieszkańcy powiatu piłskiego mają możliwość kształcenia się na wszystkich szczeblach edukacji. W powiecie funkcjonują **52** szkoły podstawowe, **22** szkoły gimnazjalne oraz **55** szkół ponadgimnazjalnych i **20** szkół policealnych.

Na terenie miasta Piła ma swoją siedzibę Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa i Wyższa Szkoła Biznesu. Znajdują się także filie renomowanych polskich uczelni: Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Politechniki Poznańskiej i Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Kształci się w nich około **4 000** osób, z tego około **1 700** w szkołach prywatnych.

Pozytywny trend na rynku edukacji, jaki można zaobserwować w ostatnich latach, to zwiększająca się co roku liczba uczestników studiów podyplomowych oraz studiów doktoranckich. Świadczy to o coraz większym zainteresowaniu tymi formami edukacji i podnoszenia dzięki nim swoich kwalifikacji zawodowych. Dobry dostęp do różnych poziomów edukacji powoduje, że z terenu miasta Piła i gmin z nią sąsiadujących obserwuje się niewielki w porównaniu do innych powiatów wielkopolskich odpływ młodzieży do dużych aglomeracji miejskich takich jak Poznań czy Bydgoszcz.

¹⁸ Opracowano na podstawie informacji zawartych w publikacji pn. *Sytuacja społeczno-gospodarcza powiatów województwa wielkopolskiego w latach 2000-2005* Urząd Statystyczny – Poznań 2007, Banku Danych Regionalnych

3.4.2. Dostęp do usług zdrowotnych¹⁹

Podstawową opiekę zdrowotną na terenie powiatu zapewniają Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej usytuowane w poszczególnych miejscowościach gminnych powiatu pilskiego.

Na terenie powiatu pilskiego funkcjonują trzy zakłady opieki zdrowotnej udzielające świadczeń z zakresu leczenia stacjonarnego: **Szpital Specjalistyczny w Pile** posiada **639** łóżek, **Zespół Opieki Zdrowotnej w Wyrzysku** **148** łóżek oraz **Niepubliczna Klinika Ars Medical** **106** łóżek.

Liczba gabinetów mających podpisany kontrakt z Narodowym Funduszem Zdrowia przedstawia się następująco:

Podstawowa opieka medyczna:

- poradnie / gabinety lekarzy rodzinnych – 47 umów (64 lekarzy),
- gabinety pielęgniarek środowiskowo-rodzinnych – 53 (58 pielęgniarek),
- gabinety położnych środowiskowo-rodzinnych – 14 (20 położnych),
- gabinety medycyny szkolnej – 24 (30 pielęgniarek),
- nocna i świąteczna ambulatoryjna opieka lekarska i pielęgniarska – 3 umowy,
- nocna i świąteczna wyjazdowa opieka lekarska – 3 umowy,
- nocna i świąteczna wyjazdowa opieka pielęgniarska – 44 umowy,
- transport sanitarny – 4 umowy.

Stomatologia:

- stomatologia ogólna – 31
- stomatologia dzieci i młodzieży – 6
- ortodoncja – 2
- chirurgia stomatologiczna – 2
- protetyka – 1
-

Ponadto w Pile funkcjonują gabinety specjalistyczne, udzielające porad mieszkańcom powiatu w następujących dziedzinach: alergologia (3), chemioterapia (2), chirurgia klatki piersiowej (1), chirurgia naczyniowa (1), chirurgia ogólna (4), chirurgia ogólna dla dzieci (1), chirurgia onkologiczna (3), chirurgia przewodu pokarmowego (1), chirurgia urazowo-ortopedyczna (3), choroby odzwierzęce i pasożytnicze (1), choroby zakaźne (1), dermatologia (3), diabetologia (2), endokrynologia (1), foniatria (1), gastroenterologia (2), gastroenterologia dla dzieci (1), ginekologia i położnictwo (8), chorób płuc i gruźlicy (2), chorób płuc i gruźlicy dla dzieci (1), hematologia (1), hematologia dla dzieci (1), kardiologia (3), leczenie bólu (1), leczenie zeza (1), logopedia (5), medycyna sportowa (1), nefrologia (2), neurochirurgia (2), neurologia (5), neurologia dla dzieci (2), okulistyka (8), onkologia (2), otolaryngologia (5), leczenia padaczki (1), porady preluksacyjne (2), pulmonologia (3), reumatologia (2), urologia (3), badania wzw (1), rehabilitacja (1), hospicjum domowe (1).

Aktualnie Szpital Specjalistyczny w Pile realizuje inwestycję pod nazwą „**Kompleksowa przebudowa systemu grzewczego Szpitala Specjalistycznego w Pile wraz z termomodernizacją i utylizacją odpadów poszpitalnych**”.

Inwestycję podzielono na dwa etapy:

- Modernizacja spalarni odpadów poszpitalnych,
- Kompleksowa przebudowa systemu grzewczego wraz z termomodernizacją.

Na mocy Ustawy z dnia 25 lipca 2001 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym, Starosta Pilski z dniem 31 grudnia 2002 roku utworzył w ramach systemu państwowego ratownictwa medycznego **Powiatowe Centrum Powiadamiania Ratunkowego w Pile**, jako zintegrowane stanowisko dyspozytorskie służb ratowniczych na obszarze powiatu pilskiego, mieszczące się w Komendzie Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Pile. W skład tych służb weszły jednostki ratownictwa medycznego oraz jednostki ratowniczo-gaśnicze Państwowej Straży Pożarnej, dla których zorganizowano wspólne stanowiska wyjazdowe.

Elementami systemu ratownictwa są:

- jednostki ratownictwa medycznego,
- Szpitalny Oddział Ratunkowy (SOR) w Szpitalu Specjalistycznym w Pile.

¹⁹ Opracowano na podstawie Strategii Rozwoju Społeczno –Gospodarczego Powiatu Poilskiego na la lata 2007 2015

Na potrzeby systemu uruchomiono specjalną łączność radiową oraz telefon ratunkowy **112**, dostępny dla wszystkich operatorów sieci telefonicznych stacjonarnych i komórkowych.

Na obszarze powiatu zorganizowano cztery stanowiska wyczekiwania jednostek ratownictwa medycznego oraz lądowiska dla śmigłowców sanitarnych, w tym przy Szpitalu Specjalistycznym w Pile – lądowisko stałe, przy Szpitalu w Wyrzysku – lądowisko tymczasowe.

3.4.3. Wykluczenie społeczne²⁰

Wykluczenie społeczne definiowane jest na ogół w kategoriach nie uczestniczenia, bądź niezdolności do uczestniczenia w ważnych aspektach życia. Przyczyny wykluczenia społecznego, jak samo zjawisko są złożone i dynamiczne, zależne od otoczenia społecznego, ram politycznych, sytuacji społeczno-gospodarczej, schematów zabezpieczenia społecznego oraz od działań jednostek. Przyczynami tego zjawiska są:

- **czynniki strukturalne** (wpływ warunków ekonomicznych oraz procesów społecznych i demograficznych);
- **czynniki instytucjonalne** (brak lub utrudnione możliwości zaspokajania potrzeb życiowych w wyniku wadliwego działania instytucji odpowiedzialnych za ich realizację);
- **czynniki społeczne** (dyskryminacja, niekorzystna sytuacja indywidualna).

Wśród **czynników strukturalnych**, które w największym stopniu determinują trudną sytuację wskazuje się najczęściej na:

- pozycję na rynku pracy – bezrobocie, niskie zarobki, długotrwała choroba i niepełnosprawność;
- stan rodzinny – wielodzietność, samotne wychowywanie dziecka (lub dzieci);
- poziom edukacyjny – niski poziom wykształcenia, kwalifikacje nieadekwatne do potrzeb rynku pracy;
- miejsce zamieszkania – zamieszkiwanie na wsi, w małej miejscowości lub na terenie o słabym poziomie rozwoju.

Na czynniki strukturalne nakładają się czynniki instytucjonalne, powodujące proces wykluczenia społecznego. Do najistotniejszych należy nierówny dostęp lub brak dostępu obywateli do podstawowych usług społecznych w dziedzinach: edukacji, zdrowia, mieszkalnictwa i kultury. Trzeci obszar czynników związany jest z kształtowaniem się niekorzystnych warunków indywidualnych, wynikających z różnych sytuacji życiowych: bezdomności, niepełnosprawności, sieroctwa, uzależnień czy imigracji.

Czynniki te mogą występować także łącznie, wzajemnie się przenikając, co zwiększa zakres i dotkliwość wykluczenia, przekładając się na niską jakość życia. Chodzi tu zwłaszcza o ubóstwo skrajne, którego poziom wyznacza w Polsce kategoria minimum egzystencji (wynoszące w 2005 r. **385 zł**, a w 2006 r. 372,70 zł, w roku 2007 dla osoby dorosłej, samotnie gospodarującej, wartość zmodyfikowanego minimum socjalnego w grudniu ubiegłego roku wyniosła **825,10 zł**, zaś dla samotnego emeryta **826,50 zł** i 1 261 zł dla przeciętnej, czteroosobowej rodziny w 2005 roku i 1281,20 zł w 2006 roku, a 2007 roku wyniosło **2 624,20 zł** (czyli 656,10 zł na osobę).

Regiony północnej Wielkopolski (w tym powiat pilski) i wschodniej Wielkopolski nadal cechuje długo utrzymujący się i dosyć wysoki poziom bezrobocia, co spowodowało szereg ujemnych skutków w postaci marazmu i apatii społecznej. Pomimo wielu czynników składających się na proces wykluczenia, można wyróżnić kilka najważniejszych grup społecznych, w szczególności sposób zagrożonych wykluczeniem lub już podlegających temu procesowi. Do grup takich można przede wszystkim zaliczyć:

3.4.3.1. Osoby niepełnosprawne²¹

W powiecie pilskim liczba osób niepełnosprawnych wynosi **22 560**, co stanowi **16,52%** ogółu ludności. Dane te dotyczą osób niepełnosprawnych prawnie i biologicznie razem (dane GUS na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego – czerwiec 2002 r.). Niepełnosprawnych prawnie (posiadający aktualne orzeczenie o niepełnosprawności) jest w powiecie **19 109** osób i stanowią oni

²⁰ Opracowano na podstawie publikacji Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej pn. „Wykluczenia i integracja społeczna w Polsce – W-wa 2006” i Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007-2013,

²¹ Opracowano na podstawie Strategii Rozwoju Społeczno Gospodarczego Powiatu Pilskiego na lata 2007 - 2015

13,99%, a niepełnosprawnych biologicznie (bez orzeczenia, a odczuwających całkowite lub poważne ograniczenie sprawności) jest odpowiednio **3 451** co stanowi **2,53%**.

Tabela 16 Osoby niepełnosprawne w kraju, województwie wielkopolskim, podregionie pilskim i powiecie pilskim.

Lp	Kraj województwo podregion powiat	Ludność ogółem	Niepełnosprawni ogółem	% 4:3	w tym:			
					niepełn. prawnie	% 6:3	niepełnospr biologicznie	% 8:3
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Polska	38 230 080	5 456 711	14,27	4 450 139	11,64	1 006 572	2,63
2	Wielkopolska	3 351 915	525 101	15,66	445 907	13,30	79 194	2,36
3	Podregion pilski	404 691	68 473	16,91	58 518	14,45	9 955	2,46
4	Powiat pilski	136 551	22 560	16,52	19 109	13,99	3 451	2,53

Źródło: GUS, NSP2002

Tabela 17 Osoby niepełnosprawne w powiecie pilskim według płci 2002 r.

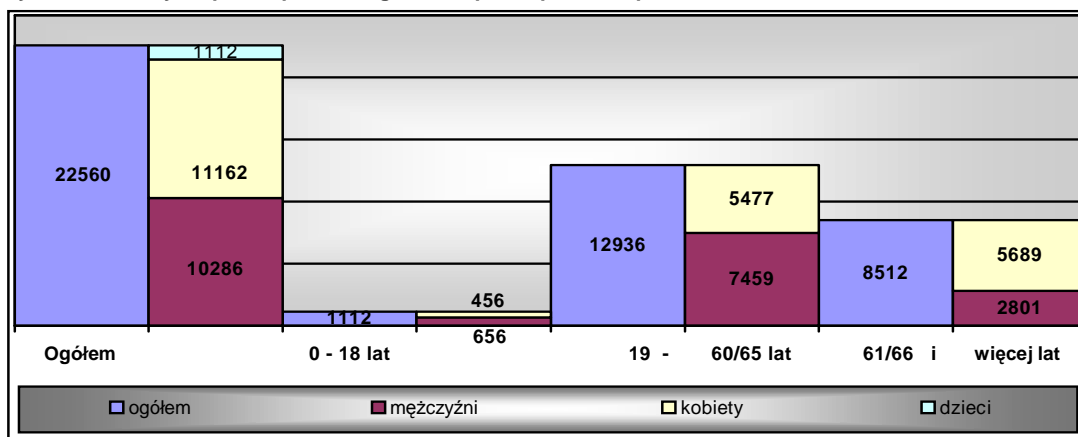
Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Piła	11 923	5 599	6 324
Białośliwie	717	342	375
Kaczory	1 180	630	550
Łobżenica	1 633	831	802
Miasteczko Krajeńskie	502	249	253
Szydłowo	1 258	604	654
Ujście	1 258	597	661
Wyrzysk	2 150	1 012	1 138
Wysoka	1 106	569	537

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Wskaźnik udziału osób niepełnosprawnych w powiecie jest wyższy od krajowego o ponad 2% i o 1% od wojewódzkiego oraz nieznacznie niższy od wskaźnika w podregionie pilskim. Liczba osób niepełnosprawnych w powiecie powoduje konieczność poszukiwania sposobów na prawidłowe i dokładne zdiagnozowanie rodzajów niepełnosprawności. Jest to nieodzowne, aby pomoc kierowana do osób niepełnosprawnych była adekwatna do ich potrzeb i efektywna. Poznanie rodzaju niepełnosprawności jest ważne w przypadku podziału środków przeznaczonych na pomoc osobom niepełnosprawnym, np. w przypadku planowania wysokości środków przeznaczonych na likwidację barier architektonicznych czy też w komunikowaniu się. Potrzebna jest wiedza o liczbie osób z niepełnosprawnością narządów ruchu, niewidomych, niesłyszących, itp. Taka wiedza pozwala na wspólne z gminami wchodzącymi w skład powiatu podejmowanie przedsięwzięć w celu poprawy warunków życia osób niepełnosprawnych, np. zakup środków komunikacji przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych, zapewnienia środków w budżetach w celu usuwania barier urbanistycznych i architektonicznych.

Wiedza ta dotyczy również określenia typu niepełnosprawności dzieci i młodzieży, a informacja o ograniczeniach i możliwościach pozwala na odpowiednie przygotowanie programów i pozyskanie kadry, która te programy wypełni treścią. Jeszcze jednym ważnym punktem odniesienia jest podział osób niepełnosprawnych wg grup wieku, płci i wykształcenia oraz aktywności zawodowej. Wskaźniki te w powiecie pilskim zobrazujemy na wykresach.

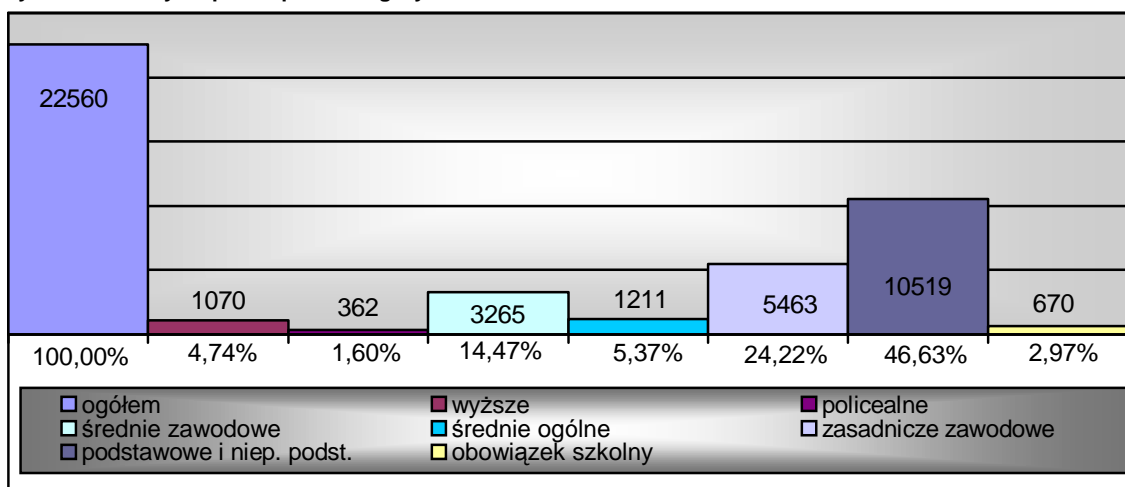
Wykres 10 Osoby niepełnosprawne wg wieku i płci w powiecie pilskim.

Jak wynika z powyższego zestawienia w powiecie było więcej niepełnosprawnych kobiet niż mężczyzn o ponad 4%, wobec 2,4% nadwyżki kobiet w populacji powiatu ogółem. Dzieci i młodzieży w wieku do lat 18. było 1112, w tym młodzieży w wieku 16-18 lat było 540, co daje 4,93% udziału w grupie osób niepełnosprawnych w powiecie. W tej grupie wiekowej była przewaga niepełnosprawnych płci męskiej i to o prawie 18%. Jak wynika z powyższego wykresu, w powiecie było najwięcej osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym tj. w przedziale wiekowym 19-60/65 lat.

W tej grupie osób większość stanowią mężczyźni, tj. 57,77%, co jest pochodną przewagi niepełnosprawnych płci męskiej w wieku do 18 lat. Inaczej przedstawia się sytuacja w grupie osób w wieku poprodukcyjnym (emerytalnym), gdzie przewaga kobiet jest wyraźna. Kobiety stanowiły 66,84% tej grupy osób i było ich o 1/3 więcej jak mężczyzn. Można śmiało powiedzieć o dużej nadumieralności mężczyzn w tej kategorii wiekowej niepełnosprawnych.

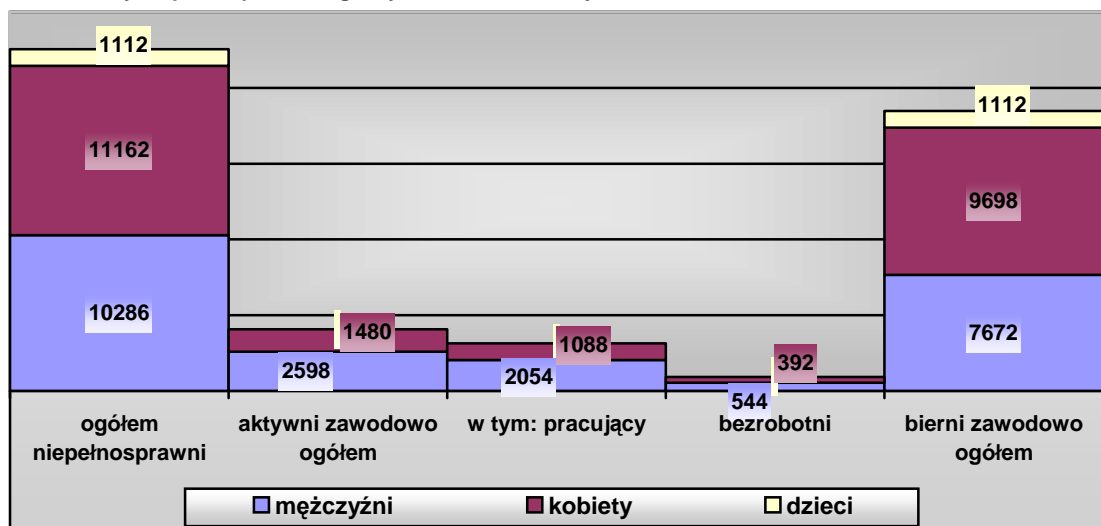
Wykres 11 Osoby niepełnosprawne wg wykształcenia.

Źródło: GUS, NSP-2002

Najwięcej osób niepełnosprawnych (ponad 2/3 badanej populacji) ma wykształcenie podstawowe, niepełne podstawowe i zasadnicze zawodowe. Wykształcenie średnie zawodowe posiada bez mała 15% populacji niepełnosprawnych w powiecie. Natomiast niezbyt duża grupa ma wykształcenie średnie ogólne i policealne. Osoby z wyższym wykształceniem to 4,74% badanej populacji, w dużej części w wieku emerytalnym. Wykształcenie, a w zasadzie jego brak, przygotowanie zawodowe, często nieprzystosowane do realiów gospodarczych powoduje trudności na rynku pracy. Konsekwencją tego jest mała aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych, co wyraźnie widać na poniższym wykresie.

Wykres 12 Osoby niepełnosprawne wg aktywności zawodowej.

Źródło: GUS NSP-2002

Z uwagi na niezbędne nakłady finansowe powiat pilski nie monitoruje cyklicznie sytuacji osób niepełnosprawnych, wykonywane są jednak szacunkowe analizy na podstawie dostępnych danych.

Ze względu na fakt, że ok. 40% ludności powiatu pilskiego zamieszkuje poza Piłą, a więc w miastach do 5 tys. mieszkańców i na terenach wiejskich, istniejąca infrastruktura była rozbudowywana tak, aby jak najwięcej niepełnosprawnych mieszkańców powiatu miało dostęp do usług rehabilitacyjnych. Podstawową instytucją realizującą zadania na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, sprawujące nadzór merytoryczny nad pięcioma domami pomocy społecznej. Domy te położone są: w Pile – dla ludzi starych i niepełnosprawnych. Dwa domy w Dębnie i Falmierowie prowadzą centra terapeutyczno-rehabilitacyjne, które świadczą pomoc mieszkańcom domu oraz osobom niepełnosprawnym ze środowiska lokalnego (są to tereny wiejskie popegeerowskie). Natomiast DPS w Rzadkowie prowadzi Warsztaty Terapii Zajęciowej dla niepełnosprawnych mieszkańców okolicznych gmin. Oprócz tego na terenie powiatu działają cztery Warsztaty Terapii Zajęciowej. Prowadzone są one przez: „Caritas” przy parafii p.w. św. Stanisława Kostki w Pile, Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koło w Pile, a także przez parafię rzymskokatolicką p.w. św. Mikołaja w Ujściu i Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łobżenicy.

Ponadto w powiecie funkcjonuje prowadzony przez Centrum Charytatywno-Opiekuńcze „Caritas” w Pile Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób psychicznie chorych. Placówkami edukacyjnymi są: Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Pile i Zespół Szkół Specjalnych przy DPS w Rzadkowie oraz Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne w Pile i Wyrzysku, a także Poradnia Wad Mowy i Słuchu w Pile jako jednostki organizacyjne powiatu.

Zgodnie z **Powiatowym Programem Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2007-2013 przyjętym uchwałą nr IV/49/07 Rady Powiatu w Pile z dnia 31 stycznia 2007 r.**, realizatorzy programu – Starostwo Powiatowe oraz jednostki organizacyjne powiatu pilskiego – dążą do stworzenia kompleksowego systemu wsparcia osób niepełnosprawnych i wdrażają rozwiązania, które umożliwią im samodzielne oraz niezależne życie.

W ramach realizacji ustawowych zadań na rzecz osób niepełnosprawnych, wynikających z obowiązujących obecnie przepisów, prowadzone są działania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej, m.in.: dofinansowanie uczestnictwa w terapii zajęciowej (WTZ, Środowiskowe Domy Samopomocy, itp.), likwidacja barier, przystosowywanie stanowisk pracy oraz poradnictwo w pełnym zakresie (prawne, podatkowe, z zakresu ulg i uprawnień). Ponadto Powiat Pilski od lat uczestniczy w programach PFRON („Wyrównywanie różnic między regionami”, „Osoby niepełnosprawne w służbie publicznej”). Dzięki tym programom są tworzone nowe miejsca pracy dla osób niepełnosprawnych, w tym również we własnych jednostkach organizacyjnych.

Działania powiatu nakierowane są na stworzenie infrastruktury dostępnej i przyjaznej dla osób niepełnosprawnych we wszystkich obszarach oraz ich aktywizację i obejmują w szczególności takie dziedziny, jak:

- rzetelna i dostępna informacja,
- szkolenia dla osób niepełnosprawnych i podnoszenie ich mobilności na rynku pracy,
- promocja zatrudniania i polityki niedyskryminacji wśród pracodawców,
- wspieranie usamodzielniania osób niepełnosprawnych, w szczególności poprzez organizowanie mieszkań chronionych i pomocy asystentów.

Ważną rolę w realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych odgrywa Wydział Współpracy i Aktywizacji Osób Niepełnosprawnych Starostwa Powiatowego w Pile (do końca 2006 r. – Zespół Aktywizacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych), który koordynuje działania Powiatu w zakresie wspierania i aktywizacji osób niepełnosprawnych.

Do zadań Wydziału należą:

- Przystosowywanie stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych;
- Udzielanie osobom niepełnosprawnym, zarejestrowanym w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotne lub poszukujące pracy, pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej;
- Dofinansowanie do oprocentowania kredytów bankowych dla osób niepełnosprawnych prowadzących działalność gospodarczą;
- Analiza sytuacji osób niepełnosprawnych;
- Współpraca z pracodawcami i organizacjami pracodawców z terenu powiatu pilskiego;
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi na rzecz aktywizacji i rehabilitacji osób niepełnosprawnych;
- Współpraca z mediami, zwłaszcza lokalnymi, w zakresie wyrównywania szans osób niepełnosprawnych, szczególnie na rynku pracy;
- Przygotowywanie i koordynacja realizacji projektów w ramach programów celowych PFRON i EFS;
- Udzielanie informacji pracodawcom i osobom niepełnosprawnym;
- Opracowywanie i koordynacja realizacji powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych.

Efektem usytuowania w strukturze organizacyjnej Starostwa Powiatowego jednostki koordynującej powiatowe przedsięwzięcia na rzecz osób niepełnosprawnych jest dobre planowanie i skuteczna realizacja działań.

Rezultatem analiz i potrzeb zgłaszanych przez osoby niepełnosprawne, ich opiekunów i pracodawców, a także przez organizacje pozarządowe było opracowanie i uruchomienie informacji dla osób niepełnosprawnych. Okazało się bowiem, że przy rozproszeniu zadań na poszczególne jednostki konieczne jest stworzenie miejsca, w którym osoby niepełnosprawne otrzymają pełną i rzetelną informację.

System został zaprojektowany tak, aby mogły z niego skorzystać zarówno osoby, które przyjdą do biura Wydziału, jak i ludzie, którzy z uwagi na charakter dysfunkcji, czy zamieszkanie poza Pilą muszą korzystać ze zdalnych form dostępu. Uznano, że podstawowym i dającym najwięcej możliwości kanałem dostępu jest Internet. Dlatego szczególną wagę pracownicy Wydziału przykładają do rozbudowy i aktualizacji funkcjonującego w ramach portalu powiatu pilskiego serwisu internetowego „Niepełnosprawni w powiecie pilskim. Wszystko o...” i jego aktualizacji.

Kolejnym kanałem, przez który udzielane są informacje, jest kontakt telefoniczny. W ramach Wydziału istnieje stanowisko d/s informacji i poradnictwa, a niezależnie od tego pracownicy odpowiadają na pytania dzwoniących, często także, na prośbę rozmówców, przygotowują pisemne opracowania poruszanych zagadnień.

Niezwykle ważnym i mającym największą siłę oddziaływania jest przekaz w lokalnych mediach. Wydział od lat współpracuje z prasą, radiem i telewizją i za ich pośrednictwem prezentuje wybrane i istotne w danym momencie zagadnienia. Pracownicy Wydziału często inspirować reportażami i wywiady pokazujące pozytywne przykłady dobrze zrehabilitowanych osób niepełnosprawnych.

Realizując zasadę pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i równego dostępu do zatrudnienia Zarząd Powiatu Pilskiego zdecydował o udziale w programie PFRON „Osoby niepełnosprawne w służbie publicznej. Efektem polityki niedyskryminacji jest wysoki wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych, który np. w Starostwie Powiatowym w Pile wynosi **10,4%**.

Osoby niepełnosprawne są zatrudniane z uwagi na kompetencje i pracują w różnych jednostkach organizacyjnych Powiatu. Zaobserwowano, że jest to najlepszy sposób na przełamywanie stereotypów, a przykład właściwego zatrudnienia działa mobilizująco na inne osoby niepełnosprawne oraz pokazuje potencjalnym pracodawcom możliwości odpowiedniego „zadaniowania” pracowników z dysfunkcją. Dla osoby z dysfunkcją jest opracowywany zakres obowiązków wykonywanych na przygotowanym i oprzyrządzonym stanowisku pracy, tak, aby maksymalnie można było

wykorzystać wiedzę i kompetencje z pożytkiem dla obu stron, niepełnosprawnego pracownika i pracodawcy.

3.4.3.2. Ubóstwo²²

Ubóstwo określane jest jako stan, w którym jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, uznawanych w danej społeczności za niezbędne, takich jak:

- wyżywienie,
- ubranie,
- mieszkanie,
- zachowanie zdrowia,
- uzyskanie wykształcenia,
- uczestniczenie w życiu kulturalnym.

Ubóstwo prowadzi do zjawiska wykluczenia społecznego, polegającego na nieuczestniczeniu w zwyczajowej i społecznie akceptowanej drodze życiowej lub też „wypadaniu” z niej. Ubóstwo dotyczy osób i rodzin czy też grup ludności, które m. in.:

- posiadają dochody bardzo niskie, lub nie posiadają dochodów,
- nie posiadają odpowiednich kwalifikacji umożliwiających im wejście na rynek pracy,
- posiadają cechy utrudniające im korzystanie z powszechnych (codziennych) zasobów społecznych na skutek niepełnosprawności, uzależnienia, długotrwałej choroby czy innych cech indywidualnych,

Ubóstwo najczęściej mierzone jest wartością konsumpcji lub dochodów gospodarstw domowych. Według GUS w 2002 roku poniżej minimum egzystencji żyło 11,1% ogółu ludności, przy czym 17,4% osób w rodzinach z 3 dziećmi i 37,1% z 4 dziećmi. Według tego samego urzędu w 2004 r. poniżej tzw. ustawowej granicy ubóstwa żyło ok. 19 proc. Polaków, a GUS w 2005 roku podał, że 12 proc. Polaków żyło poniżej minimum egzystencji.

Niedostatki materialne powodują, że rodziny ograniczają kształcenie dzieci z powodu trudności finansowych i wysokich kosztów. Oznacza to często „dziedziczenie” ubóstwa przez dzieci.

Ubóstwo jest głównym powodem udzielania pomocy przez ośrodki pomocy społecznej. Na podstawie danych zebranych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu w 2006 r. w Wielkopolsce z tego powodu z pomocy skorzystało 73 020 rodzin, co stanowiło 46% ogółu klientów pomocy społecznej, a w samym powiecie pilskim z takiej pomocy skorzystało w tym samym czasie ponad 2000 rodzin co stanowi niespełna 25 % klientów pomocy społecznej powiatu pilskiego.

3.4.3.3. Bezdomność²³

Problem bezdomności dotyczy w Polsce niemal wszystkich grup wiekowych, zarówno osób młodych jak i osób starszych. Przyczyn jest bardzo wiele, ale jedną z głównych stanowi brak więzi i oparcia w rodzinie. Dlatego też najbardziej narażone na ryzyko bezdomności są osoby z rozbitych lub dysfunkcyjnych rodzin, osoby samotne, osoby opuszczające zakłady karne oraz dorośli wychowankowie domów dziecka.

Długotrwałe pozostawanie bez pracy prowadzi do utraty wiary we własne możliwości, depresji, wreszcie do izolacji i bierności. Brak środków do życia po pewnym czasie skutkuje utratą mieszkania i w rezultacie bezdomnością. Z kolei osobom bezdomnym niezwykle trudno jest znaleźć stałą pracę, która pozwoliłaby na zmianę warunków życia. Do innymi przyczynami bezdomności są: uzależnienia, przestępczość, odrzucenie lub brak opieki ze strony najbliższych.

Rozmiary bezdomności w Polsce i skala zjawiska jest bardzo trudna do oszacowania. Trudności z policzeniem ludzi bezdomnych wynikają z ich ruchliwości przestrzennej oraz braku meldunku. Na podstawie danych zebranych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej na koniec 2005 roku, ogólna liczba osób bezdomnych na terenie Wielkopolski wynosiła 3 917, wśród których znajdowały się 482 kobiety i 240 dzieci, natomiast w 2006 roku odnotowano 2 638 przypadków bezdomności. Liczby te nie oddają jednak rzeczywistej skali tego zjawiska.

²² Źródło: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu

²³ Źródło: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu

Analizę osób bezdomnych według danych za rok 2005 w powiecie pilskim przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18 Analiza osób bezdomnych korzystających z pomocy społecznej.

Nazwa gminy	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	Liczba bezdomnych na terenie gminy w 2005 roku	W tym			Liczba bezdomnych korzystająca ze świadczeń finansowych (zasiłki)
			mężczyźni	kobiety	dzieci	
Piła	7 113	209	144	34	31	79
Białośliwie	1 003	2	2	0	0	1
Kaczory	1 793	2	2	0	0	
Łobżenica	1 362	8	7	1	0	2
Miasteczko Krajeńskie	466	2	2	0	0	
Szydłowo	1 413	3	2	1		
Ujście	1 540	0	0	0	0	0
Wyrzysk	3 350	10	10			10
Wysoka	1 577	3	3	0	0	0
Ogółem powiat	19 617	239	172	36	31	92

Źródło: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu

Na terenie powiatu pilskiego, problem bezdomności występuje głównie na terenie miasta Piła i trzech gmin.

Potrzeby bezdomnych zaspokajane są głównie w zakresie:

- udzielania pomocy w postaci żywności, ubraniu, noclegu,
- udzielania innych świadczeń w naturze,
- pomocy medycznej,
- kierowania na leczenie odwykowe
- kierowania do schroniska.

W województwie funkcjonują 43 noclegownie z 1 784 miejscami noclegowymi. W Pile znajduje się Wielkopolskie Centrum Pomocy Bliźniemu MARKOT, Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Dorosłych im. Bł. O. Pio.

Tabela 19 Punkty wydawania odzieży osobom bezdomnym.

Nazwa powiatu	Nazwa gminy	Punkty wydawania odzieży prowadzone przez gminę	Punkty wydawania odzieży prowadzone przez org. pozarządowe
Pilski	Białośliwie	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej ul. Ks. Kordeckiego	BRAK
Pilski	Miasteczko Krajeńskie	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej ul. Ks. Kordeckiego	BRAK
Pilski	Wyrzysk	Miejsko – gminny Ośrodek Pomocy Społecznej ul. Bydgoska 38	„Towarzystwo Przyjaciół Dzieci” ul. Targowisko 1

Źródło: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu

3.4.3.4. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych²⁴

Trudno przecenić znaczenie rodziny w procesie wychowania, ponieważ jest ona naturalnym środowiskiem socjalizującym. Może wspierać lub ograniczać procesy adaptacji młodego człowieka do życia w społeczeństwie.

²⁴ Źródło: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu

Nie zawsze jednak taki modelowy przebieg socjalizacji w środowisku rodzinnym jest możliwy. Prawidłowe funkcjonowanie rodziny zostaje zaburzone. Przyczyny dysfunkcji bywają różne, może to być m.in.:

- śmierć biologicznych rodziców dziecka,
- niewłaściwe wypełnianie obowiązków rodzicielskich,
- głęboka patologia,
- porzucenie,
- uzależnienia, w tym przede wszystkim alkoholizm,
- długotrwałe bezrobocie,
- długotrwała choroba.

Dezorganizacja tej najważniejszej grupy społecznej jaką jest rodzina powoduje, że staje się ona niewydolna wychowawczo. Przyczyny dezorganizacji mogą być bardzo różne: alkoholizm, narkomania, załamania osobowościowe, warunki ekonomiczne itp.²⁵.

W wypełnianiu funkcji opiekuńczych, wychowawczych i edukacyjnych wobec dzieci rodzina, zwłaszcza określona jako dysfunkcyjna, jest wspierana przez placówki opiekuńczo – wychowawcze takie jak:

- świetlice środowiskowe,
- świetlice socjoterapeutyczne,
- kluby,
- ogniska.

Gdy dziecko pozbawione jest częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej wówczas kierowane jest do całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej lub innej zastępczej formy opieki.

W 2007 roku w powiecie piłskim funkcjonowały 152 rodziny zastępcze, w rodzinach tych przebywało 393 dzieci. Większość tych rodzin to rodziny spokrewnione z dzieckiem, w 2007 roku było ich 93.

W powiecie piłskim funkcjonują też 3 rodzinne domy dziecka, 1 pogotowie rodzinne, 1 Ośrodek Adopcyjno – Opiekuńczy.

Wsparcie rodziny dysfunkcyjnej obejmuje: poradnictwo, terapię rodzinną, pomoc materialną i rzeczową. Wsparcie skierowane do dzieci obejmuje realizację programów profilaktycznych i zajęć terapeutycznych.

Według informacji uzyskanych z terenowych ośrodków pomocy społecznej w 2006 roku z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych pomocą społeczną objęto 26 844 rodzin w Wielkopolsce.

3.4.3.5. Alkoholizm²⁶

Alkoholizm jest jednym z podstawowych czynników kryminogennych sprzyjających przestępczości. Jako proces patologiczny szkodzi zarówno osobie uzależnionej jak i jej najbliższemu otoczeniu. Jedną z podstawowych przyczyn alkoholizmu jest spadek stopy życiowej społeczeństwa, który spowodowany jest głównie bezrobociem i niskim wynagrodzeniem za pracę. Brak prawidłowych wzorców i negatywny wpływ środowiska powoduje, iż niepokojący jest fakt związany z nadużywaniem alkoholu przez dzieci i młodzież pomiędzy 15 a 18 rokiem życia. Według szacunkowych obliczeń, ok. 2% populacji w Polsce stanowią osoby uzależnione od alkoholu, dorosłych żyjących w otoczeniu alkoholika jest w kraju ok. 4%, a dzieci z rodzin z problemem alkoholowym – ok. 4%

Powiat Piłski mieści się w średnich statystykach i tak według szacunkowych obliczeń o.1,7% populacji powiatu stanowią osoby uzależnione od alkoholu, podobnie sytuacja wygląda jeżeli chodzi o dzieci z rodzin z problemem alkoholowym. Natomiast trochę gorzej przedstawia się statystyka w zakresie liczby osób w rodzinach, w których występuje problem alkoholowy bo stanowi ona ponad 5% populacji powiatu piłskiego. Procentowo ujmując wyniki osób uzależnionych od alkoholu i żyjących w rodzinach alkoholików najgorsza sytuacja jest od lat w Mieście i Gminie Wyrzysk, Gminie Białośliwie i Łobżenicy.

²⁵ Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pile

²⁶ Źródło: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu

Tabela 20 Alkoholizm wg rozpoznania ośrodków pomocy społecznej stan na 31.12.06 r.

Nazwa gminy	Liczba rodzin z problemem alkoholowym	Liczba osób w rodzinach, w których występuje problem alkoholowy	Liczba dzieci w gminie w rodzinach z problemem alkoholowym	Liczba mężczyzn uzależnionych od alkoholu	Liczba mężczyzn alkoholików leczących się
Piła	261	493	179	193	77
Białośliwie	132	498	215	109	14
Kaczory	48	120		0	0
Łobżenica	63	252	186	50	35
Miasteczko Krajeńskie	8	25		0	0
Szydłowo	3	13	6	3	2
Ujście	4	14	12	4	1
Wyrzysk	87	391		82	11
Wysoka	14	52	15	10	5
Ogółem powiat	620	1858	613	451	145

Źródło: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu

3.4.3.6. Narkomania²⁷

Narkomania pociąga za sobą negatywne skutki w wymiarze indywidualnym i społecznym. Wymienia się rozmaite formy łamania prawa przez osoby uzależnione, a też przestępstwa dokonywane wobec narkomanów będących często obiektem wyzysku, szantażu czy przemocy. Należy odwołać się do strat w budżetach rodzinnych, do marnotrawienia dobra społecznego, spustoszeń wyrządzanych przez nałóg wśród przedstawicieli inteligencji twórczej, uczniów i studentów. Winno wskazać się również na zmiany osobowości, zanikanie zasad moralnych, niesolidność, skłonność do zachowań antyspołecznych. Opisy konsekwencji używania morfiny czy kokainy zawierają często swoiste elementy emocjonalne mające w szczególnie silny sposób wpływać na wyobraźnię odbiorców. Zagrożenie narkomanią dotyczy wszystkich grup społecznych, niezależnie od regionu, wieku, poziomu wykształcenia i statusu materialnego²⁸. Obniża się wiek osób uzależnionych i wzrasta liczba osób zażywających środki odurzające oraz psychotropowe. Łatwy dostęp do narkotyków powoduje, iż narkomania w Polsce staje się problemem społecznym.

Narkomania powoduje wzrost innych problemów społecznych. Stwarza zagrożenia i obniża ogólny poziom zdrowia społeczeństwa.

Jest to problem nie w pełni zdiagnozowany. Informacji o rozmiarach narkomanii rozumianej jako uzależnienie, bądź używanie narkotyków w sposób rodzący poważne problemy dostarczają dane statystyczne instytucji reagujących na ten problem.

Poziom tego problemu społecznego mierzony w powiecie pilskim jest przez różne instytucje pomocy społecznej, pedagogów i policję. Liczby są bardzo rozbieżne, ale należy odrzucić dane policji, gdyż te oparte są jedynie na interwencjach, a te wiadomo następują tylko w przypadku zgłoszeń lub prowadzonych dochodzeń policyjnych czy prokuratorskich, dlatego najbardziej adekwatnymi są liczby wskazywane przez rejonowe poradnie działające na terenie powiatu.

²⁷ Opracowano na podstawie danych i informacji uzyskanych z Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Poznaniu

²⁸ Opracowano na podstawie Frieske KW, Sobiech R (1987) Narkomania. Interpretacje problemu społecznego. Warszawa: Instytut Wydawniczy Związków Zawodowych.

Tabela 21 Narkomania - wg rozpoznania różnych instytucji na terenie powiatu pilskiego.

Narkomania								
wg rozpoznania:	Liczba osób uzależnionych i osób korzystających z narkotyków	w tym		z tego				
		Liczba kobiet	Liczba mężczyzn	do 15 roku życia	od 15 do 18 roku życia	powyżej 18 lat	Liczba osób uzależnionych lecząca się w poradniach	Liczba osób uzależnionych lecząca się w szpitalach na oddziałach uzależnionych
ośrodków pomocy społecznej	24	6	18	3	3	18	11	7
pedagogów	25	3	22	6	19	244	0	0
poradni rejonowych	197	45	152	19	70	108	166	0
policji	8	0	8	0	0	8	0	0

Źródło: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu

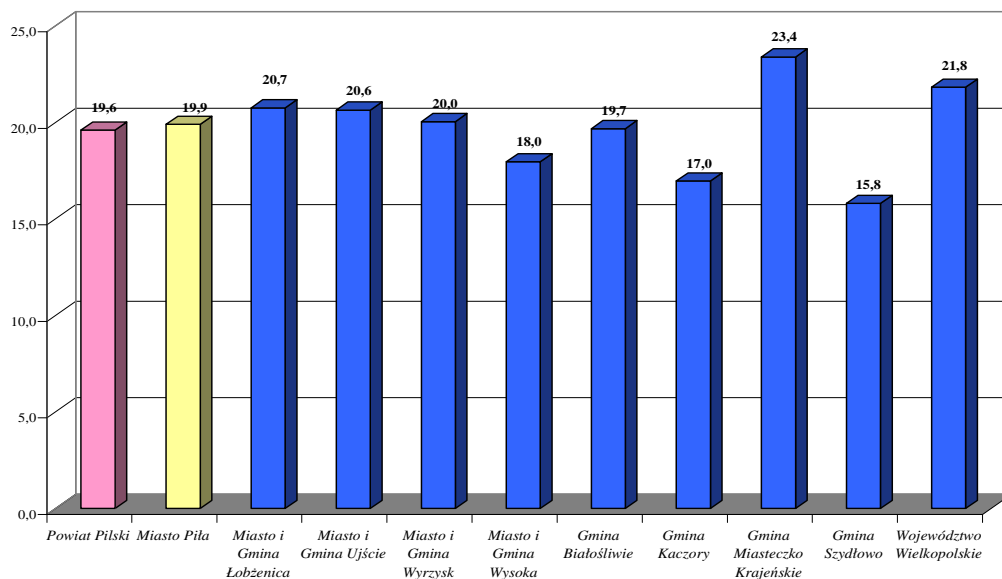
3.4.3.7. Starość²⁹

Poniżej zamieszczone wykresy świadczą, że proces starzenia się społeczeństwa w powiecie pilskim ma wyraźnie korzystniejsze wskaźniki od średniej w województwie wielkopolskim. Procentowy udział mieszkańców powiatu w wieku poprodukcyjnym do ogółu mieszkańców jest mniejszy niż w regionie. Sytuacja w powiecie odnośnie udziału procentowego osób starszych w stosunku do ogółu mieszkańców ma trend niezwykle korzystny z uwagi na ponad przeciętny w powiecie pilski przyrost naturalny na tle całego województwa.

W świetle dostępnych projekcji przyszłej liczby ludności należy się spodziewać, podobnie jak w skali ogólnokrajowej, większego przyrostu liczby ludności w latach 2010-2015, która będzie wynikiem tzw. echa demograficznego lat siedemdziesiątych, a następnie wykaże tendencję malejącą. W chwili obecnej proces starzenia ludności jest umiarkowany, jednakże stale się pogłębiający. Ilość miejsc w domach pomocy społecznej, pensjonatach, hospicjach i innych formach usług dla osób starszych jest niewystarczająca w stosunku do potrzeb, a placówki są nierównomiernie rozmieszczone. W związku z powyższym w najbliższych latach wyzwaniem dla polityki społecznej w powiecie pilskim będzie zabezpieczenie potrzeb osób starszych.

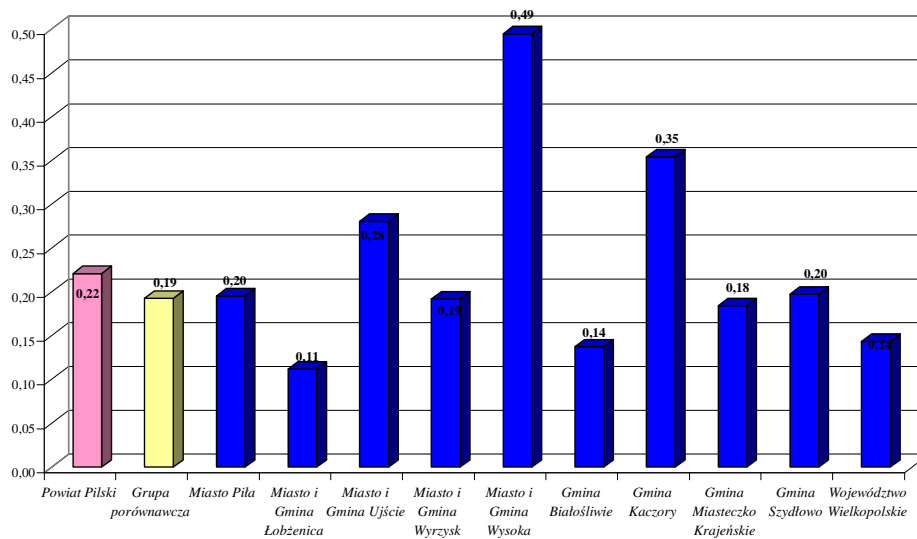
²⁹ Źródło: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu

Wykres 13 Liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym – stan na 31.12.2006 r.

Źródło: Opracowano na podstawie danych uzyskanych z Banku Danych Regionalnych

Wykres 14 Przyrost naturalny liczony metodą: (urodzenia żywe - zgony): urodzenia żywe

Źródło: Opracowano na podstawie danych uzyskanych z Banku Danych Regionalnych

3.4.4. Aktywność społeczna³⁰

Powiat Pilski stworzył program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Wyraził w ten sposób wolę współdziałania w celu jak najlepszego zaspakajania zbiorowych potrzeb wspólnoty, tworzonej przez jej mieszkańców.

Aktywna współpraca z organizacjami pozarządowymi jest jednym z elementów efektywnego kierowania rozwojem powiatu. Potencjał organizacji pozarządowych działających na terenie Powiatu Pilskiego wykonujących zadania tematycznie zbliżone do zadań Powiatu, gwarantuje możliwość lepszego zaspokojenia potrzeb zbiorowych wspólnym wysiłkiem samorządu powiatowego i tych organizacji. Szczególne znaczenie ma współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie rozwiązywania istotnych dla społeczności Powiatu problemów. We współczesnym demokratycznym społeczeństwie rola organizacji pozarządowych stale wzrasta. Wiele dziedzin życia w tym pomoc społeczna nie mogłoby dziś funkcjonować bez aktywności obywatelskiej.

Współpraca Powiatu z organizacjami opierać się będzie na zasadach: pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności.

Zasada pomocniczości oznacza, że Powiat Pilski zleca realizację zadań publicznych organizacjom pozarządowym za każdym razem, kiedy organizacje są zdolne do zrealizowania zadania publicznego, a przekazanie zadania nie stoi w sprzeczności szczególnie z zasadą efektywności. Zasada efektywności polega na dokonaniu wyboru sposobu wykorzystania środków publicznych, który zapewni celowość i oszczędność realizacji zadania przy uzyskaniu najlepszych efektów z poniesionych nakładów.

Zasada partnerstwa realizowana jest poprzez uczestnictwo organizacji pozarządowych w rozeznawaniu i definiowaniu problemów mieszkańców oraz w ich rozwiązywaniu. Zasada uczciwej konkurencji polega na równym traktowaniu wszystkich podmiotów ubiegających się o realizację zadania publicznego.

Zasada jawności opiera się na obowiązku informowania wykonawców o czynnościach podejmowanych przez zamawiającego. Zasada ta przejawia się w wielu przepisach dotyczących publikacji ogłoszeń, jawności dokumentacji postępowania itp.

Fundacje działające na terenie powiatu pilskiego w obszarze pomocy społecznej:

Fundacja Pomocy Inwalidom Wojennym i Inwalidom - Żołnierzom WP im. płk. Fryderyka Laskowskiego w Pile
Fundacja Pomocy Humanitarnej w Pile w Likwidacji
Fundacja na rzecz Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkotykowych „RAHAB”
Fundacja Nowy Horyzont
Centrum Aktywności Obywatelskiej”

Stowarzyszenia na terenie Powiatu Pilskiego działające w obszarze pomocy społecznej:

Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zarząd Oddziału Okręgowego
Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów
Towarzystwo Rozwoju Rodziny
Polski Związek Niewidomych
Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana”
Katolicka organizacja charytatywna Caritas
Polskie Stowarzyszenie Diabetyków
Polski Związek Głuchych
Terenowy Ośrodek Rehabilitacji i Wsparcia Społecznego Niestyszających
Towarzystwo Uniwersytetów Ludowych
Polskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Pile
Pilski Klub Amazonek
Pilskie Stowarzyszenie Klub Abstynentów „Kotwica”
Pilskie Stowarzyszenie Stwardnienia Rozsianego im. Wiesława Rojka
Stowarzyszenie Pomocy Szkole „Rodzice-Dzieciom” w Wysokiej
Pilskie Stowarzyszenie Opieki nad Osobami z Zespołem Downa

³⁰ Opracowano na podstawie - ROCZNY PROGRAM WSPÓŁPRACY POWIATU PILSKIEGO Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI ORAZ PODMIOTAMI, O KTÓRYCH MOWA W ART. 3 UST. 3 USTAWY O DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO I O WOLONTARIACIE NA ROK 2008

Wielkopolskie Towarzystwo Promocji Zdrowia
Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „EFFATA”
Towarzystwo Promocji i Rozwoju „Nie jesteś sam” w Pile
Stowarzyszenie „Bezpieczny Powiat”
Towarzystwo Pomocy Chorym im. Sługi Bożej Stanisławy Leszczyńskiej w Pile
Stowarzyszenie Przyjaciół Domu Pomocy Społecznej w Pile
Przytulisko dla Dzieci i Dorosłych im. Biskupa Czesława Domina w Pile
Stowarzyszenie Wspierania Niepełnosprawnych Dzieci, Osób Dorosłych oraz Ich Rodzin
Stowarzyszenie do Walki z Chorobami Serca „SERCE SERCU” w Pile
Stowarzyszenie Oświatowe „Integracja”
Stowarzyszenie „Nasze Dzieci.”
Krostkowskie Stowarzyszenie Trzeźwości „Michał”
Salezjańskie Stowarzyszenie Wychowania Młodzieży
Związek Stowarzyszeń „Pilski Bank Żywności”
Stowarzyszenie „PRO-SENIOR”
Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Poradnictwa Obywatelskiego
Stowarzyszenie Pomocy Humanitarnej w Pile
Stowarzyszenie „Służymy Innym” im. Księdza doktora Bolesława Domańskiego
Stowarzyszenie Ekologiczne Centrum Promocji Zdrowia, Sportu i Rekreacji „MORENA”
Stowarzyszenie Integracyjne na rzecz Osób Niepełnosprawnych „Daj Radość Niepełnosprawnym”
Pilskie Stowarzyszenie Pomocy Rodzinom I Niepełnosprawnym „SZANSA”
Stowarzyszenie Wspomożycielka
Stowarzyszenie Centrum Wolontariatu w Pile
Stowarzyszenie Wspierania Aktywności Lokalnej "RADOŚĆ" w Gleśnie

3.4.5. Bezpieczeństwo³¹

W 2007 roku na terenie powiatu pilskiego ogółem wszczęto 3757 dochodzeń i śledztw tj. o 351 mniej niż w roku 2006. Wykrywalność wyniosła 67,2 % i była mniejsza o 2,8 % niż w roku ubiegłym. Wpływ na obniżenie wykrywalności miała mniejsza liczba ujawnionych nietrzeźwych kierujących o 153 oraz przestępstw gospodarczych o 40 mniej w stosunku do analogicznego okresu 2006 roku.

Na terenie naszego powiatu dominowała przestępczość o charakterze kryminalnym 2792 wszczętych śledztw i dochodzeń, (mniej o 55 niż w 2006 r.). Wykrywalność wyniosła 55,5 % i była na zbliżonym poziomie jak osiągnięta w 2006 roku (spadek 0.8).

W poszczególnych kategoriach przestępstw odnotowano:

- o 141 mniej przeciwko mieniu, wykrywalność była mniejsza o 1,5 %
- o 25 mniej kradzieży cudzej rzeczy, wykrywalność była większa o 1,7 %
- o 69 mniej kradzieży z włamaniem, wykrywalność wzrosła o 0,4 %
- o 19 więcej przeciwko życiu i zdrowiu, wykrywalność była mniejsza o 2,2 %
- o 13 mniej w rozbojach i wymuszeniach rozbójniczych, wykrywalność była większa o 7,7 %
- o 13 więcej w bójkach i pobiciach, wykrywalność była większa o 1,1 %
- o 34 więcej wykryto czynów z Ustawy o Przeciwdziałaniu Narkomanii, wykrywalność większa o 1,6 %

- o 40 mniej wszczęto śledztw i dochodzeń w przestępstwach gospodarczych, wykrywalność była mniejsza o 2,4 %.

Ważnym aspektem pracy jednostki oraz wskaźnikiem reakcji policji na zaistniałe zdarzenia jest zatrzymanie sprawców na gorącym uczynku popełnienia przestępstwa lub bezpośrednio po jego popełnieniu (w pościgu). W 2007 roku w 728 przypadkach zatrzymań na gorącym uczynku lub bezpośrednio po dokonaniu przestępstwa policjanci KPP w Pile zatrzymali 849 osób.

W roku ubiegłym na drogach powiatu pilskiego zaistniało 1573 zdarzeń drogowych, w tym 161 wypadków drogowych, 1412 kolizji. W wyniku tych zdarzeń rannych zostało 201 osób, a 22 poniosły śmierć. Nastąpił wzrost w stosunku do roku 2006 wypadków drogowych o 27, ale liczba ofiar śmiertelnych była na tym samym poziomie (2006 r. – 22).

Oprócz dotychczasowo realizowanych programów prewencyjnych pilscy policjanci w 2007 roku wdrożyli takie inicjatywy jak: „Mamo, tato zwolnij proszę”, „Bezpieczne przejścia dla pieszych”, „Bezpieczne przedszkola”, „Bezpieczny powrót do domu” oraz „Bezpieczne święta”. Spotkały się one z dużym zainteresowaniem lokalnej społeczności oraz środków masowego przekazu.

³¹ Opracowano na podstawie strony internetowej Komendy Powiatowej Policji w Pile

3.5. Infrastruktura społeczna

Zadaniem pomocy społecznej jest m.in. tworzenie warunków organizacyjnych tworzenia pomocy społecznej, w tym w niezbędną infrastrukturę socjalną.

Na system instytucji pomocy społecznej w województwie wielkopolskim składają się instytucje **gminne, powiatowe, wojewódzkie.**

Na poziomie gmin funkcjonują miejskie i gminne Ośrodki Pomocy Społecznej (OPS), które realizują zadania własne i zlecone, zabezpieczając podstawowe wsparcie osobom i rodzinom, które wymagają pomocy, a na poziomie powiatu funkcjonują **Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie (PCPR)**. PCPR realizują zadania pomocy społecznej, które przekraczają zakres działania i możliwości gminy (rodziny w kryzysie, dzieci i młodzież pozbawiona opieki rodziców, rodziny zastępcze, osoby chore psychicznie, osoby niepełnosprawne, uchodźcy). Na poziomie powiatu funkcjonują również **Powiatowe Urzędy Pracy realizujące zadania w zakresie rynku pracy**. Obie instytucje powiatowe realizują również zadania w zakresie zwiększania udziału osób niepełnosprawnych w rynku pracy.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pile działa od dnia 1 stycznia 1999 r. zostało powołane uchwałą Nr V/18/99 Rady Powiatu w Pile z dnia 29 stycznia 1999 r. Zasady funkcjonowania, organizację wewnętrzną oraz strukturę i zakres działania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pile ustala nadany przez Zarząd Powiatu w Pile Regulamin Organizacyjny. Starosta przy pomocy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pile zgodnie z art. 112 ust. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, sprawuje nadzór nad działalnością niżej wymienionych jednostek organizacyjnych:

- Dom Pomocy Społecznej w Chlebnie,
- Dom Pomocy Społecznej w Dębnie,
- Dom Pomocy Społecznej w Falmierowie,
- Dom Pomocy Społecznej im. Jana Pawła II w Pile,
- Dom Pomocy Społecznej w Radkowie.

Na terenie Powiatu Pilskiego funkcjonuje 5 domów pomocy społecznej o charakterze stacjonarnym i zasięgu ponadgminnym. Dysponowały one w 2007 r. łącznie 416 miejscami, w tym dla osób niepełnosprawnych intelektualnie przeznaczonych było 346 miejsc, a dla osób przewlekle somatycznie chorych - 70 miejsc.

Domy pomocy społecznej funkcjonujące na terenie Powiatu Pilskiego zapewniały całodobową opiekę oraz zaspakajały potrzeby na poziomie obowiązującego standardu, który ujęty jest w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 października 2005 r. (Dz. U. z 2005 r. Nr 217, poz. 1837) w sprawie domów pomocy społecznej i określa usługi w zakresie potrzeb bytowych, opiekuńczych i wspomagających.

- Rodzinne Domy Dziecka w Pile,
- Rodzinny Dom Dziecka w Osieku
- Dom Dziecka im. J. Cz. Babickiego w Kijaszkowie,

Dom Dziecka w Kijaszkowie funkcjonował w 2007 r. jako placówka socjalizacyjna.

W Domu Dziecka w Kijaszkowie w roku 2007 przebywało 29 wychowanków.

W 2007r. podjęte zostały działania mające na celu przeniesienie Domu Dziecka z Kijaszkowa do Piły oraz przekształcenie go w wielofunkcyjną placówkę opiekuńczo-wychowawczą z miejscami interwencyjnymi.

Rodzinny Dom Dziecka w Pile w 2007 roku był placówką rodzinną, przeznaczoną dla 8 dzieci.

- Ośrodek Adopcyjno – Opiekuńczy w Pile oraz powołany od stycznia 2007 Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie. Nadzorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie podlega również Środowiskowy Dom Samopomocy w Pile, realizujący zadania rządowe zlecone przez powiat.

Ośrodek Adopcyjno – Opiekuńczy w Pile prowadzi działalność diagnostyczno – konsultacyjną i szkolenia rodzin w oparciu o ustawę z dnia 12 marca 2004 o pomocy społecznej oraz Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 sierpnia 2005r. w sprawie ośrodków adopcyjno – opiekuńczych.

W 2007 roku z usług Ośrodka skorzystało łącznie 206 osób (105) rodzin w tym :

- ✓ 25 osobom (19 rodzin) udzielono poradnictwa pedagogicznego, psychologicznego,
- ✓ 41 osób (22 rodziny) zainteresowanych było zastępczą opieką rodzinną,

- ✓ 140 osób (64 rodziny) zgłosiło się z zamiarem przysposobienia dziecka.

Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie został powołany Uchwałą Nr IV/48/07 Rady Powiatu w Pile z dnia 31 stycznia 2007 r.

Ośrodek zapewnia schronienie ofiarom przemocy w rodzinie. Udzielenie pomocy odbywa się bez skierowania i bez względu na osiągnięty dochód. Długość pobytu w Ośrodku nie przekracza zasadniczo 3 miesięcy.

Osoby będące ofiarami przemocy uczestniczą w różnych formach terapii, mającej na celu przezwyciężenie sytuacji kryzysowej. Formy działań terapeutycznych prowadzonych w Ośrodku obejmują: terapię indywidualną, grupową, rodzinną, zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci, porady prawne, porady socjalne.

Od 1.05.2007 do 31.12.2007 r. z pomocy Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie korzystało 57 osób, w tym 27 osób dorosłych (1 mężczyzna, 26 kobiet) oraz 30 dzieci.

Prowadzenie przez Powiat Piłski Środowiskowego Domu Samopomocy w Pile zgodnie z art. 20 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. jest zadaniem zleconym przez administrację rządową.

Zadaniem Środowiskowego Domu Samopomocy „Caritas” jest zapewnienie oparcia społecznego osobom z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinom poprzez świadczenie odpowiednich specjalistycznych usług opiekuńczych, w systemie dziennym.

Środowiskowy Dom Samopomocy obejmował w 2007 r. opieką 25 osób, które w wyniku konsultacji z lekarzem psychiatrą oraz zespołem terapeutycznym zostały skierowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie do uczestnictwa w terapii.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Pile jest prowadzony przez „Centrum Charytatywno-Opiekuńcze „Caritas” p.w. Matki Bożej z Lourdes w Pile”.

Ponadto Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pile, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004 r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej, nadzoruje, wspiera, a także kontroluje:

- Warsztat Terapii Zajęciowej „Caritas” przy parafii św. Stanisława Kostki w Pile,
- Warsztat Terapii Zajęciowej przy Domu Pomocy Społecznej w Rządzkowie,
- Warsztat Terapii Zajęciowej przy Polskim Stowarzyszeniu na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym w Pile,
- Warsztat Terapii Zajęciowej w Liszkowie prowadzony przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łobżenicy,
- Warsztat Terapii Zajęciowej przy parafii św. Mikołaja w Ujściu

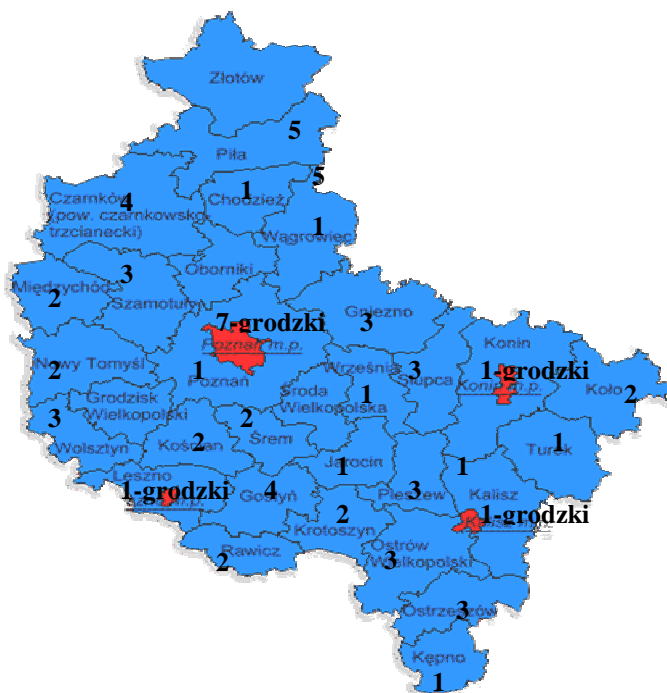
Tabela 22 Wykaz instytucji działających na rzecz rodziny.

Nazwa	Domy Pomocy Społecznej	Punkty konsultacyjne rozwiązywania problemów alkoholowych	Punkty przeciwdziałania przemocy	Ośrodki Interwencji Kryzysowej	Ośrodki Adopcyjno-Opiekuńcze	Mieszkania Chronione	Placówki Rodzinne /Rodzinne Domy Dziecka /	Placówki Socjalizacyjne / Domy Dziecka /	Świetlice Socjoterapeutyczne	Ośrodki Wychowawcze	Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne	Ośrodki Terapii Zajęciowej
Ogółem województwo	66	8	11	19	14	27	21	26	86	20	34	15
Powiat piłski	5	1	1	1	1	1	3	1	1	2	1	5

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pile

Poniższa mapa przedstawia rozmieszczenie domów pomocy społecznej, które jak widać nie jest równomierne, a powiat piłski poza poznańskim grodzkiem ma najwięcej tego typu placówek w Wielkopolsce.

Rysunek 5 Domy Pomocy Społecznej w województwie wielkopolskim

Źródło: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu

3.6. Ocena uwarunkowań wewnętrznych – podsumowanie

Możliwości prowadzenia skutecznej polityki społecznej na danym obszarze zależą w znacznym stopniu od skali zjawisk objętych tą polityką oraz sprawnego współdziałania wszystkich podmiotów działających w tym obszarze. Sektor publiczny oparty o działania Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie i Ośrodków Pomocy Społecznej w każdej gminie wraz z organizacjami pozarządowymi tworzy potencjał kadrowy i infrastrukturalny będący w stanie wygenerować projekty i przedsięwzięcia skutecznie wypełniające założenia strategii polityki społecznej. Działania te wsparte dostępem do najnowszych osiągnięć nauki w tym obszarze oraz umiejętnym włączeniem bezpośrednich beneficjentów pomocy społecznej dają podstawy do osiągnięcia znacznych sukcesów na polu wdrażania celów określonych strategią polityki społecznej. Ocena uwarunkowań wewnętrznych w powiecie pilskim zmierza do wskazania niewykorzystanych zasobów powiatu oraz możliwości większego ich dostosowania do potrzeb rozwiązywania problemów społecznych. Z tego punktu widzenia należy zwrócić uwagę przede wszystkim na następujące zjawiska:

1. Powiat pilski jest jednym z szybciej rozwijających się powiatów Wielkopolski. Wskaźniki makro i mikroekonomiczne oraz zaplecze infrastrukturalne wskazują, że poziom życia mieszkańców i potencjał gospodarczy powoli zmniejsza dystans do najlepszych regionów województwa wielkopolskiego.
2. O trwałości rozwoju gospodarczego decydują w znacznej mierze podmioty oparte o kapitał spółek prawa handlowego. Przedsięwzięcia oparte o wpis do ewidencji działalności gospodarczej mają często charakter nietrwały, okresowy i tak jak w przypadku Miasta i Gminy Wyrzysk ich stosunkowo duża liczba nie przekłada się bezpośrednio na skalę bezrobocia i zamożności mieszkańców gminy stąd istnieje potrzeba dalszych strategicznych działań na szczeblu poszczególnych gmin, które przyczyniłyby się do wzrostu inwestycji tworzących nowe miejsca pracy.

3. Wyraźnie obserwuje się wzrost zatrudnienia w sektorze usług rynkowych i nierynkowych i ta tendencja winna się utrzymywać biorąc pod uwagę rosnące zatrudnienie w branży turystycznej i w usługach tej branży towarzyszących co powinno się przełożyć na zmniejszenie emigracji zarobkowej, która w wielu przypadkach rodzi problemy społeczne wynikające m.in. ze wzrostem ilości rodzin niepełnych lub okresowo niepełnych.
4. Prawie 1/5 mieszkańców to ludzie młodzi w wieku od 18-39 lat. Grupa produkcyjna liczy ponad 89 000 osób, co stanowi blisko 65% ogólnej liczby ludności.
5. Dobry dostęp do różnych poziomów edukacji powoduje, że z terenu miasta Piła i gmin z nią sąsiadujących obserwuje się niewielki w porównaniu do innych powiatów wielkopolskich odpływ młodzieży do dużych aglomeracji miejskich takich jak Poznań czy Bydgoszcz.
6. Winien być stworzony korzystny klimat gospodarczy i społeczny dla prowadzenia skutecznej pomocy społecznej poprzez wzmocnienie funkcji partnerstw publiczno - społecznych i publiczno - prywatnych, zwłaszcza w zakresie budowy oferty infrastruktury pomocy społecznej, edukacyjnej, kulturalnej skierowanych w kierunku lokalnego biznesu, organizacji pozarządowych i ludzi, dla których powiat piłski jest miejscem znaczących inwestycji. Spowoduje to poszerzenie motywów działań prospołecznych i integracyjnych w grupie aktywnych liderów rozwiązywania problemów społecznych, animatorów organizacji pomocy społecznej i działań integracyjnych i wolontariuszy, co sprawi, że zaspokajane będą w większym stopniu potrzeby bezpośrednich beneficjentów prowadzonej w powiecie piłskim polityki społecznej.
7. Na skutek rozwoju gospodarczego w ostatnich latach, powiat piłski posiada obecnie dosyć dobrze rozwiniętą podstawową infrastrukturę pomocy społecznej, tzn. m.in. Domy Pomocy Społecznej, Środowiskowe Domy Samopomocy, Ośrodki i Instytucje Wsparcia, świetlice socjoterapeutyczne. Pomimo tego, że wiele z tych obiektów wymaga dalszej standaryzacji usług do wymogów prawa polskiego i unijnego to planowane inwestycje dają podstawę do optymistycznego spojrzenia na poziom usług świadczonych w tych obiektach. Istniejące w powiecie piłskim niedobory usług z zakresu pomocy społecznej i potrzeb wynikających z przyjętych założeń polityki społecznej mają wszelkie podstawy do tego, aby w stosunkowo krótkim okresie zostały one uzupełnione. Podstawą takiego stwierdzenia są dobrze działające samorządy powiatu piłskiego. Mogą jednak wystąpić problemy z absorpcją środków Unii Europejskiej na realizację polityki społecznej z uwagi na brak dostępnych środków dla pokrycia wkładu własnego w planowanych projektach rozwiązujących konkretne problemy społeczne.
8. Zasoby infrastruktury społecznej nie pozwalają na realizację wszystkich form pomocy społecznej. Ważnym celem w tym przypadku jest dalsza rozbudowa infrastruktury publicznej i prywatnej w zakresie poszerzenia oferty tych usług i podniesienia ich jakości.
9. Budowanie i rozwijanie nowych, jeszcze skuteczniejszych form wdrażania strategii rozwiązywania problemów społecznych w powiecie piłskim wymaga realizacji strategicznych inwestycji. Dotyczy to przede wszystkim stworzenia w powiecie piłskim sprawnie funkcjonującego Centrum Integracji Społecznej oraz zakończenia procesu standaryzacji usług w obiektach pomocy społecznej.
10. Podnoszenie efektywności działań w zakresie określonym polityką społeczną wymaga ponadto uwzględnienia potrzeb tej grupy beneficjentów, którzy zamieszkują te rejony powiatu piłskiego, które położone są z dala od Piły – stolicy powiatu m. in. poprzez zapewnienie należytej dostępności usług pomocy społecznej, edukacji, świadczeń zdrowotnych, oferty kulturalnej poprzez ukierunkowane działania informacyjne, organizacyjne oraz inwestycyjne.
11. Szansą na zmianę sytuacji, a przez to podniesienie efektywności działań podejmowanych w ramach prowadzonej polityki społecznej na obszarze całego powiatu piłskiego. W szczególności w jego obszarach peryferyjnych koniecznym jest zapewnić zrównoważonego rozwoju i aktywizacja społeczności słabiej rozwiniętych gospodarczo

obszarów powiatu. w kierunku tworzenia projektów i przedsięwzięć prospołecznych i integracyjnych.

12. Wiedza na temat kształtowania się zjawisk społecznych będących podstawowym przyczynkiem wyznaczania celów kierunków działania strategii pomocy społecznej jest niewystarczająca z uwagi na ciągłą zmienność tych zjawisk. Istnieje potrzeba stworzenia podstaw informacyjnych do podejmowania decyzji strategicznych poprzez prowadzenie monitoringu tych zjawisk w wybranych obszarach tematycznych pomocy społecznej.
13. Najwięcej osób niepełnosprawnych (ponad 2/3 badanej populacji) ma wykształcenie podstawowe, niepełne podstawowe i zasadnicze zawodowe. Wykształcenie średnie zawodowe posiada bez mała 15% populacji niepełnosprawnych w powiecie.
14. Wskaźnik udziału osób niepełnosprawnych w powiecie jest wyższy od krajowego o ponad 2% i o 1% od wojewódzkiego. Liczba osób niepełnosprawnych w powiecie powoduje konieczność poszukiwania sposobów na prawidłowe i dokładne zdiagnozowanie rodzajów niepełnosprawności. Jest to nieodzowne, aby pomoc kierowana do osób niepełnosprawnych była adekwatna do ich potrzeb i efektywna.
15. Najwięcej osób niepełnosprawnych (ponad 2/3 badanej populacji) ma wykształcenie podstawowe, niepełne podstawowe i zasadnicze zawodowe. Wykształcenie średnie zawodowe posiada bez mała 15% populacji niepełnosprawnych w powiecie. Wykształcenie, a w zasadzie jego brak, przygotowanie zawodowe, często nieprzystosowane do realiów gospodarczych powoduje trudności na rynku pracy. Konsekwencją tego jest mała aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych.
16. Skuteczna realizacja polityki społecznej w powiecie pilskim musi być wspierana przez spójne i efektywne akcje promocyjne wdrażanych i już zrealizowanych z sukcesem dobrych praktyk w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, działań na rzecz integracji, zwiększenia dostępu do edukacji, świadczeń zdrowotnych i wzrostu świadomości społecznej. Działania promocyjne winny być wsparte dobrze zorganizowaną informacją, skierowaną nie tylko do decydentów polityki społecznej, ale także do organizacji pozarządowych i instytucji uczestniczących w świadczeniu usług na rzecz bezpośrednich beneficjentów tej polityki. Ma to istotne znaczenie dla utrzymywania stałego kontaktu wszystkich aktorów polityki społecznej – dawców, biorców i lokalnej społeczności nie zawsze do końca rozumiejącej zachodzące przemiany społeczne w jej dalszym i bliższym otoczeniu.

4. DIAGNOZA STANU I MOŻLIWOŚCI REALIZACJI STRATEGII ROZWIĄZYWANIA POBLEMÓW SPOŁECZNYCH

4.1. Diagnoza

Analiza Bilansu Otwarcia będącego wraz z wnioskami z przeprowadzonych konsultacji społecznych jest podstawą diagnozy wskazującą na najważniejsze cechy poszczególnych obszarów pomocy społecznej. Obszary te zostały określone przez autora strategii i zaakceptowane przez uczestników debat strategicznych. Diagnoza jest przyczynkiem do określenia celów i kierunków działania w części strategicznej dokumentu.

Przyjęto do oceny następujące obszary priorytetowe będące w dalszej części dokumentu polami określonych działań dla prowadzenia skutecznych i efektywnych działań na rzecz pomocy społecznej.

- **EDUKACJA,**
- **FINANSE,**
- **INFRASTRUKTURA,**
- **PROBLEMY SPOŁECZNE,**
- **SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA.**

Kolejnym krokiem oceny założonych obszarów priorytetowych była ocena jedną z podstawowych metod, tj. analizą SWOT, która jest bilansem słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń.

EDUKACJA

- Wartością pozytywną w tym obszarze jest dobrze rozwinięta sieć szkół podstawowych i gimnazjalnych z dobrą infrastrukturą i zapleczem sportowym, która winna przekładać się na realizację zadań edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w ramach zajęć pozalekcyjnych.
- Sieć szkół ponadgimnazjalnych i pomaturalnych powinna być podstawą realizowania programów kształtujących właściwe postawy społeczne młodzieży wchodzącej w nowe obszary życia zawodowego i rodzinnego. Dodatkowym atutem w tym obszarze jest dobre funkcjonowanie placówki kształcenia ustawicznego.
- Wartością dodatkową w powiecie pilskim jest funkcjonowanie szkół wyższych na poziomie uniwersyteckim i zawodowym z bogatym zapleczem technicznym i dobrze wykształconą kadrą naukową. Wartość ta ma jak na razie zbyt małe znaczenie w kreowaniu polityki społecznej w tym w rozwiązywaniu problemów społecznych i działań na rzecz integracji. Natomiast daje się zauważyć wiele inicjatyw środowisk naukowych zakresie bezpośredniego oddziaływania i czynnego udziału w tzw. procesie edukacji społecznej.
- Koniecznym jest zwiększenie płaszczyzn współpracy pomiędzy poszczególnymi uczelniami w takich obszarach, jak edukacja dorosłych, pedagogizacja rodziców, realizacja programów edukacyjnych związanych z profilaktyką w środowiskach zagrożonych itp. Proponuje się np. powoływanie fundacji obejmującej wszystkie gminy powiatu pilskiego, której głównymi założycielami byłyby wszystkie wyższe uczelnie funkcjonujące na terenie powiatu pilskiego. Celem tych fundacji (stowarzyszenia) byłoby realizowanie wspólnych programów edukacyjnych dla całej społeczności powiatu pilskiego i gmin wchodzących w jego skład z uwzględnieniem różnych potrzeb edukacyjnych, w tym również związanych z szeroko

rozumianą pomocą społeczną. Fundacja (stowarzyszenie) ta mogłaby również pozyskiwać środki z zewnątrz na realizację prac badawczych pozwalających na szczegółową diagnozę poszczególnych segmentów życia społeczno-gospodarczego, w tym również obszarów związanych z problematyką społeczną.

- Proponuje się zwiększenie płaszczyzn współpracy pomiędzy poszczególnymi placówkami oświatowymi w takich obszarach, jak edukacja dorosłych, pedagogizacja rodziców, realizacja programów edukacyjnych związanych z profilaktyką w środowiskach zagrożonych itp.
- W obszarze edukacyjnym należy również wzmacniać działalność organizacji pozarządowych posiadających w zakresach swoich działalności szeroko rozumianą edukację społeczną poprzez włączenie tych organizacji w realizację istniejących projektów i pomoc instytucjonalną w ich bieżącej działalności.
- Koniecznym jest stworzenie systemu doradztwa na rzecz organizacji pozarządowych w zakresie pozwalającym tym organizacjom na swobodny dostęp do Funduszy Strukturalnych U.E. i innych źródeł finansowania działań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych. Bazą dla organizacji systemu doradztwa w zakresie sprawnego pozyskiwania środków zewnętrznych skierowanego do liderów NGO może być już istniejące Centrum Współpracy Organizacji Pozarządowych, ale również rodzące się Biuro Porad Obywatelskich.
- Z punktu widzenia celu, jakim jest integracja społeczna i przeciwdziałanie wykluczeniom zwłaszcza osób starszych należy stworzyć alternatywne formy edukacji dla tej grupy społecznej z lepszym wykorzystaniem istniejących placówek oświatowych różnego szczebla. Winno się wzmacniać istniejące już z powodzeniem formy kształcenia dorosłych takich jak Uniwersytet Trzeciego Wieku.
- Grupie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej winno się zapewnić większe możliwości integracyjnych form edukacji. Programy edukacyjne tworzone na poziomie placówek oświatowych, kulturalnych i organizacji pozarządowych winny być tworzone również pod potrzeby i dla istniejących młodzieżowych subkultur.

FINANSE

- W obszarze finansów dużą negatywną wartością jest nienajlepsza sytuacja ekonomiczna gmin wchodzących w skład powiatu piłskiego poza miastem Piła wynikająca istniejących dysproporcji w rozwoju gospodarczym poszczególnych samorządów. Dobra sytuacja finansowa miasta Piła nie ma przełożenia na sytuację finansową otaczających ją samorządów i tym samym nie przekłada się to na jakość świadczonych usług w obszarze pomocy społecznej. W wielu wypadkach sytuacja ta nie pozwala wypełniać zadania ustawowe postawione przed samorządami w zakresie działań na rzecz pomocy społecznej.
- Prowadzona dotychczasowa polityka Rządu RP w tym zakresie polegająca na zwiększaniu zakresu świadczeń obligatoryjnych, przy jednoczesnym redukowaniu środków na zadania fakultatywne powoduje powiększanie się niedofinansowanych obszarów obciążonych problemami społecznymi.
- Pozytywnym elementem dla rozwiązania problemów społecznych jest wielość organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie powiatu piłskiego i tym samym możliwość tworzenia partnerstw publiczno-społecznych i publiczno – prywatnych na terenie powiatu dla realizacji wspólnych projektów m.in. finansowanych przez Fundusze Strukturalne Unii Europejskiej, fundusze społeczne i w ostatnim czasie przez pozaunijne fundusze takie jak Norweski Mechanizm Finansowy (do roku 2009) i Szwajcarski Mechanizm Finansowy (od 2008 roku), które w bardzo dobrych proporcjach (nawet do 100 % w przypadku NGO i założeń SZMF)³² dofinansowują projekty z obszaru profilaktyki i edukacji społecznej, nie wykluczając działań inwestycyjnych w tym obszarze.
- Najważniejszym źródłem dofinansowania projektów z obszaru działań na rzecz pomocy społecznej jest Program Operacyjny Kapitał Ludzki. W swoich założeniach preferujący projekty oparte o partnerstwo publiczno – społeczne obejmujące niemal wszystkie dziedziny polityki społecznej.
- Innym rozwiązaniem trudnej sytuacji finansowej instytucji odpowiedzialnych za poszczególne segmenty polityki społecznej i integracji jest tworzenie partnerstw publiczno-prywatnych, w tym przypadku opartych na publicznym sektorze pomocy społecznej i kapitale prywatnym w zakresie tworzenia tzw. umów patronackich, których idea jest stały patronat finansowy

³² Szwajcarski Mechanizm Finansowy

przedsiębiorcy lub grupy przedsiębiorców nad realizacją konkretnego projektu lub konkretnego przedsięwzięcia związanego z instytucjonalną pomocą społeczną, taką jak np. Dzienny Dom Seniora czy Środowiskowy Dom Samopomocy.

- Inna forma partnerstwa publiczno – prywatnego możliwa do realizacji dla zaspokajania potrzeb prowadzenia skutecznej polityki społecznej i działań na rzecz integracji opierać się może na outsorsingu usług pomocy społecznej na rzecz partnera prywatnego przy wzajemnie oczekiwanych korzyściach przez obie strony.
- Kolejną drogą dla wzmacniania dostępu do finansów na rzecz realizacji rozwiązywania problemów społecznych jest tworzenie partnerstw publiczno – społecznych i fundacji celowych z udziałem podmiotów gospodarczych, pozarządowych i publicznych. Fundacje takie zarejestrowane jako organizacje pożytku publicznego mają zdecydowanie większe możliwości w pozyskiwaniu środków z zewnątrz, w tym wsparcia ze strony struktur samorządu lokalnego. Warto przy tym wspomnieć, że powoływanie fundacji (stowarzyszeń) dla rozwiązania konkretnego problemu społecznego w określonym obszarze to tylko jedna z dróg tej formy działań na rzecz montażu finansowego.
- Powiat Pilski to wiele zidentyfikowanych i dobrze działających stowarzyszeń. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 daje tym organizacjom spore możliwości finansowe również w zakresie rozwiązywania istniejących problemów społecznych (Programu „Leader”).
- Bardzo istotnym elementem finansowania polityki społecznej w powiecie pilskim jest Regionalny Program Operacyjny (WRPO) zwłaszcza w dofinansowaniu inwestycji z zakresu infrastruktury społecznej w ramach Priorytetu V Infrastruktura dla kapitału ludzkiego. Uszczegółowienia dla tego priorytetu dają możliwość absorpcji zgromadzonych tam środków nie tylko przez sektor publiczny, ale również przez sektor pozarządowy.
- Innym ze sposobów finansowania działań z zakresu pomocy społecznej i działań na rzecz integracji jest sponsoring sprawdzający się głównie przy organizacji krótkich, jednorazowych akcji (działań) i projektów o charakterze prospołecznym. Poza miastem Piła na terenie powiatu nie ma znaczącej ilości kapitału i wydaje się, że przekazywanie części zysków wypracowanych w obszarze biznesu na rzecz dobrze zorganizowanego sektora pomocy społecznej może mieć jak na razie niewielki wymiar.

INFRASTRUKTURA

- Pozytywnym elementem infrastruktury związanej bezpośrednio z szeroko rozumianym obszarem polityki społecznej jest infrastruktura służby zdrowia w otoczeniu placówek opiekuńczo-rehabilitacyjnych.
- W zakresie tzw. instytucjonalnej infrastruktury społecznej na terenie powiatu pilskiego znajduje się szereg dobrze funkcjonujących obiektów i placówek o charakterze pomocy społecznej jak i placówek działających na rzecz integracji społecznej i edukacji różnych środowisk w tym zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz osób i środowisk dyskryminowanych. Niezadowolająca współpraca tych placówek obniża jednak poziom i efektywność ich działania.
- Przede wszystkim do negatywów w obszarze infrastruktury należy zaliczyć niewystarczającą ilość ośrodków zapewniających opiekę i wychowanie w stosunku do dzieci niedostosowanych społecznie, z grup patologicznych, a także odczuwalny jest niedobór placówek resocjalizacyjnych.
- Dla wypełnienia infrastruktury pomocy społecznej niezbędne jest utworzenie Centrum Integracji Społecznej i działającego w pełnym zakresie Ośrodka Interwencji Kryzysowej.
- Pomimo istniejących na terenie powiatu pilskiego mieszkań chronionych nadal występują one w ilości niewystarczającej do potrzeb, a istniejące zasoby mieszkań socjalnych dotyczą głównie miasta Piła.
- Ponadto w ramach zadań realizowanych w zakresie systemu opieki nad dzieckiem i rodziną niezbędnym jest utworzenie drugiego Pogotowia Opiekuńczego dla dzieci małych, Pogotowia Opiekuńczego dla dzieci starszych, kolejnych zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych i utworzenie grupy wsparcia dla rodzin zastępczych oraz grupy wsparcia dla dzieci usamodzielnianych, wychowanków z placówek i rodzin zastępczych.
- Istotnym brakiem w zakresie infrastruktury społecznej jest brak sieci Domów Dziennego Pobytu dla osób starszych i niepełnosprawnych.

- Podstawowym problemem jest ciągle niedokończony proces standaryzacji usług w obiektach pomocy społecznej na terenie powiatu. Dotyczy to głównie Domów Pomocy Społecznej wszelkiego typu, Domów Dziecka i Placówek Opiekuńczo –Wychowawczych.
- Z uwagi na niedostateczną infrastrukturę przystosowaną dla potrzeb osób niepełnosprawnych (bariery architektoniczne) ta grupa społeczna jest nadal zagrożona wykluczeniem i to zarówno w dużych obszarach miejskich jak i na terenie małych miast i obszarów wiejskich powiatu pilskiego.

PROBLEMY SPOŁECZNE

- Negatywną wartością w obszarze problemów społecznych jest ciągle duża ilość patologii społecznych i brak poczucia bezpieczeństwa w wielu obszarach powiatu. Stąd występuje konieczność wczesnej interwencji i pomocy rodzinie zagrożonej patologią.
- Do istotnych problemów należy również zaliczyć utrzymujące się w powiecie obszary ubóstwa i poszerzające się zjawisko rozwarstwienia społecznego pomimo znacznego wzrostu gospodarczego powiatu pilskiego i spadającego bezrobocia.
- Duże aglomeracje miejskie w tym Poznań jako jedno z najszybciej rozwijających się gospodarczo miast w Polsce stał się areną zjawisk społecznych spowodowanych migracją do tego miasta i okolic młodych ludzi z powiatu pilskiego, głównie z terenów słabiej rozwiniętych i peryferyjnych. Migracja do Poznania czy innych silnych gospodarczo ośrodków w regionie obliczona jest na sukces w postaci poprawy jakości i standardu życia. Ponadto w poszukiwaniu „lepszego” czytaj łatwiejszego życia. Młodzi ludzie będący poza domem często zasilają środowiska przestępcze jak również sami tworzą aktywne grupy zachowań patologicznych i wielokrotnie przenoszą je z powrotem do swoich środowisk i miejsc stałego zamieszkania.
- Dla skutecznego rozwiązywania problemów społecznych niezbędna jest szeroka edukacja na temat występujących problemów społecznych skierowana do samorządowych struktur decydenckich. Konieczna jest również edukacja w zakresie dostępności pomocy społecznej wśród samych beneficjentów tej pomocy zwłaszcza w stosunku do osób starszych i niepełnosprawnych, z wykorzystaniem już istniejących ośrodków edukacyjnych. Szczególnie dotyczyć to również środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym i przemocą w rodzinie.
- Podobnie jak w pozostałych obszarach, skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych jest możliwe tylko i wyłącznie z udziałem organizacji pozarządowych oraz poprzez ich wsparcie ze strony różnych szczebli administracji samorządowej.
- W zakresie przedsięwzięć na rzecz przeciwdziałania wykluczeniom społecznym niedostatecznym wydaje się diagnozowanie stopnia tego wykluczenia.
- Należy ciągle tworzyć nowe szanse na uczestnictwo w życiu społecznym grup wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem. Należy tworzyć programy integracyjne z niepełnosprawnymi, „blokernami”, alkoholikami, narkomanami, pozbawionymi długotrwałej pracy, subkulturami, osobami przewlekłe chorymi i starszymi i bezradnymi. Stąd dobrym przykładem, jakie Wielkopolska daje innym regionom naszego kraju jest realizacja Programu aktywizacji społeczności lokalnej „RAZEM-WIĘCEJ-ŁATWIEJ”, który obejmuje zarówno osoby niepełnosprawne jak i osoby starsze i rodziny wielodzietne.

SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA

- Wielkim bogactwem powiatu pilskiego są organizacje pozarządowe niosące za sobą również ciągle jednak jeszcze za małą grupę wolontariuszy.
- Dla wzmocnienia działań tych organizacji warto na terenie powiatu stworzyć płaszczyznę współpracy tych organizacji rozszerzając zakres działania Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych.
- Istotnym elementem włączenia społeczności lokalnej w proces rozwiązywania problemów społecznych byłoby zintensyfikowanie działań na rzecz promocji wolontariatu wśród młodzieży starszych klas szkół średnich i studentów szkół wyższych z wykorzystaniem istniejącego już Stowarzyszenia Centrum Wolontariatu.
- W obszarze społecznym istotną rolę w powiecie odgrywają liczne placówki oświatowe, które winny być włączone w proces edukacji lokalnej społeczności w zakresie istniejących

problemów społecznych, a we współpracy z pedagogami i lekarzami rodzinnymi powinny one stać się bazą szerokiej profilaktyki zdrowotnej i uzależnień.

- Poszczególne grupy lokalnej społeczności, zwłaszcza te, które objęte są ryzykiem wykluczenia mogą być bezpośrednim wnioskodawcą i beneficjentem środków UE. Dlatego koniecznym wydaje się stworzenie systemów szkolenia obejmującego cały powiat, i skierowany do bezpośrednich odbiorców pomocy finansowej. System szkoleń skierowany do bezpośrednich beneficjentów powinien tworzyć solidne podstawy do samodzielnego ubiegania się ośrodki finansowe w ramach dostępnych w Polsce dotacji ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów społecznych.
- Formą integracji lokalnej społeczności mógłby stać się portal internetowy poświęcony różnym formom działań integracyjnych i projektom służącym rozwiązywaniu problemów społecznych organizowanych przez różne sektory życia publicznego.
- Baza kulturalna powiatu pilskiego poza miastem Piła opiera się głównie na domach kultury i świetlicach wiejskich. Obiekty te dysponują dużymi powierzchniami, ale często ich stan techniczny i formy zagospodarowania nie odpowiadają standardom umożliwiającym prowadzenie przedsięwzięć kulturalnych zgodnych z oczekiwaniami lokalnej społeczności i potrzebami wynikającymi z planowanych działań na rzecz integracji społecznej, stąd aktywniej należałoby sięgać po środki dostępne w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich w działaniu 322 oraz w programie Leader.
- Wielość klubów sportowych jest wielkim atutem powiatu pilskiego i wsparta jest ona w wielu miejscach powiatu dobrą infrastrukturą. Braki, jakie należałoby uzupełnić to zbyt mała ilość małych interdyscyplinarnych boisk w małych miejscowościach i terenach wiejskich. Brak jest jednak zrozumienia wśród lokalnych działaczy sportowych, co do roli sportu w przeciwdziałaniu wykluczeniom i sprzyjaniu integracji społecznej. Sport nie powinien ograniczać się do wyczynowych jego form i rywalizacji, ale winien w mieście pełnić rolę kompensacji i solidaryzmu z grupami społecznymi zagrożonymi wykluczeniem.
- Dlatego należy stworzyć warunki do organizowania imprez sportowych o charakterze integracyjnym, a w obszarze kultury uruchamiać projekty integracyjne w oparciu o wyremontowane i z nowym programem funkcjonalno – użytkowym wiejskie centra kultury i świetlice środowiskowe.

4.1.1. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT stała się podstawą do zidentyfikowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych.

Jest ona efektywną metodą identyfikacji słabych i mocnych stron polityki rozwiązywania problemów społecznych oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed polityką rozwiązywania problemów społecznych w powiecie pilskim. SWOT zawiera określenie czterech grup czynników:

- **„mocnych stron”** – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony polityki rozwiązywania problemów społecznych, które należy wykorzystywać sprzyjając będą jej rozwojowi (utrzymać je jako mocne, i na których należy oprzeć jej przyszły rozwój);
- **„słabych stron”** – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony polityki rozwiązywania problemów społecznych, które niewyeliminowane utrudnią będą jej rozwój (ich oddziaływanie należy minimalizować);
- **„szans”** - uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności powiatu pilskiego, ale które mogą być traktowane jako szanse, i przy odpowiednio podjętych działaniach mogą być wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwojowi polityki rozwiązywania problemów społecznych;
- **„zagrożeń”** - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności powiatu pilskiego, ale które mogą stanowić zagrożenie dla skutecznej realizacji polityki rozwiązywania problemów społecznych (należy unikać ich negatywnego oddziaływania na zarządzanie obszarem tej polityki).

Przedstawiona poniżej analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń jest syntezą poszczególnych obszarów polityki rozwiązywania problemów społecznych przyjętych w założeniach do części strategicznej tego dokumentu. Poniższy zbiór informacji o mocnych i słabych stronach polityki rozwiązywania problemów społecznych i stojących przed nią szansach i zagrożeniach jest uzgodnioną wypadkową wiedzy o stanie i potrzebach polityki rozwiązywania problemów społecznych powiatu pilskiego ułożonych przekrojowo. Analiza SWOT jest kontynuacją i podsumowaniem diagnozy stanu i w niej znajduje uzasadnienie większość rozstrzygnięć.

4.1.1.1. Analiza SWOT – obszar edukacja

		WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
		MOCNE STRONY	SZANSE
P O Z Y T Y W N E		• Wysoko wykwalifikowana kadra pomocy społecznej. • Gotowość do zmian w sposobach rozwiązywania problemów społecznych. • Różnorodność szkół i ich profili nauczania. • Dobrze rozwinięty dostęp do szkolnictwa wyższego. • Wykształcona i doświadczona kadra nauczycieli i wychowawców. • Wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców powiatu piłskiego. • Wzrost bezpieczeństwa w szkołach i placówkach oświatowych. • Infrastruktura edukacyjna. • Wysokie kwalifikacje i kompetencje kadry pomocy społecznej. • Dobra oferta kształcenia ustawicznego.	• Edukacja decydentów w zakresie problematyki pomocy społecznej. • Wdrażanie programów edukacji skierowanych do najbliższego otoczenia beneficjentów bezpośredniej pomocy społecznej. • Dalszy wzrost poziomu wykształcenia ludności. • Wdrażanie sprawdzonych projektów kształcenia dorosłych. • Większy dostęp do projektów edukacyjnych z obszaru profilaktyki społecznej. • Podejmowanie inicjatyw edukacyjnych z kategorii działań opartych na asekuracji i wyprzedzaniu. • Promowanie działań i programów edukacyjnych przygotowujących do sprawnej interwencji w obszarach koniecznej pomocy i solidaryzmu. • Wykorzystanie funduszy strukturalnych na cele edukacyjne
		SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
N E G A T Y W N E		• Niedostateczna edukacja społeczna w sferze znajomości prawa. • Niedostateczna współpraca placówek edukacyjnych z ośrodkami pomocy społecznej • Niedostateczna oferta szkolnictwa dla osób niepełnosprawnych i niedobór nauczycieli przygotowanych do nauczanie dzieci niepełnosprawnych. • Ograniczony dostęp do edukacji dzieci niepełnosprawnych (dowóz, bariery, itp.). • Niedostateczny zakres współpracy między NGO – szkołami – instytucjami pomocy społecznej. • Ograniczona dostępność do wychowania przedszkolnego w szczególności w ośrodkach wiejskich. • Słabość programów profilaktycznych i korekcyjnych. • Słaba oferta zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży. • Niewystarczająca oferta szkoleniowa dla organizacji pozarządowych.	• Niedoskonałość systemu edukacji będącego następstwem niespójnych reform na różnych poziomach kształcenia. • Narastający trend do zamykania szkół w obszarach wiejskich. • Odpływ absolwentów szkół wyższych do innych krajów. • Rozbieżności praktyków i kadry naukowej działających w obszarach rozwiązywania problemów społecznych • Niezgodność proponowanych form kształcenia ze zmieniającymi się potrzebami rynku pracy. • Centralizacja atrakcyjnych ofert edukacyjnych poza powiatem piłskim.

4.1.1.2. Analiza SWOT – obszar problemy społeczne

		WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
		MOCNE STRONY	SZANSE
P O Z Y T Y W N E		● Poziom zatrudnienia niepełnosprawnych. ● Dobre efekty działania zespołu ds. zapobiegania patologiom społecznym wśród dzieci i młodzieży. ● Trwający proces standaryzacji usług oferowanych w ramach pomocy społecznej. ● Przykłady dobrze funkcjonujących placówek wsparcia. ● Rosnący poziom świadczeń i usług opieki społecznej realizowanych przez organizacje pozarządowe i wolontariat. ● Wzrost aktywność grup samopomocowych w rozwiązywaniu problemów społecznych występujących w środowisku lokalnym. ● Rosnący poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych	● Tworzenie dobrych projektów finansowanych przez Unię Europejską. ● Rosnąca zamożność społeczeństwa. ● Korzystne zmiany ustawy o pożytku publicznym i wolontariacie. ● Wszelstronna pomoc Urzędu Marszałkowskiego w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych ● Poprawa warunków ochrony zdrowia ● Pomoc państwa w tworzeniu ośrodków wsparcia i mieszkań chronionych. ● Większe nakłady na profilaktykę. ● Promocja i rozwój wolontariatu. ● Rozwój rodzinnych form wsparcia. ● Kampanie społeczne na rzecz zastępczego rodzicielstwa, adopcji i rodzinnych form opieki nad dzieckiem. ● Kampanie społeczne na rzecz osób niepełnosprawnych.
	N E G A T Y W N E		● Brak współpracy między organizacjami pozarządowymi. ● Niewystarczająca ilość miejsc pracy w stosunku do potrzeb. ● Brak skutecznego monitoringu problemów społecznych. ● Brak wspólnego frontu działania wśród niektórych instytucji pomocy społecznej. ● Słabe wykorzystanie potencjału kadry dydaktycznej piłskich szkół i uczelni w rozwiązywaniu problemów społecznych ● Brak atrakcyjnych ofert spędzania czasu wolnego. ● Mała aktywność społeczna. ● Starzejące się społeczeństwo. ● Marginalizacja życia osób niepełnosprawnych. ● Niski poziom wynagrodzenia pracowników pomocy społecznej. ● Słaba koordynacja działań w ramach rozwiązywania problemów społecznych. ● Nadmierne obciążenie zawodowe pracowników pomocy społecznej i ich wypalenie zawodowe. ● Niedostateczna i nierównomiernie rozmieszczona infrastruktura pomocy społecznej. ● Niewystarczająca baza danych identyfikująca rzeczywistą skalę potrzeb i problemów społecznych. ● Niedostateczny poziom usług specjalistycznych. ● Patologie społeczne powstające w środowiskach osób długotrwale bezrobotnych. ● Niska aktywność pracodawców w zakresie zatrudniania osób niepełnosprawnych.

4.1.1.3. Analiza SWOT – obszar społeczność lokalna

		WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
		MOCNE STRONY	SZANSE
P O Z Y T Y W N E		● Dobra współpraca między placówkami pomocy społecznej. ● Zaangażowanie organizacji pozarządowych w obszarze pomocy społecznej. ● Powołanie Rady Seniora. ● Aktywny udział Szkoły Policji w działaniach wolontariatu. ● Dobra znajomość realiów społecznych przez władze samorządowe. ● Sprawnie działający Zarząd Okręgowy Towarzystwa Przyjaciół Dzieci. ● Zasoby kapitału ludzkiego. ● Przychylne nastawienie władz samorządowych do działań organizacji pozarządowych. ● Dobry przepływ informacji pomiędzy ośrodkami pomocy społecznej. ● Profesjonalne zarządzanie pomocą społeczną. ● Współpraca organizacji pozarządowych z organami administracji publicznej. ● Udział organizacji pozarządowych w rozwiązywaniu problemów społecznych ● Przykłady skutecznej realizacji programów na rzecz społeczności lokalnej. ● Sprawnie funkcjonujący animatorzy życia społecznego.	● Powrót wykwalifikowanej kadry do kraju po okresie pobytu na emigracji. ● Zmiana ustaw dotyczących polityki społecznej. ● Wzrastająca świadomość społeczna. ● Pozytywne nastawienie władz lokalnych do proponowanych sposobów rozwiązywania problemów społecznych. ● Ułatwienia w prowadzeniu działalności gospodarczej. ● Tworzenie nowych stanowisk pracy. ● Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości w skali makro. ● Ustawodawstwo wspierające rozwój społeczności lokalnej. ● Wzrost tolerancji w społeczeństwie. ● Promocja autorytetów i wartości moralnych. ● Kultywowanie etosu pracy. ● Wspieranie działań polityki społecznej poprzez kampanie społeczne przedsiębiorstw.
			SŁABE STRONY
N E G A T Y W N E		● Niski poziom płac w sektorze prywatnym. ● Odływ wyspecjalizowanej kadry ● Brak zaufania do organizacji pozarządowych ● Słaba inwencja władz samorządowych w poszukiwaniu inwestorów. ● Niewykorzystanie walorów turystycznych dla rozwoju gospodarczego powiatu. ● Duża biurokracja administracji publicznej ● Niski udział młodzieży w życiu społecznym. ● Występujące trudności finansowe i funkcjonalne organizacji pozarządowych. ● Zróznicowany poziom społeczno – gospodarczy samorządów. ● Niska świadomość społeczna w zakresie znajomości problematyki społecznej. ● Niski poziom wykorzystania doświadczenia osób starszych.	● Brak zaufania do polityków i władz samorządowych. ● Wzrost biurokracji w jednostkach administracji publicznej. ● Pogarszająca się współpraca między instytucjami sektora publicznego. ● Wzrastająca opieszałość organów sądownictwa i prokuratury. ● Długotrwałe prace nad ustawami dotyczącymi zarządzania sektorem polityki społecznej. ● Niespójne przepisy aktów prawnych określających zasady prowadzenia polityki społecznej. ● Niestabilność rządów. ● Migracja zarobkowa, w tym odpływ pracowników różnych specjalności do innych krajów.

4.1.1.4. Analiza SWOT – obszar infrastruktura

		WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
		MOCNE STRONY	SZANSE
P O Z Y T Y W N E		● Zadowalająca ilość Domów Opieki Społecznej. ● Dobrze funkcjonująca sieć Jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej. ● Dobrze funkcjonujący Ośrodek Wsparcia Ofiar Przemocy w Rodzinie. ● Hospicjum. ● Dostępność Warsztatów Terapii Zajęciowej. ● Poprawiająca się z roku na rok infrastruktura pomocy społecznej. ● Dobra baza dydaktyczna do realizacji szkoleń. ● Dobra infrastruktura edukacyjna. ● Zaawansowany proces standaryzacji domów pomocy społecznej. ● Nowe formy wsparcia dziecka.	● Łatwy internetowy dostęp do banku danych. ● Powstanie sieci Centrów Integracji Społecznej. ● Tworzenie zakładów aktywności zawodowej. ● Zwiększająca się oferta usług socjalnych i rehabilitacyjnych. ● Rozwój infrastruktury komunikacyjnej. ● Wzrost zainteresowania kapitału prywatnego w realizacji infrastruktury pomocy społecznej opartej o reguły partnerstwa publiczno – prywatnego.
		<th>SŁABE STRONY</th> <th>ZAGROŻENIA</th>	SŁABE STRONY
N E G A T Y W N E		● Niewystarczająca ilość miejsc w Domach Pomocy Społecznej. ● Niedostateczna ilość mieszkań chronionych i socjalnych. ● Brak Centrum Integracji Społecznej. ● Zły stan części obiektów służących pomocy społecznej. ● Nierównomierne rozmieszczenie placówek pomocy społecznej w powiecie. ● Niedostateczna infrastruktura społeczna zapewniająca wsparcie dzieciom i młodzieży z rodzin problemowych. ● Niski poziom dostosowania środków transportu komunikacji zbiorowej do potrzeb osób niepełnosprawnych. ● Bariery architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej	● Brak dobrych i sprzyjających ustaw i rozporządzeń gwarantujących rozwój infrastruktury społecznej. ● Niedoinwestowanie infrastruktury społecznej na skutek koncentracji wydatków na działania progospodarcze. ● Niewystarczające dotacje zewnętrzne na realizację twardych projektów z zakresu infrastruktury społecznej.

4.1.1.5. Analiza SWOT – obszar finanse

4.1.1.5. Analiza SWOT – obszar finanse		
P O Z Y T Y W N E	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
	MOCNE STRONY	SZANSE
P O Z Y T Y W N E	● Zadowalające nakłady finansowe na inwestycje sportowe. ● Dostępność środków Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na poziomie WRPO. ● Możliwość pozyskiwania środków UE przez organizacje pozarządowe na działania z zakresu pomocy społecznej. ● Liczne możliwości pozyskiwania wsparcia finansowego na inicjatywy społeczne (WRPO, PO KL, PROW, w tym Program Leader). ● Rosnąca liczba organizacji działających non-profit.	● Dostępność środków zewnętrznych na prowadzenie projektów rozwiązywania problemów społecznych. ● Utrzymanie wysokiego wzrostu gospodarczego kraju. ● Prywatyzacja majątku państwowego. ● Zmiany zasad dofinansowania dla niepełnosprawnych poprawiające skuteczność w rozwiązywaniu problemów tej grupy społecznej. ● Wzrost wynagrodzeń w sektorze publicznym. ● Skuteczne finansowanie pomocy społecznej jako efekt wzrost świadomości decydentów stanowiących jej realizacji. ● Uporządkowanie prawodawstwa w zakresie prawnych uwarunkowań do zawierania partnerstw publiczno – społecznych. ● Uproszczenie formuł zawierania partnerstw publiczno – prywatnych, zwłaszcza w sektorze usług społecznych. ● Promowanie wśród biznesu obejmowania mecenatem działań prospołecznych. ● Rozpowszechnianie „dobrych praktyk” finansowych - możliwość wnioskowania o środki unijne.
N E G A T Y W N E	● Niskie płace w sferze pomocy społecznej. ● Zbyt niskie finanse na rozwój różnych form pomocy społecznej. ● Nieumiejętne wykorzystanie dostępnych środków finansowych przeznaczonych na rozwiązywanie problemów społecznych. ● Długi okres oczekiwania na dotacje od momentu złożenia wniosku. ● Słaba kondycja budżetowa części samorządów powiatu piłskiego uniemożliwiająca absorpcję środków na projekty prospołeczne. ● Słaby wewnętrzny kapitał lokalnych przedsiębiorców – zdolny do sponsoringu działań i inicjatyw prospołecznych poza miastem Piła. ● Realizowanie niewłaściwych projektów z zakresu rozwiązywania problemów przez firmy i organizacje pozarządowe nastawione na własny zysk. ● Niewystarczające środki finansowe na realizację pomocy społecznej.	● Wzrost kosztów życia ● Niedostateczne dofinansowanie zadań zleconych przez państwo lokalnym instytucjom pomocy społecznej. ● Niewystarczająca ilość środków na realizację polityki społecznej w budżecie państwa. ● Upadek finansów publicznych. ● Recesja gospodarcza. ● Małe zainteresowanie sektora publicznego realizacją projektów prospołecznych. ● niesprawny system dystrybucji dotacji przeznaczonych na wsparcie polityki społecznej. ● Słabo zorganizowany system informacji o instrumentach wsparcia finansowego polityki społecznej i działań na rzecz integracji.

CZĘŚĆ STRATEGICZNA

5. ZAŁOŻENIA DO STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA POWIATU PILSKIEGO

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Pilskiego do roku 2015 zakłada zachowanie spójności tego dokumentu z przyjętymi w Unii Europejskiej standardami. Standardy obowiązujące w Unii to przede wszystkim:
 - zwiększony nacisk na wzrost znaczenia współpracy samorządów lokalnych i sektora obywatelskiego (w oparciu o zasadę pomocniczości),
 - dowartościowanie wolontariatu,
 - podnoszenie roli edukacji i więzi społecznych w budowaniu kapitału społecznego,
 - wzrost znaczenia sektora ekonomii społecznej i zatrudnienia socjalnego,
 - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez udział w programach integracyjnych i reintegracyjnych,
 - dążenie do zrównoważonego rozwoju społecznego,
 - działania aktywizujące całe społeczności lokalne,
 - ograniczenie redystrybucyjnej funkcji programów socjalnych.
- Na szczeblu krajowym polityka społeczna i integracyjna znajduje dobre umocowanie w istniejących aktach prawnych oraz polityce Państwa. Powstające kolejno krajowe strategie, w tym Narodowa Strategia Spójności w ramach NSRO, czy Program Operacyjny Kapitał Ludzki są ważnymi instrumentami sterowania polityką społeczną.
- Dla powiatu pilskiego pomoc społeczna stanowi jeden z istotnych elementów przewyciężenia problemów społecznych i integracji lokalnych społeczności i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Zasoby infrastruktury społecznej nie pozwalają na realizację wszystkich form pomocy społecznej. Ważnym celem w tym przypadku jest dalsza rozbudowa infrastruktury publicznej i prywatnej w zakresie poszerzenia oferty tych usług i podniesienia ich jakości.
- Podnoszenie efektywności działań w zakresie określonym polityką społeczną wymaga ponadto uwzględnienia potrzeb tej grupy beneficjentów, którzy zamieszkują te rejony powiatu pilskiego, które położone są z dala od Piły – stolicy powiatu m. in. poprzez zapewnienie należytej dostępności usług pomocy społecznej, edukacji, świadczeń zdrowotnych, oferty kulturalnej poprzez ukierunkowane działania informacyjne, organizacyjne oraz inwestycyjne.
- Istnieje potrzeba stworzenia podstaw informacyjnych do podejmowania w ramach polityki społecznej decyzji strategicznych poprzez prowadzenie monitoringu zjawisk i problemów społecznych.
- Skuteczna realizacja polityki społecznej w powiecie pilskim musi być wspierana przez spójne i efektywne akcje promocyjne dobrych praktyk w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, których celem jest m. in. wzrost świadomości społecznej.

6. MISJA

Misja strategii rozwiązywania problemów społecznych dla powiatu pilskiego odnosząca się do niniejszej *Strategii* nawiązuje w sposób bezpośredni do określeń sformułowanych w dokumentach opracowanych na szczeblu krajowym, a dotyczących zarówno polityki społecznej jak i działań na rzecz integracji.

Priorytety Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Pilskiego zgodnie z przyjętymi założeniami zostały w części strategicznej powiązane z zapisami *Strategii Polityki Społecznej na lata 2007 – 2013* oraz *Narodowej Strategii Integracji Społecznej dla Polski*, a cele strategiczne wraz z kierunkami działania ze *Strategią Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Pilskiego na lata 2007-2015*

MISJA

POMOC SPOŁECZNA ADEKWATNA DO POTRZEB SPOŁECZNYCH. ZINTEGROWANY SYSTEM WSPIERANIA DZIECI, MŁODZIEŻY, OSÓB SAMOTNYCH ORAZ RODZIN ZNAJDUJĄCYCH SIĘ CZASOWO LUB NA STAŁE W TRUDNEJ SYTUACJI MATERIALNEJ LUB OBCIĄŻONYCH NIEKORZYSTNYMI DLA ICH ROZWOJU ZJAWISKAMI SOCJOLOGICZNYMI.

SYSTEM OPARTY NA MODELOWEJ WSPÓŁPRACY OFICJALNYCH STRUKTUR SAMORZĄDOWYCH Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI O CHARAKTERZE SPOŁECZNYM. POWIAT PILSKI TO RÓWNIEŻ OBSZAR DZIAŁAŃ NA RZECZ ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH OPIERAJĄCY SIĘ NA NOWATORSKICH PROJEKTACH OPARTYCH O PARTNERSTWO PUBLICZNO – PRYWATNE.

Dla zbudowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Pilskiego na lata 2008-2015 konieczne jest sformułowanie priorytetów, celów szczegółowych wraz z kierunkami działań opartych na analizie uwarunkowań zewnętrznych otoczenia powiatu pilskiego i uwarunkowaniach wewnętrznych powiatu.

Część strategiczna niniejszego dokumentu została podzielona na kilka podrozdziałów.

Pierwszą część stanowi zestawienie tabelaryczne odnoszące się do poszczególnych priorytetów rozwoju, celów szczegółowych oraz do kierunków działań (Tab. 23). Cele szczegółowe generujące kierunki działania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych są bezpośrednio powiązane z poniżej zapisanymi celami strategicznymi, priorytetami i celami niezbędnymi stanowiącymi wariant rozwoju powiatu zawarty w *Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Pilskiego na lata 2007-2015*.

Cel Priorytetowy II B – Podjąć działania na rzecz stworzenia sprawnego systemu zapobiegania kryzysom rodziny oraz kompleksowego wsparcia rodziny.

Opis kierunków działań:

- ✓ Dalszy rozwój infrastruktury i zakresu usług oraz stworzenie warunków do rozwoju sieci usług specjalistycznych (m.in. Środowiskowy Dom Samopomocy dla upośledzonych umysłowo i psychicznie chorych).
- ✓ Tworzenie różnych form wsparcia rodziny w środowisku lokalnym (mieszkania chronione, grupy wsparcia, świetlice, zakład aktywności zawodowej).
- ✓ Monitoring zagrożeń i analiza przypadków patologii w rodzinach na szczeblu PCPR z udziałem M/G OPS dla tworzenia wspólnych projektów profilaktycznych z udziałem organizacji pozarządowych.

Cel Strategiczny I A – Budować i modernizować infrastrukturę obiektów oświatowych.

Opis kierunków działań:

- ✓ Budowa, termomodernizacja obiektów oświatowych i kulturalnych oraz remonty szkół i placówek oświatowych w kierunku zapewnienia standardów lokalowych kształcenia połączone z rozwojem bazy dydaktycznej, ze szczególnym uwzględnieniem pracowni specjalistycznych.
- ✓ Budowa i modernizacja obiektów sportowych, w tym sal sportowych przy szkołach ponadgimnazjalnych.
- ✓ Dalszy rozwój infrastruktury szkolnictwa wyższego, w tym nowe obiekty dydaktyczne i poprawa warunków akomodacyjnych.

Cel niezbędny III D – Podjąć działania na rzecz przeciwdziałania wykluczeniom społecznym i aktywizacji zawodowej mieszkańców powiatu.

Opis kierunków działań:

- ✓ Wykorzystywać w pełni istniejące programy UE na rzecz aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób niepełnosprawnych.
- ✓ Stworzyć system lokalnych korzyści dla pracodawców tworzących miejsca pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym dla osób niepełnosprawnych.
- ✓ Tworzenie na poziomie gmin skoordynowanych z powiatem punktów informacyjnych, Centrów Informacji Społecznej i podstaw e-pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym dla osób niepełnosprawnych.

Niezbędny III A – Podjąć działania w kierunku zapewnienia społecznie oczekiwanego poziomu bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu piłskiego.

Opis kierunków działań:

- ✓ Stworzenie warunków materialnych i administracyjnych dla sprawnego funkcjonowania służb porządkowych straży i inspekcji.
- ✓ Rozbudowa Powiatowego Centrum Powiadamiania Ratunkowego o nowe rozwiązania techniki i wyposażenie jednostek wchodzących do systemu ratownictwa powiatowego.
- ✓ Utworzenie systemu monitoringu na poziomie gmin współpracującego w obszarze powiatu z jednostkami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo publiczne (policja, straż miejska, OSP).

Cel Niezbędny III E – Podjąć działania na rzecz podniesienia ochrony zdrowia w powiecie.

Opis kierunków działań:

- ✓ Rozwój Szpitala Specjalistycznego w Pile jako centrum usług medycznych północnej Wielkopolski i zwiększenie dostępności do jego świadczeń specjalistycznych.
- ✓ Lepsze wykorzystanie środków UE, m.in. w ramach PO Kapitał Ludzki, dla tworzenia programów profilaktyki zdrowotnej realizowanych głównie w obszarach wiejskich.
- ✓ Modernizacja i wyposażenie szpitala w Wyrzysku z uwzględnieniem aspektu tworzenia sieci szpitali publicznych.

Cel Niezbędny III C – Stworzyć warunki do rozbudowy i modernizacji obiektów pomocy społecznej.

Opis kierunków działań:

- ✓ Dochodzenie do standardów (ustawowych) w jednostkach i placówkach pomocy społecznej.
- ✓ Likwidacja barier architektonicznych i urbanistycznych w obiektach użyteczności publicznej.
- ✓ Wzrost infrastruktury na potrzeby pomocy społecznej.

Cel Niezbędny III F – Podjąć działania na rzecz zwiększenia potencjału zawodowego i możliwości pozyskania pracy przez osoby niepełnosprawne.

Opis kierunków działań:

- ✓ Stworzenie do roku 2015 na terenie powiatu systemu segregacji odpadów na poziomie gospodarstw domowych.
- ✓ Budowa nowoczesnego Zakładu Gospodarki Odpadami o charakterze ponadlokalnym dla składowania, przetwarzania i utylizowania wszystkich rodzajów odpadów na terenie powiatu.
- ✓ Rekultywacja lokalnych składowisk odpadów i likwidacja dzikich wysypisk.

SŁOWNICZEK

W niniejszym opracowaniu zastosowano następującą strukturę planu strategicznego:

Diagnoza przy uwzględnieniu przyjętej misji Strategii Pomocy Społecznej dla powiatu Pilskiego na lata 2008 -2015 , stała się podstawą podjęcia prac nad częścią strategiczną opracowania i punktem odniesienia przy określaniu priorytetów i celów szczegółowych, które mają przybliżyć realizację misji.

Misja jest elementem, który ma motywować do podejmowania działań. Jednocześnie pełni funkcję integrującą dla różnych, często będących w sprzeczności interesów, środowisk życia gospodarczego i społecznego, skupionych wokół pewnej wiodącej dziedziny.

Priorytety rozwoju są to główne obszary działań, jakie powinny być podjęte w ciągu okresu objętego *Strategią*. Inaczej można powiedzieć, że są to „kamienie milowe”, na bazie, których powinna zostać zbudowana sfera działalności na rzecz skutecznej realizacji działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.

Cele szczegółowe pokazują działania, które odnoszą się do polityki średniookresowej (3-4 lata). Są drogowskazami popartymi narzędziami i sposobami wspierania polityki społecznej w Powiecie Pilskim.

Kierunki działania wyznaczają sposób realizacji celów szczegółowych stanowiąc podstawę do formułowania konkretnych programów operacyjnych będących podstawą formułowania projektów i zadań z określonej dziedziny zagadnień społecznych i integracyjnych. Dla kierunków działania wyodrębniono wskaźniki produktu i rezultatu, które pozwolą na bieżąco dokonywać oceny i weryfikacji kierunków rozwoju przyjętych do realizacji przez Radę Powiatu Pilskiego.

7. PRIORYTETY, CELE STRATEGICZNE, KIERUNKI DZIAŁANIA

Tabela 23 Priorytety, cele szczegółowe i kierunki działania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Piłskiego na lata 2008-2015.

PRIORYTET 1. EDUKACJA

Powiązanie ze Strategią Polityki Społecznej na lata 2007-2013: Priorytet 1 **Poprawa warunków dla powstawania i funkcjonowania rodzin. Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci.** Priorytet 5 **Aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych.** Priorytet 6 **Partnerstwo publiczno-społeczne jako podstawa rozwoju usług społecznych.**

CELE SZCZEGÓŁOWE	Kierunki działania / opis
1.1. Działać na rzecz rozwijania świadomości zagrożeń. Powiązania ze <i>Strategią Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Piłskiego na lata 2007-2015 – Cel Priorytetowy II B – Podjąć działania na rzecz stworzenia sprawnego systemu zapobiegania kryzysom rodziny oraz kompleksowego wsparcia rodziny.</i>	1.1.1. Budowa bazy informacyjnej nt zagrożeń wraz z monitoringiem. <i>Opis: Głównym przesłaniem tego kierunku jest utworzenie na poziomie powiatu bazy informacyjnej np. w postaci otwartego portalu internetowego informującego o poziomie zagrożeń i potencjalnych zagrożeniach. Jednocześnie przy wykorzystaniu środków UE istotnym elementem tego kierunku jest stworzenie systemu monitoringu zagrożeń obejmującego cały powiat.</i>
	1.1.2. Warsztaty dla rodziców w oparciu o istniejącą bazę oświatową. <i>Opis: Ideą tego kierunku jest organizacja zajęć edukacyjnych, szkoleń w zakresie zwiększenia ich świadomości, co do istniejących i potencjalnych zagrożeń mogących dotknąć bezpośrednio ich dzieci i podopiecznych a tym samym ich rodziny.</i>
	1.1.3. Szkolenia pracowników samorządowych nt. istoty i rozwoju patologii. <i>Opis: Głównym celem kierunku jest organizacja szkoleń dla pracowników publicznego sektora pomocy społecznej w zakresie zmieniających się form patologii społecznych. Szkolenia winny mieć również charakter integracyjny dla sektora publicznego i pozarządowego rozwiązującego te same lub podobne problemy społeczne.</i>
1.2. Wzmocnić struktury oświaty w zakresie działań edukacyjnych i profilaktycznych. Powiązania ze <i>Strategią Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Piłskiego na lata 2007-2015 – Cel Strategiczny I A – Budować</i>	1.2.1. Wydłużyć czas otwarcia placówek oświatowych. <i>Opis: Kierunek zakłada tworzenie otwartych szkół, placówek oświatowych oferujących zajęcia edukacji pozaszkolnej, imprezy kulturalne i integracyjne zarówno dla młodzieży jak i dorosłych w tym w szczególności seniorów.</i>

CELE SZCZEGÓŁOWE	Kierunki działania / opis
<i>i modernizować infrastrukturę obiektów oświatowych.</i> <i>Cel niezbędny III D – Podjąć działania na rzecz przeciwdziałania wykluczeniom społecznym i aktywizacji zawodowej mieszkańców powiatu.</i>	1.2.2. Wzmocnić struktury tworzące bezpieczne szkoły. <i>Opis: Głównym przesłaniem tego kierunku jest organizacja monitoringu zagrożeń i patologii pojawiających się w granicach szkoły ale również organizowania szeroko zakrojonych programów profilaktycznych z udziałem psychologów i przedstawicieli organów państwa odpowiedzialnych za porządek publiczny.</i>
	1.2.3. Edukacja nauczycieli i wychowawców. <i>Opis: Założeniem tego kierunku jest stworzenie sprawnego systemu szkoleń o charakterze ustawicznym skierowanego do kadry nauczycielskiej i wychowawców, którego głównym celem jest przekaz najnowszych osiągnięć w zakresie pedagogiki szkolno – wychowawczej, resocjalizacyjnej, profilaktyki, rozwiązywania problemów społecznych itp.</i>
	1.2.4. Autorskie programy edukacyjne na poziomie szkół podstawowych, gimnazjalnych i średnich. <i>Opis: Ideą tego kierunku jest tworzenie zachęt, przenoszenie dobrych praktyk i rozwiązań dla tworzenia autorskich programów edukacyjnych na poziomie każdej szkoły przez środowisko nauczycieli związanych z tą placówką. Programy autorskie które mogą być w znacznej części sfinansowane przez Program Operacyjny Kapitał Ludzki winny stać się również podstawą organizacji zajęć pozalekcyjnych.</i>
1.3. Podjąć działania w kierunku pełnej edukacji społeczeństwa na temat zagrożeń społecznych i instrumentów pomocy w zakresie przeciwdziałania tym zagrożeniom. <i>Powiązania ze Strategią Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Pilskiego na lata 2007-2015 – Cel Priorytetowy II B – Podjąć działania na rzecz stworzenia sprawnego systemu zapobiegania kryzysom rodziny oraz kompleksowego wsparcia rodziny.</i>	1.3.1. Forum organizacji pozarządowych z udziałem publicznego sektora pomocy społecznej i lokalnych decydentów. <i>Opis Głównym przesłaniem tego kierunku jest stworzenie płaszczyzny porozumienia pomiędzy sektorem pozarządowym rozwiązującym konkretne problemy społeczne a decydentami w zakresie podejmowana racjonalnych działań i wydatkowania środków finansowych na monitoring zagrożeń i tworzeniu projektów przeciwdziałającym tym zagrożeniom.</i>
	1.3.2. Współpraca z lokalnymi mediami w zakresie popularyzacji form pomocy społecznej. <i>Opis: Założeniem tego kierunku jest włączenie mediów regionalnych i lokalnych w popularyzację prowadzonych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych jak i włączenia tych mediów w działania profilaktyczne..</i>
	1.3.3. Organizacja cyklicznych szkoleń dla bezpośrednich beneficjentów pomocy społecznej. <i>Opis: Ideą .tego kierunku jest dotarcie z wiedzą o formach pomocy społecznej i sposobach uzyskiwania tej pomocy, warunków jej przyznawania bezpośrednio do beneficjenta – osoby niepełnosprawnej, osoby starszej, zagrożonej wykluczeniem społecznym i dotkniętej przemocą w rodzinie.</i>

CELE SZCZEGÓŁOWE	Kierunki działania / opis
	1.3.4. Upowszechnianie i popularyzacja dobrych praktyk, projektów i działań z kategorii asekuracji i wyprzedzania. <i>Opis: Ideą tego kierunku jest utworzenie na szczeblu powiatu bazy danych realizowanych już projektów i programów z zakresu pomocy społecznej i przenoszenie sprawdzonych rozwiązań na inne obszary powiatu dotknięte tym samym problemem społecznym. Proces „przeszczepiania „ dobrych praktyk mógłby odbywać się za pośrednictwem sektora społecznego jak i organizacji pozarządowych.</i>

PRIORYTET 2. PROBLEMY SPOŁECZNE

Powiązanie ze STRATEGIĄ POLITYKI SPOŁECZNEJ NA LATA 2007 – 2013 Priorytet 1 **Poprawa warunków dla powstawania i funkcjonowania rodzin. Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci.** Priorytet 3 - **Kompleksowa rehabilitacja i aktywizacja osób niepełnosprawnych.** Priorytet 4 **Budowa systemu wsparcia dla osób w wieku poprodukcyjnym**

CELE SZCZEGÓŁOWE	KIERUNKI DZIAŁANIA
2.1. Przeciwdziałać zjawiskom wzrastających patologii społecznych i braku poczucia bezpieczeństwa. <i>Powiązania ze Strategią Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Pilskiego na lata 2007-2015 – Cel Niezbędny III A – Podjąć działania w kierunku zapewnienia społecznie oczekiwanego poziomu bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu pilskiego.</i>	2.1.1. Działalność profilaktyczna – szeroko pojęta (edukacja). <i>Opis: Główną ideą kierunku jest tworzenie programów i projektów skierowanych do różnych grup zawodowych i społecznych, które miałyby charakter zarówno jednorazowych szkoleń jak i cyklicznych form edukacyjnych prowadzonych w oparciu o istniejące placówki oświatowe również w obszarach wiejskich.</i>
	2.1.2. Tworzenie miejsc dla osób uzależnionych z możliwością terapii. <i>Opis: Głównym przesłaniem tego kierunku jest budowa lub przystosowanie istniejącej struktury publicznej dla potrzeb organizowania grup wsparcia, punktów konsultacyjnych dla osób uzależnionych z jednoczesną możliwością prowadzenia zajęć terapeutycznych.</i>
	2.1.3. Monitoring i niwelowanie patologii w rodzinie będącej bezpośrednią przyczyną utraty pracy. <i>Opis: Założeniem tego kierunku jest tworzenie na poziomie każdej gminy systemu monitoringu pojawiających się patologii w rodzinie . Monitoring ten winien być podstawą tworzenia systemowych rozwiązań przeciwdziałającym tym patologiom.</i>
	2.1.4. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i niwelowanie skutków tego problemu społecznego. <i>Opis: Ideą tego kierunku jest utworzenie sprawnie funkcjonującego w powiecie pilskim systemu wsparcia osób, rodzin dotkniętych przemocą oraz programów edukacyjnych w kategorii działań typu asekuracja i wyprzedzanie</i>

CELE SZCZEGÓŁOWE	KIERUNKI DZIAŁANIA
2.2. Przeciwdziałać uzależnieniom. Powiązania ze <i>Strategią Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Pilskiego na lata 2007-2015 – Cel Priorytetowy II B – Podjąć działania na rzecz stworzenia sprawnego systemu zapobiegania kryzysom rodziny oraz kompleksowego wsparcia rodziny.</i> <i>Cel Niezbędny III E – Podjąć działania na rzecz podniesienia ochrony zdrowia w powiecie.</i>	2.2.1. Zwiększenie dostępności świadczeń w zakresie leczenia, rehabilitacji i reintegracji poprzez rozwój i wspieranie nowoczesnych programów terapeutycznych dla osób uzależnionych od alkoholu i innych środków psychotropowych. <i>Opis: Głównym przesłaniem tego kierunku jest tworzenie projektów i programów na poziomie powiatu pilskiego realizowanych w poszczególnych gminach których celem jest zwiększenie świadczeń w zakresie leczenia, rehabilitacji i reintegracji.</i> 2.2.2. Działalność profilaktyczna – szeroko pojęta edukacja i dostęp do oferty kulturalnej. <i>Opis: Ideą tego kierunku jest wypracowanie różnych form przeciwdziałania uzależnieniom opartych na ofercie kulturalnej różnych formach edukacji skierowanej do różnych środowisk społecznych i zawodowych. Działania te winny być częścią ogólnych projektów o charakterze profilaktycznym.</i> 2.2.3. Działania na rzecz modernizacji istniejącej bazy placówek prowadzących leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu i innych środków psychotropowych oraz współuzależnionych, a także stwarzanie warunków sprzyjających powstawaniu nowych placówek i ich wyposażaniu. <i>Opis: Istotą tego kierunku jest modernizacja istniejącej bazy i budowa nowych obiektów prowadzących działalność lecznictwa odwykowego, profilaktyki i terapii uzależnień.</i>
2.3. Stworzyć warunki do zmniejszenia skutków rozwarstwienia społecznego ludności powiatu pilskiego Powiązania ze <i>Strategią Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Pilskiego na lata 2007-2015 – Cel Niezbędny III D – Podjąć działania na rzecz przeciwdziałania wykluczeniom społecznym i aktywizacji zawodowej mieszkańców powiatu</i>	2.3.1. Tworzenie nowych grup wsparcia dla wychodzenia z kryzysu. <i>Opis: Głównym przesłaniem tego kierunku jest organizacja grup wsparcia na bazie istniejących Środowiskowych Domów Samopomocy, Domów Dziennego Pobytu, ośrodków terapii i uzależnień ale również na bazie świetlic socjoterapeutycznych zlokalizowanych na terenach wiejskich.</i> 2.3.2. Promowanie indywidualnych sukcesów i wyzwalanie inicjatywy w poszukiwaniu pracy. <i>Opis: Ideą kierunku jest podtrzymywanie i rozszerzanie działalności istniejących Klubów Pracy i Gminnych Centrów Informacji oraz tworzenie nowych form aktywizacji zawodowej.</i>

CELE SZCZEGÓŁOWE	KIERUNKI DZIAŁANIA
	2.3.3. Rozbudowa zaplecza instytucjonalnego i pozainstytucjonalnego na rzecz integracji społecznej. <i>Opis: Przesłaniem tego kierunku jest budowa placówek integracji społecznej w tym Centrum Integracji Społecznej oraz współpracujących z tym Centrum ośrodków integracyjnych opartych o placówki oświatowe i świetlice wiejskie. Jak również zapewnienie potrzeb infrastrukturalnych związanych z zapewnieniem opieki emigrantom przybywającym na teren Polski.</i>
2.4. Podejmować działania w kierunku likwidacji barier infrastrukturalnych i instytucjonalnych dla zwiększania dostępności do obiektów publicznych i miejsc zamieszkania oraz zwiększenia samodzielności osób starszych i niepełnosprawnych. <i>Powiązania ze Strategią Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Pilskiego na lata 2007-2015 – Cel Niezbędny III C – Stworzyć warunki do rozbudowy i modernizacji obiektów pomocy społecznej. Cel Niezbędny III F – Podjąć działania na rzecz zwiększenia potencjału zawodowego i możliwości pozyskania pracy przez osoby niepełnosprawne.</i>	2.4.1. Podejmowanie działań na rzecz likwidacji barier architektonicznych. <i>Opis: Głównym zamierzeniem jest przebudowa istniejącej infrastruktury obiektów publicznych i ciągów komunikacyjnych z dostosowaniem do potrzeb osób niepełnosprawnych. Kierunek ten zakłada również działania edukacyjne mające na celu dostosowanie infrastruktury technicznej pod potrzeby osób niepełnosprawnych na etapie koncepcji i projektów technicznych.</i>
	2.4.2. Tworzenie mieszkań chronionych dla osób niepełnosprawnych intelektualnie i ruchowo. <i>Opis: Założeniem kierunku jest budowa mieszkań socjalnych i chronionych dla osób niepełnosprawnych intelektualnie i ruchowo na zasadach ogólnych, w partnerstwie publiczno – prywatnym i w partnerstwie publiczno – społecznym.</i>
	2.4.3. Stworzenie osobom niepełnosprawnym i starszym warunków do samodzielnego życia w rodzinie i środowisku lokalnym. <i>Opis: Głównym przesłaniem tego kierunku jest podejmowanie działań na rzecz wsparcia seniorów i osób niepełnosprawnych w zakresie uzyskania większej samodzielności, aktywizacji zawodowej i społecznej oraz organizacja działań integracyjnych i edukacyjnych.</i>
	2.4.4. Działanie na rzecz integracji osób niepełnosprawnych i starszych z otoczeniem aktywnym społecznie i gospodarczo. <i>Opis: Ideą tego kierunku jest tworzenie miejsc, płaszczyzn integracji osób niepełnosprawnych i osób starszych ze środowiskiem pracodawców i młodych ludzi aktywnych społecznie i ze środowiskami nauki i kultury.</i>

PRIORYTET 3 SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA

Powiązanie ze STRATEGIĄ POLITYKI SPOŁECZNEJ NA LATA 2007 – 2013. Priorytet 1 **Poprawa warunków dla powstawania i funkcjonowania rodzin. Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci.** Priorytet 3 **Kompleksowa rehabilitacja i aktywizacja osób niepełnosprawnych.** Priorytet 5 **Aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych.** Priorytet 6 **Partnerstwo publiczno-społeczne jako podstawa rozwoju usług społecznych.**

CELE SZCZEGÓŁOWE	KIERUNKI DZIAŁANIA
3.1. Tworzyć warunki do szerszej współpracy sektora publicznego i pozarządowego. Powiązania ze <i>Strategią Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Pilskiego na lata 2007-2015 –Cel Priorytetowy II B – Podjąć działania na rzecz stworzenia sprawnego systemu zapobiegania kryzysom rodziny oraz kompleksowego wsparcia rodziny. Cel Niezbędny III C – Stworzyć warunki do rozbudowy i modernizacji obiektów pomocy społecznej.</i>	3.1.1. Tworzenie partnerstw pomiędzy sektorem publicznym a organizacjami pozarządowymi. <i>Opis: Istotą tego kierunku jest tworzenie partnerstw publiczno – społecznych, których celem winno stać się wspólne rozwiązywanie problemów społecznych.</i>
	3.1.2. Wykorzystanie w sektorze pozarządowym wysokiego zaangażowania i kreatywności osób pracujących w obszarze pomocy społecznej. <i>Opis: Ideą tego kierunku jest włączenie sprawnie działających liderów organizacji pozarządowych w projekty i programy inicjowane i realizowane przez sektor publiczny dla zwiększenia efektywności działań w rozwiązywaniu u konkretnych problemów społecznych.</i>
	3.1.3. Tworzenie i propagowanie podstaw do realizacji projektów opartych o partnerstwo publiczno – społeczne. <i>Opis: Głównym zamierzeniem tego kierunku jest stworzenie podstaw (porad szkoleń, przenoszenia dobrych praktyk) na rzecz tworzenia partnerstw publiczno- społecznych.</i>
	3.1.4. Rozwijanie różnych form wolontariatu wspomagającego realizowanie zadań pomocy społecznej. <i>Opis: Przesłaniem tego kierunku jest promocja wolontariatu oraz tworzenie płaszczyzn współpracy opartej na wolontariacie z udziałem istniejących organizacji pozarządowych. Istotne dla tego kierunku jest również tworzenie różnych form edukacyjnych propagujących ideę wolontariatu w szkołach średnich i wyższych uczelniach.</i>
3.2 Podjąć działania na rzecz wzrostu wyrozumiałości i tolerancji społecznej. Powiązania ze <i>Strategią Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Pilskiego na lata 2007-2015 –Cel Niezbędny III D – Podjąć działania na rzecz przeciwdziałania wykluczeniom społecznym i aktywizacji zawodowej mieszkańców powiatu pilskiego.</i>	3.2.1. Kreowanie postaw wyrozumiałości i tolerancji poprzez eksponowanie przez decydentów udziału beneficjentów pomocy społecznej w różnych projektach powiatu i gmin. <i>Opis: Zamierzeniem tego kierunku jest doprowadzenie do wzrostu tolerancji i wyrozumiałości dla działań związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych jak i same istoty tych problemów. Idea ta zakłada eksponowanie przez decydentów udziału beneficjentów pomocy społecznej w realizowanych projektach i programach bez szkody dla wizerunku beneficjenta, a z korzyścią dla świadomości jego otoczenia.</i>

CELE SZCZEGÓŁOWE	KIERUNKI DZIAŁANIA
<i>Cel Niezbędny III F – Podjąć działania na rzecz zwiększenia potencjału zawodowego i możliwości pozyskania pracy przez osoby niepełnosprawne.</i>	3.2.2. Edukacja społeczna w zakresie potrzeb osób niepełnosprawnych i ich możliwości. <i>Opis: Ideą tego kierunku jest propagowanie na wszelkie możliwe i dostępne sposoby potrzeb osób niepełnosprawnych a jednocześnie promocja potencjału i możliwości osób niepełnosprawnych w zakresie spełniania przez nich funkcji społecznych i gospodarczych min. Na otwartym rynku pracy, w sferach kultury, sportu i rekreacji.</i>
3.3. Wykorzystać zaangażowanie i kreatywność osób pracujących w obszarze pomocy społecznej. <i>Powiązania ze Strategią Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Pilskiego na lata 2007-2015 –Cel Niezbędny III A – Podjęcie działań w kierunku zapewnienia społecznie oczekiwanego poziomu bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu pilskiego.</i>	3.3.1. Tworzenie projektów kształcących pracowników pomocy społecznej na liderów Lokalnych Grup Działania. <i>Opis: Istotą tego kierunku jest kształcenie pracowników pomocy społecznej sektora publicznego celem ich włączenia w pracę Lokalnych Grup Działania tworzonych przez samorządy terytorialne w ramach programu Lider. Udział pracowników pomocy społecznej w tworzeniu zadań realizowanych w ramach programu Lider winno dać szansę na częściowe sprofilowanie niektórych przedsięwzięć w kierunku rozwiązywania problemów społecznych, zwłaszcza w obszarach wiejskich np. w oparciu o już istniejącą strukturę świetlic.</i> 3.3.2. Kojarzyć liderów pomocy społecznej z właściwymi projektami w poszczególnych sektorach pomocy społecznej. <i>Opis: Głównym założeniem tego kierunku jest zwiększenie efektywności realizacji programów i projektów realizowanych przez sektor publiczny poprzez włączenie w ich zakres realizacyjny liderów NGO pracujących przy rozwiązywaniu podobnych problemów społecznych.</i> 3.3.3. Szkolenie zaangażowanych pracowników pomocy społecznej w kierunku tworzenia autorskich projektów. <i>Opis: Zamierzeniem tego kierunku jest organizacja szkoleń dla wybranych pracowników pomocy społecznej wykazujących dotychczas inicjatywę w rozwiązywaniu konkretnych problemów społecznych. Szkolenia te miałyby na celu przejście od inicjatyw do projektów rozwiązujących konkretne problemy społeczne na których czele (którymi kierowałiby) staliby przeszkoleni pracownicy pomocy społecznej.</i>

PRIORYTET 4: INFRASTRUKTURA

Powiązanie ze STRATEGIĄ POLITYKI SPOŁECZNEJ NA LATA 2007 – 2013 - Priorytet 1 - **Poprawa warunków dla powstawania i funkcjonowania rodzin. Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci.** Priorytet 2 - **Wdrożenie aktywnej polityki społecznej.** Priorytet 3 - **Kompleksowa rehabilitacja i aktywizacja osób niepełnosprawnych.**

CELE SZCZEGÓŁOWE	KIERUNKI DZIAŁANIA
4.1. Podjąć działania w kierunku tworzenia sprawnie funkcjonującej profilaktyki w oparciu o infrastrukturę społeczną. Powiązania ze <i>Strategią Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Pilskiego na lata 2007-2015 – Cel niezbędny III E – Podjąć działania na rzecz podniesienia poziomu ochrony zdrowia w powiecie.</i>	4.1.1. Stworzenie warunków do rozwoju zaplecza sportowego i rehabilitacyjnego. <i>Opis: Ideą jest przebudowa i budowa nowych obiektów dających możliwości realizacji programów rehabilitacyjnych oraz prowadzenia zajęć rekreacyjnych dla różnych grup wiekowych i typów schorzeń.</i>
	4.1.2. Tworzenie Ośrodków Wsparcia dla uzależnionych. <i>Opis: Założeniem jest uruchamianie ośrodków wsparcia głównie na obszarach wiejskich w oparciu o infrastrukturę świetlic wiejskich i wiejskich domów kultury.</i>
	4.1.3. Utworzenie Centrum Integracji Społecznej. <i>Opis; Istotą jest utworzenie Centrum Integracji Społecznej na poziomie powiatu z perspektywą przeniesienia niektórych funkcji na poziom samorządów lokalnych.</i>
	4.1.4. Wspieranie i udzielanie pomocy samorządom lokalnym w realizacji zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnionych oraz przemocy domowej. <i>Opis: Istotą tego kierunku jest wypracowanie na poziomie powiatu systemów wsparcia służących lokalnym samorządom pomocą w rozwiązywanie problemów społecznych, prowadzeniu działań profilaktycznych i przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie np. punkty interwencji kryzysowej powiązane z Centrum Interwencji Kryzysowej, dostęp do hosteli, wyjazdowe posiedzenia grup wsparcia działających w Pile do poszczególnych gmin, wizyty psychoterapeutów w małych miejscowościach itd.</i>
4.2. Tworzyć właściwą i o wysokim standardzie bazę dla realizacji zadań społecznych. Powiązania ze <i>Strategią Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Pilskiego na lata 2007-2015 – Cel Niezbędny III C – Stworzyć warunki do rozbudowy</i>	4.2.1. Restrukturyzacja i standaryzacja Domów Pomocy Społecznej. <i>Opis: Głównym przesłaniem tego kierunku jest dalsza standaryzacja Domów Pomocy Społecznej z jednoczesną restrukturyzacją zaplecza administracyjnego, elementów zarządzania, Ideą jest zminimalizowanie kosztów funkcjonowania tych obiektów przy jednoczesnym podwyższeniu poziomu jakości usług</i>

CELE SZCZEGÓŁOWE	KIERUNKI DZIAŁANIA
<i>i modernizacji obiektów pomocy społecznej.</i>	4.2.2. Tworzenie Środowiskowych Domów Samopomocowych. <i>Opis: Istotą tego przedsięwzięcia jest tworzenie sieci współpracujących ze sobą Środowiskowych Domów Samopomocy funkcjonujących docelowo w każdej gminie i realizujących wspólny program oparty o częściowo wspólne zaplecze infrastrukturalne i personalne.</i>
	4.2.3. Stworzenie bazy infrastrukturalnej dla Rodzinnych Domów Dziecka. <i>Opis: Ideą jest zwiększanie ilości miejsc w Rodzinnych Domach Dziecka na rzecz tradycyjnie funkcjonującego Domu Dziecka poprzez tworzenie zaplecza infrastrukturalnego, wsparcie programowe i instytucjonalne.</i>
4.3. Efektywnie wykorzystać funkcjonowanie świetlic socjoterapeutycznych na terenie powiatu. <i>Powiązania ze Strategią Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Piłskiego na lata 2007-2015 –Cel Niezbędny III C - Stworzyć warunki do rozbudowy i modernizacji obiektów pomocy społecznej.</i>	4.3.1. Stworzenie nadzoru merytorycznego nad świetlicami wiejskimi. <i>Opis: Przede wszystkim założeniem tego kierunku jest rewitalizacja działalności już działających świetlic socjoterapeutycznych i adaptacji istniejących obiektów publicznych na terenach wiejskich na przynajmniej częściowe spełnianie przez nich funkcji obiektów zdolnych do przyjęcia realizacji programów socjoterapeutycznych.</i>
	4.3.2. Stworzenie realnych programów funkcjonalno – użytkowych dla świetlic. <i>Opis: Brak środków finansowych w budżetach gmin na realizację programów wsparcia, programów profilaktycznych, działań socjoterapeutycznych powoduje konieczność utworzenia na szczeblu powiatu modelowego i uwzględniającego wszystkie potrzeby gmin programu funkcjonalno – użytkowego dla wszystkich świetlic wiejskich z jednoczesnym zapewnieniem przynajmniej w części realizacji tych programów opieki merytorycznej.</i>
	4.3.3. Aktywizacja kadry placówek pomocy społecznej i organizacji pozarządowych w prace terapeutyczną na terenie świetlic. <i>Opis: Głównym przesłaniem tego kierunku jest stworzenie takich projektów i programów współfinansowanych również przez środki Unii Europejskiej, które dałyby możliwość i motywację pracownikom zespołów pomocy społecznej i organizacji pozarządowym do pracy w świetlicach wiejskich z lokalną społecznością w realizacji programów profilaktycznych i edukacyjnych.</i>

CELE SZCZEGÓŁOWE	KIERUNKI DZIAŁANIA
4.4. Stworzyć warunki do rozwoju zaplecza sportowego i rehabilitacyjnego. Powiązania ze <i>Strategią Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Pilskiego na lata 2007-2015 – Cel Strategiczny I A – Budować i modernizować infrastrukturę obiektów oświatowych.</i>	4.4.1. Modernizacja istniejących placówek oświatowych dla potrzeb sportowych i rekreacyjnych ogółu mieszkańców. <i>Opis: Istotą tego kierunku jest zwiększenie dostępności ogółu mieszkańców powiatu pilskiego na całym jego obszarze do obiektów sportowych otwartych i zamkniętych dających podstawy do rekreacji, uprawiania sportu i realizacji programów prozdrowotnych typu zajęcia korekcyjne, aerobik oraz dających szansę na realizację programów rehabilitacyjnych</i>
	4.4.2. Zwiększyć dostępność istniejącego zaplecza rehabilitacyjnego z jednoczesną rozbudową jego infrastruktury technicznej. <i>Opis: Założeniem tego kierunku jest lepsze wykorzystanie istniejącego zaplecza rehabilitacyjnego poprzez przedłużenie czasu pracy placówek rehabilitacyjnych, zwiększenie ich oferty oraz poprzez rozbudowę i doposażenie tych placówek.</i>

PRIORYTET 5: FINANSE

Powiązanie ze STRATEGIĄ POLITYKI SPOŁECZNEJ NA LATA 2007 – 2013 - Priorytet 6 - Partnerstwo publiczno-społeczne jako podstawa rozwoju usług społecznych.

CELE SZCZEGÓŁOWE	KIERUNKI DZIAŁANIA
5.1. Podjąć działania w kierunku pozyskania zewnętrznych środków finansowych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej. Powiązania ze Strategią Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Piłskiego na lata 2007-2015 –Cel Niezbędny III B – Stworzyć system promocji powiatu piłskiego w kraju i zagranicą.	5.1.1. Sponsoring na rzecz wspierania konkretnych projektów z zakresu problematyki społecznej. <i>Opis: Główną ideą tego kierunku jest promocja i informacja inicjatyw i przedsięwzięć rozwiązujących konkretne problemy społeczne na terenie powiatu piłskiego skierowana do lokalnych przedsiębiorców i inwestorów. Poszczególne działania w zakresie pomocy społecznej winny w pierwszej kolejności uzyskać poparcie ze strony polityków i decydentów dla wzmocnienia ich szans i wiarygodności w procesie pozyskiwania sponsora w części finansującego konkretne projekty i programy. Promocja sponsoringu winna odbywać się z poziomu Zarządu Powiatu, Burmistrzów i Wójtów poszczególnych gmin.</i>
	5.1.2. Tworzenie partnerstw z organizacjami pozarządowymi dla realizacji wspólnych zadań i projektów. <i>Opis: Założeniem tego kierunku jest stworzenie tzw. montażu finansowych dla realizacji konkretnych przedsięwzięć rozwiązujących konkretne problemy społeczne. Montaż finansowy winny opierać się na: środkach własnych sektora publicznego, wkładzie własnym organizacji pozarządowych, środkach z funduszy strukturalnych UE, dotacjach pozaunijnych.</i>
	5.1.3. Zakładanie fundacji i stowarzyszeń z udziałem partnerów dla realizacji długookresowych programów. <i>Opis: Ideą tego kierunku jest tworzenie struktur organizacyjnych w oparciu o polskie prawodawstwo, które w rozumieniu Unii Europejskiej mogą ubiegać się o dotacje celowe na realizację swoich założeń statutowych w tym przypadku związanych z rozwiązywaniem konkretnych problemów społecznych. Inicjatorem powoływania tego typu podmiotów najczęściej bywają lokalni liderzy, działacze społeczni, grupy osób dotknięte tym samym problemem społecznym. Nie wyklucza to jednak samorządów terytorialnych z roli inicjatora powołującego NGO.</i> (Przykładem jest Program Lider)
5.2. Podjąć działania na rzecz wsparcia finansowego rodzin. Powiązania ze Strategią Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Piłskiego na lata 2007-2015 –Cel Priorytetowy II B -	5.2.1. Wsparcie materialne i instytucjonalne dla rodzin wielodzietnych. <i>Opis: Głównym przesłaniem tego kierunku jest organizacja placówek wsparcia dla rodzin wielodzietnych (programy wspierające w oparciu o Domy Kultury, świetlice wiejskie) jak również organizacja pomocy materialnej i finansowej w tym stypendia dla dzieci z rodzin wielodzietnych, organizacja wypoczynku letniego i zimowego.</i>

CELE SZCZEGÓŁOWE	KIERUNKI DZIAŁANIA
<i>Podjąć działania na rzecz stworzenia sprawnego systemu zapobiegania kryzysom rodziny oraz kompleksowego wsparcia rodziny.</i>	5.2.2 Realizacja projektów z zakresu kompensacji i solidaryzmu dla rodzin niepełnych. <i>Opis Pojęcie kompensacji i solidaryzmu w pomocy społecznej rozumiane jest jako wypełnienie, skompensowanie w sposób możliwie pełny braku, niedogodności, ubytku jaki powstał u beneficjenta pomocy społecznej. W tym przypadku pomoc społeczna w różnych jej formach (programy wsparcia, terapii, edukacji) kompensuje brak, nieobecność jednego z rodziców w procesie wychowawczym. Solidaryzm natomiast wiąże się w przypadku rodzin niepełnych najczęściej ze wsparciem terapeutycznym.</i>
5.3. Podjąć działania w kierunku zabezpieczenia szeroko rozumianych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. <i>Powiązania ze Strategią Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Pilskiego na lata 2007-2015 –Cel Priorytetowy II B - Podjąć działania na rzecz stworzenia sprawnego systemu zapobiegania kryzysom rodziny oraz kompleksowego wsparcia rodziny.</i>	5.3.1. Wspieranie niepublicznych jednostek realizujących zadania pomocy społecznej. <i>Opis: Ideą tego kierunku jest jeszcze skuteczniejsze dotarcie do beneficjentów pomocy społecznej zależnych od różnych form bezpośredniej opieki. Elementami popierającymi zdecydowanie ten typ usług są działania wspierające na rzecz organizacji pozarządowych, przykościelnych świadczące usługi opieki bezpośredniej, szczególnie na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.</i> 5.3.2. Zlecenie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych do realizacji jednostkom niepublicznym. <i>Opis: Głównym zamierzeniem tego kierunku jest promocja świadczenia usług pomocy społecznej w oparciu o tzw. outsorsing (zlecenie usług na zewnątrz). W wielu wypadkach jest to forma dużo tańsza i skutecznie rozwiązująca konkretne problemy społeczne.</i>

8. WARUNKI REALIZACJI STRATEGII

Realizacja Strategii opierać się będzie na:

- podejmowaniu działań wynikających z założonych celów zgodnie z kompetencjami samorządów szczebla gminnego i powiatowego i podległych tym samorządom jednostkom organizacyjnym bez względu na ich formę prawną.
- działaniach opartych na partnerstwie publiczno – społecznym (samorząd – organizacje pozarządowe),
- działaniach opartych na partnerstwie publiczno – publicznym (samorząd – samorząd, samorząd – rząd),
- działaniach opartych na zasadach partnerstwa publiczno-prywatnego (z udziałem prywatnych przedsiębiorców na zasadach ppp lub outsorsingu usług i świadczeń),
- działaniach opartych na zasadach partnerstwa publiczno-społeczno – prywatnego (samorząd – organizacje pozarządowe- kapitał prywatny),
- na koordynacji i aktywnym zaangażowaniu się w działaniach stricte prywatnych (kapitał prywatny) w przypadku realizacji zamierzeń wypełniających cele Strategii.

Warunki realizacji strategii:

- zachowanie i ochrona wartości społecznych, kulturowych beneficjentów pomocy społecznej,
- zachowanie istniejących więzi społecznych,
- stosowanie zasad zrównoważonego w procesie rozwiązywania problemów społecznych.

Struktura alokacji środków dla realizację programów strategicznych.

Środki na realizację priorytetów, zadań i działań określonych w *Strategii Pomocy Społecznej Powiatu Pilskiego na lata 2008 – 2015* podzielono na następujące źródła finansowania:

- 1) Środki własne (budżety samorządów terytorialnych wchodzących w skład powiatu pilskiego)
- 2) Skarb Państwa (środki celowe w poszczególnych ministerstwach, a w szczególności Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w tym zarządzane przez te ministerstwa Programy Operacyjne),
- 3) Środki Unii Europejskiej (Fundusze Strukturalne, w tym przede wszystkim poprzez Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny),
- 4) Pozaunijne fundusze celowe w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego oraz Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- 5) Środki własne organizacji pozarządowych i w montażu finansowym z sektorem publicznym (partnerstwo publiczno – społeczne),
- 6) Kapitał prywatny i środki własne (w ramach Partnerstwa Publiczno – Prywatnego),
- 7) Kapitał prywatny (środki inwestorów prywatnych).

W kolejnym rozdziale skupiono się szczególnie na omówieniu dostępnych środków wymienionych w pkt 2, 3 i 4.

Przyjęto następującą chronologię omawiania środków:

1. Środki najbardziej dostępne w aktualnym systemie pomocy zewnętrznej - Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny, Program Operacyjny Kapitał Ludzki oraz Program Rozwoju Obszarów Wiejskich.
2. Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego jako zanikająca forma dofinansowania projektów z zakresu integracji i polityki społecznej (2009 rok - zakończenie programu).

9. ZEWNĘTRZNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

9.1. Fundusze strukturalne UE na lata 2007 – 2013

9.1.1. Program Operacyjny Kapitał Ludzki

Program opiera się na wsparciu kluczowych obszarów i najważniejszych sześciu problemów wymagających interwencji w zakresie zatrudnienia oraz podnoszenia jakości kapitału ludzkiego. Jednocześnie, kompleksowy charakter wsparcia został zaplanowany w taki sposób, aby umożliwić odpowiednie rozszerzenie zakresu dostępnej pomocy, zgodnie ze specyfiką problemów występujących na polskim rynku pracy.

Kluczowe dla polityki społecznej i działań na rzecz integracji priorytety podkreślono w poniższym zestawieniu priorytetów realizowanych centralnie:

- **Priorytet I: Zatrudnienie i integracja społeczna;**
- **Priorytet II: Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących;**
- Priorytet III: Wysoka jakość systemu oświaty;
- Priorytet IV: Szkolnictwo wyższe i nauka;
- Priorytet V: Dobre rządzenie,

oraz priorytetów realizowanych na szczeblu regionalnym:

- **Priorytet VI: Rynek pracy otwarty dla wszystkich;**
- **Priorytet VII: Promocja integracji społecznej;**
- Priorytet VIII: Regionalne kadry gospodarki;
- Priorytet IX: Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach.

Beneficjenci: sektor publiczny, pozarządowy, partnerstwa publiczno – społeczne, publiczno- prywatne.

9.1.2. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013.

Kierunki wsparcia, których typy możliwych do dofinansowania projektów są spójne z celami polityki społecznej i działaniami na rzecz integracji podkreślono.

W ramach priorytetowych kierunków wsparcia obszarów wiejskich UE, w PROW 2007–2013 zdefiniowano cztery osie:

- oś 1.: Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego;
- oś 2.: Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich;
- oś 3.: Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej;
- oś 4.: Leader.

Działanie „Odnowa i rozwój wsi” (oś trzecia) ma wpływać na poprawę jakości życia na obszarach wiejskich przez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. Umożliwi to m. in. rozwój tożsamości społeczności wiejskiej. Beneficjentami tego działania są: gmina, instytucja kultury, dla której organizatorem jest jednostka samorządu terytorialnego, kościół lub związek wyznaniowy, organizacja pozarządowa. Maksymalny poziom dofinansowania 75% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia.

9.1.3. Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowego Obszaru Gospodarczego

Możliwość wsparcia turystyki z Norweskiego Mechanizmu Finansowego (NMF) i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (MFEOG).

Pomoc jest udzielana w ramach dwóch instrumentów finansowych: Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG). Przyznana Polsce kwota dotacji obejmuje lata 2004-2009.

Obszary Wsparcia powiązane z polityką społeczną i działaniami na rzecz integracji zostały podkreślone:

2.1 Ochrona środowiska

2.2 Zrównoważony rozwój

2.3 Ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego

2.4 Rozwój zasobów ludzkich

2.5 Opieka zdrowotna i opieka nad dzieckiem

2.6 Badania naukowe

2.7 Wdrażanie przepisów Schengen i wzmacnianie sądownictwa

2.8 Ochrona środowiska

2.9 Polityka regionalna i działania transgraniczne.

Szczególnie znaczenie ma III komponent "**Równe szanse i integracja społeczna**" - aktualny do roku 2009.

Typy projektów.

Środki finansowe dostępne w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego mogą być przeznaczone na realizację zadań w postaci:

- pojedynczych projektów,
- grup projektów (programów),
- specyficznych form pomocy - grantów blokowych oraz funduszu kapitału początkowego.

O dofinansowanie pojedynczych projektów oraz grup projektów (programów) można ubiegać się w ramach poszczególnych obszarów priorytetowych. Pozostałe typy projektów (granty blokowe i fundusz kapitału początkowego) są traktowane horyzontalnie tj. obejmują swym zakresem wszystkie obszary priorytetowe Mechanizmów Finansowych.

Wnioskodawcami ubiegającymi się o dofinansowanie projektów ze środków Mechanizmów Finansowych mogą być wszystkie instytucje sektora publicznego i prywatnego oraz organizacje pozarządowe utworzone w prawny sposób w Polsce i działające w interesie publicznym.

W szczególności wnioskodawcami mogą być: organy administracji rządowej i samorządowej wszystkich szczebli, instytucje naukowe i badawcze, instytucje branżowe i środowiskowe, organizacje społeczne, podmioty partnerstwa publiczno-prywatnego.

9.1.4. Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007-2013

Odpowiedzią na PO KL na szczeblu regionalnym jest priorytet Infrastruktura dla kapitału ludzkiego w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007 -2013.

Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007 - 2013.

Cele priorytetu Infrastruktura dla kapitału ludzkiego.

Cel główny: Rozwój kapitału ludzkiego oraz wzmocnienie spójności społecznej regionu na rzecz wzrostu zatrudnienia.

Cel główny osiągany będzie poprzez następujące cele szczegółowe:

- Dostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy.
- Poprawa standardów opieki medycznej.
- Zmniejszenie poziomu zachorowalności na choroby społeczne.
- Wyrównywanie dysproporcji wewnątrzregionalnych w dostępie do infrastruktury społecznej.
- Wzmocnienie infrastruktury sektora pozarządowego

Ze szczegółowego opisu priorytetów WRPO wynika, że w zakresie infrastruktury społecznej istotnym jest **Działanie 5.4. Wzmocnienie pozostałej infrastruktury społecznej.**

Przykładowe rodzaje projektów: budowa nowych, przebudowa, adaptacja i modernizacja obiektów świadczących usługi w zakresie pomocy społecznej (np. domy pomocy społecznej, hospicja, domy

dziecka, świetlice środowiskowe, ośrodki pobytu dziennego, centra pomocy rodzinie, noclegownie dla bezdomnych, placówki opiekuńczo-wychowawcze i inne ośrodki wsparcia) łącznie z zakupem wyposażenia, budowa nowych, przebudowa, adaptacja i modernizacja obiektów świadczących usługi z zakresu pozaszkolnych form integracji społecznej dzieci i młodzieży (np. świetlice socjoterapeutyczne, ogniska wychowawcze, kluby środowiskowe i inne ośrodki wsparcia), łącznie z zakupem wyposażenia, budowa nowych, przebudowa, adaptacja i modernizacja obiektów świadczących usługi z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnoprawnych (np. warsztaty terapii zajęciowej, ośrodki rehabilitacyjne, specjalistyczne ośrodki szkoleniowo-rehabilitacyjne i inne ośrodki wsparcia osób niepełnosprawnych), łącznie z zakupem wyposażenia, budowa nowych, przebudowa, adaptacja i modernizacja obiektów świadczących usługi z zakresu ekonomii społecznej (np. zakłady aktywności zawodowej, centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, spółdzielnie socjalne i inne podmioty działające na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej), łącznie z zakupem wyposażenia.

Typ beneficjentów: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego, posiadające osobowość prawną, kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych, organizacje pozarządowe, stowarzyszenia, fundacje, jednostki sektora finansów publicznych. Poziom dofinansowania do 85 % kosztów kwalifikowanych planowanych inwestycji.

10. MONITORING STRATEGII

10.1. Wstęp

Ocena strategicznych dokumentów zawierających cele z kierunkami działania winna być dokonywana trzykrotnie: przed rozpoczęciem realizacji (ex-ante), w połowie okresu realizacji (mid-term) oraz po zakończeniu realizacji (ex-post).

Aby umożliwić pośrednie dokonywanie ocen mid-term i ex-post, należy określić powiązania pomiędzy strategią integracji i polityki społecznej, a obecnymi i przyszłymi programami operacyjnymi (istniejące i aktualne programy znalazły swoje powiązania na końcu każdej z tabel zawierających priorytety, cele i kierunki działania). Ocena ex-post jest najbardziej istotna i miarodajna dla całościowej oceny polityki społecznej w długim okresie czasu oraz spełnia najwięcej funkcji. Wszelkie oceny oddziaływania podmiotów publicznych na procesy kierowania polityką społeczną i działaniami na rzecz integracji przeprowadzane są w kontekście społecznych potrzeb, celów i nakładów. Mierzone i oceniane są uzyskane produkty, wyniki, efekty i skutki. Działania i przedsięwzięcia służące realizacji celów strategicznych oceniane są na podstawie czterech kryteriów: skuteczności, celowości, efektywności, wydajności. Cały proces dodatkowo oceniany jest z punktu widzenia praworządności i gospodarności (oszczędności). Oceny wymagają podejścia uporządkowanego, obiektywnych kryteriów oraz stosowania zróżnicowanych i wyrafinowanych metod. Ocena realizacji strategii jest procesem wymagającym udziału społecznego, a przede wszystkim współdziałania podmiotów i uczestników strategicznego zarządzania polityką społeczną regionu.

Aby spełnić powyższe wymagania, każdy kierunek działania wymaga monitorowania. Wymóg monitorowania wynika również z przepisów regulujących finansowanie przedsięwzięć z funduszy strukturalnych UE. Monitorowaniem kierunku działania/działania na poziomie celów winna zajmować się jednostka organizacyjna odpowiedzialna za jego sformułowanie, w tym wypadku – w imieniu Powiatu Pilskiego – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pile. Obowiązek monitorowania poszczególnych zadań, których realizacja na poziomie lokalnego samorządu wynika z obecnie obowiązujących celów i kierunków działania spoczywa na jednostce realizującej dane zadanie.

Misja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Pilskim sformułowana jest na tak ogólnym poziomie, że bezpośrednia ocena stopnia jej realizacji nie jest możliwa, dlatego należy oceniać stopień realizacji kierunków działania. Mają one na tyle konkretny charakter i są powiązane bezpośrednio z celami i istniejącymi programami, że można stosować bardziej wyspecjalizowane wskaźniki. W charakterystyce każdego z kierunków działania zawarto propozycje wskaźników produktów oraz rezultatów. Zestaw wskaźników dla celów monitorowania zawiera poniższa Tabela 71. Ich coroczne obliczenie rozpoczynając od roku bazowego 2008 (stan 31 grudnia – dane będą dostępne wiosną/latem 2009) umożliwi dokonanie w latach 2011, 2015 oceny realizacji *Strategii* pod kątem: skuteczności, celowości, efektywności, wydajności. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i instytucje zewnętrzne dokonywać będą bieżącej i okresowej (w 2011, 2015 r.) kontroli realizacji *Strategii*. Efektem kontroli może być konieczność zmodyfikowania *Strategii*.

Źródłami pozyskiwania danych do oceny realizacji *Strategii* mogą być:

1. Źródła pierwotne:

- badania ankietowe za pomocą kwestionariusza – np. z wykorzystaniem Internetu, w formie drukowanej – skrzynka na opinie w PCPR Piła
- otwarte dla wszystkich Forum Internetowe (np. Pilski Portal Pomocy Społecznej), pozwalające na swobodną wypowiedź, wstępna ocenę inicjatyw społecznych, pozwalające znaleźć partnerów dla wspólnej realizacji projektów,
- cykliczne, coroczne spotkania grup eksperckich oraz innych podmiotów działających w obszarze pomocy społecznej organizowane przez Komisję Polityki Społecznej Zdrowia i Bezpieczeństwa Rady Powiatu Pilskiego ;inne.

2. Źródła wtórne:

- raporty z badań zjawisk społecznych i opinii publicznych dokonywanych przez inne jednostki badawcze i ośrodki badań społecznych,

- statystyki, w tym Urzędu Statystycznego oraz innych jednostek i instytucji,
- informacje medialne oraz raporty, biuletyny, sprawozdania z działalności i in. pochodzące od środowisk zajmujących się problematyką społeczną i działaniami na rzecz integracji.
- inne.

Wybór źródeł informacji do oceny realizacji Strategii będzie każdorazowo weryfikowany, zgodnie z przyjętymi wskaźnikami.

Tabela 24 Wskaźniki monitoringu „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Pilskiego na lata 2008-2015.

Nr ker. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2008 lata oceny: 2011, 2015	
1.	Priorytet 1. Edukacja.		
1.1.	Cel 1.1 Działać na rzecz rozwijania świadomości zagrożeń. KIERUNKI DZIAŁANIA		
1.1.1.	Budowa bazy informacyjnej nt. zagrożeń wraz z monitoringiem.	-liczba projektów zrealizowanych na terenie powiatu tworzących bazy informacyjne o istniejących i potencjalnych zagrożeniach na poziomie gmin i powiatu -Ilość systemów monitorujących istniejące zagrożenia na poziomie gmin i powiatów	- liczba zidentyfikowanych zagrożeń na poziomie powiatu i poszczególnych gmin -liczba potencjalnych zagrożeń zidentyfikowanych na poziomie poszczególnych gmin i powiatu -liczba utworzonych projektów przeciwdziałających zidentyfikowanym zagrożeniom realizowanych na terenie powiatu pilskiego -liczba utworzonych projektów profilaktycznych na terenie powiatu pilskiego mających na celu przeciwdziałania zidentyfikowanym potencjalnym zagrożeniom
1.1.2.	Warsztaty dla rodziców w oparciu o istniejącą bazę oświatową.	- liczba zorganizowanych warsztatów dla rodziców na bazie istniejących placówek oświatowych	-liczba rodziców biorących udział w zorganizowanych dla nich warsztatach w ciągu roku na terenie powiatu pilskiego
1.1.3.	Szkolenia pracowników samorządowych nt. istoty i rozwoju patologii.	-liczba przeprowadzonych na terenie powiatu pilskiego szkoleń pracowników samorządowych na temat istoty i rozwoju patologii	-liczba pracowników samorządowych biorących udział w szkoleniach na temat istoty i rozwoju patologii

Nr ker. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2008 lata oceny: 2011, 2015	
1.2.	Cel 1.2 Wzmocnić struktury oświaty w zakresie działań edukacyjnych i profilaktycznych. KIERUNKI DZIAŁANIA		
1.2.1.	Wydłużyć czas otwarcia placówek oświatowych.	-liczba placówek oświatowych na terenie powiatu pilskiego o wydłużonym czasie pracy (zajęcia pozalekcyjne)	-liczba uczniów korzystających z oferty zajęć pozalekcyjnych w placówkach oświatowych powiatu pilskiego
1.2.2.	Wzmocnić struktury tworzące bezpieczne szkoły.	-liczba programów i projektów realizowanych na terenie powiatu pilskiego , których celem jest wzmocnienie struktur tworzących bezpieczne szkoły	-liczba zidentyfikowanych patologii społecznych, przestępstw, wykroczeń każdego roku ewidencjonowanych na terenie szkół powiatu pilskiego.
1.2.3.	Edukacja nauczycieli i wychowawców.	-liczba projektów zrealizowanych na terenie powiatu pilskiego oferujących różne formy edukacji nauczycieli	-liczba nauczycieli i wychowawców korzystająca z różnych form edukacji obejmujących obszary polityki społeczne
1.2.4.	Autorskie programy edukacyjne na poziomie szkół podstawowych i gimnazjalnych i średnich.	-liczba powstałych autorskich programów edukacyjnych w szkołach podstawowych , średnich i gimnazjalnych na terenie powiatu pilskiego	-liczba uczniów powiatu pilskiego objętych autorskimi programami edukacyjnymi
1.3.	Cel 1.3 Podjąć działania w kierunku pełnej edukacji społeczeństwa na temat zagrożeń społecznych i instrumentów pomocy w zakresie przeciwdziałania tym zagrożeniom. KIERUNKI DZIAŁANIA		

Nr ker. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2008 lata oceny: 2011, 2015	
1.3.1.	Forum organizacji pozarządowych z udziałem publicznego sektora pomocy społecznej i lokalnych decydentów.	-liczba spotkań , konferencji organizowanych dla decydentów, organizacji pozarządowych i sektora publicznego pomocy społecznej dla rozwiązania konkretnych problemów społecznych, przeciwdziałania zagrożeniom i organizacji profilaktyki	-liczba decydentów, organizacji pozarządowych, pracowników sektora publicznego biorących udział każdego roku w szkoleniach, konferencjach na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, przeciwdziałaniu zagrożeniom
1.3.2.	Współpraca z lokalnymi mediami w zakresie popularyzacji form pomocy społecznej.	-liczba projektów i programów realizowanych przez sektor publiczny i pozarządowy wspólnie z mediami, których celem była promocja form pomocy społecznej	- wskaźnik procentowy znajomości różnych form pomocy społecznej oferowanych w powiecie mierzonych w stosunku do ogółu dorosłych mieszkańców powiatu pilskiego (badania sondażowe)
1.3.3.	Organizacja cyklicznych szkoleń dla bezpośrednich beneficjentów pomocy społecznej.	-liczba szkoleń zorganizowanych na terenie powiatu pilskiego skierowanych bezpośrednio do beneficjentów pomocy społecznej	-liczba beneficjentów pomocy społecznej uczestniczących w szkoleniach dla nich zorganizowanych
1.3.4.	Upowszechnianie i popularyzacja dobrych praktyk, projektów i działań z kategorii asekuracji i wyprzedzania.	-liczba projektów realizowana na terenie powiatu pilskiego upowszechniająca dobre praktyki w rozwiązywaniu problemów społecznych	-liczba projektów (dobrych praktyk) realizowanych na terenie powiatu pilskiego w więcej niż jednym miejscu (obszarze, gminie)
2.	PRIORYTET 2. <i>Problemy Społeczne.</i>		
2.1.	Cel.2.1 Przeciwdziałać zjawiskom wzrastających patologii społecznych i braku poczucia bezpieczeństwa.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
2.1.1.	Działalność profilaktyczna – szeroko pojęta (edukacja).	- liczba projektów zrealizowanych na terenie powiat pilskiego o charakterze edukacyjnym i profilaktycznym	-liczba osób uczestniczących w projektach organizowanych przez niepubliczny i publiczny sektor pomocy społecznej o charakterze profilaktycznym i edukacyjnym
2.1.2.	Tworzenie miejsc dla osób uzależnionych z możliwością terapii.	- liczba obiektów na terenie powiatu pilskiego, w których prowadzone są warsztaty terapii dla osób uzależnionych -powierzchnia w m ² obiektów na terenie	-liczba osób uzależnionych korzystających z warsztatów i zajęć terapeutycznych

Nr ker. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2008 lata oceny: 2011, 2015	
		powiatu pilskiego w których prowadzone są zajęcia terapeutyczne dla osób uzależnionych	
2.1.3.	Monitoring i niwelowanie patologii w rodzinie będącej bezpośrednią przyczyną utraty pracy.	-Liczba projektów tworzących systemy monitoringu patologii w rodzinie będącej przyczyną utraty pracy	- liczba zdiagnozowanych patologii w rodzinie na terenie powiatu pilskiego, które były bezpośrednią przyczyną utraty pracy
2.1.4.	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i niwelowanie skutków tego problemu społecznego.	-liczba projektów zrealizowanych na terenie powiatu pilskiego, których celem było przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i niwelowanie skutków tego problemu	-liczba rodzin objętych programami przeciwdziałającymi przemocy w rodzinie i niwelującymi skutki tego problemu
2.2.	Cel 2.2. Przeciwdziałać uzależnieniom.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
2.2.1.	Zwiększenie dostępności świadczeń w zakresie leczenia, rehabilitacji i reintegracji poprzez rozwój i wspieranie nowoczesnych programów terapeutycznych dla osób uzależnionych od alkoholu i innych środków psychotropowych.	-liczba projektów realizowanych poprzez rozwój i wspieranie programów terapeutycznych, których celem było zwiększenie świadczeń dla osób uzależnionych od alkoholu i innych środków psychotropowych	- liczba świadczeń z zakresu leczenia rehabilitacji i reintegracji osób uzależnionych wykonanych na terenie powiatu pilskiego.
2.2.2.	Działalność profilaktyczna – szeroko pojęta edukacja i dostęp do oferty kulturalnej.	-liczba projektów i programów , których celem jest poszerzenie oferty kulturalnej i edukacyjnej skierowanej do osób uzależnionych	-liczba osób uzależnionych korzystających z oferty kulturalnej i edukacyjnej organizowanej w ramach działań profilaktycznych
2.2.3.	Działania na rzecz modernizacji istniejącej bazy placówek prowadzących leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu i innych środków psychotropowych oraz współuzależnionych, a także stwarzanie warunków sprzyjających powstawaniu nowych placówek i ich wyposażaniu.	- liczba projektów, których celem jest modernizacja istniejącej bazy placówek prowadzących leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu i innych środków psychotropowych oraz współuzależnionych. - liczba projektów, których celem jest	- liczba osób uzależnionych od alkoholu i innych środków psychotropowych oraz współuzależnionych korzystających z bazy placówek prowadzących leczenie i rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu i innych środków psychotropowych

Nr ker. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2008 lata oceny: 2011, 2015	
		powstawanie nowych placówek i ich wyposażani.	
2.3	Cel 2.3. Stworzyć warunki do zmniejszenia skutków rozwarstwienia społecznego ludności powiatu pilskiego		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
2.3.1.	Tworzenie nowych grup wsparcia dla wychodzenia z kryzysu.	-liczba grup wsparcia zorganizowanych na terenie powiatu pilskiego , których celem było wyjście z kryzysu beneficjentów pomocy społecznej	-liczba beneficjentów pomocy społecznej będących w kryzysie korzystających z oferty grup wsparcia
2.3.2.	Promowanie indywidualnych sukcesów i wyzwalanie inicjatywy w poszukiwaniu pracy.	-liczba projektów realizowanych na terenie powiatu pilskiego promujących indywidualnych sukcesów wyzwalające inicjatywy w poszukiwaniu pracy	-liczba osób dotychczas bezrobotnych, podejmujących pracę zawodową lub zakładających własną działalność gospodarczą
2.3.3.	Rozbudowa zaplecza instytucjonalnego i pozainstytucjonalnego na rzecz integracji społecznej.	-liczba projektów zrealizowanych na terenie powiatu pilskiego , których celem była rozbudowa zaplecza instytucjonalnego służącego działaniom na rzecz integracji społecznej -liczba m2 powierzchni zaplecza instytucjonalnego przeznaczonego na działania na rzecz integracji społecznej -liczba projektów tworzących zaplecze pozainstytucjonalne na rzecz integracji społecznej	-liczba mieszkańców powiatu pilskiego objęta działaniami programów na rzecz integracji społecznej -liczba mieszkańców powiatu korzystających każdego roku z zaplecza instytucjonalnego służącego integracji społecznej
2.4.	Cel 2.4. Podejmować działania w kierunku likwidacji barier infrastrukturalnych i instytucjonalnych dla zwiększania dostępności do obiektów publicznych i miejsc zamieszkania oraz zwiększenie samodzielności osób starszych i niepełnosprawnych.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
2.4.1.	Podejmowanie działań na rzecz likwidacji barier architektonicznych.	-liczba projektów zrealizowanych na terenie powiatu pilskiego, których celem jest likwidacja barier architektonicznych w miejscach publicznych, obiektach kultury, sportu, rekreacji i wypoczynku	-liczba osób niepełnosprawnych, osób starszych korzystających samodzielnie z dostępu do obiektów użyteczności publicznej, kultury, rekreacji i wypoczynku

Nr ker. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2008 lata oceny: 2011, 2015	
2.4.2.	Tworzenie mieszkań chronionych dla osób niepełnosprawnych intelektualnie i ruchowo.	-liczba utworzonych mieszkań chronionych na terenie powiatu piłskiego dla osób niepełnosprawnych	-liczba beneficjentów pomocy społecznej korzystających z mieszkań chronionych na terenie powiatu piłskiego
2.4.3.	Stworzenie osobom niepełnosprawnym i starszym warunków do samodzielnego życia w rodzinie i środowisku lokalnym.	-liczba projektów zrealizowanych na terenie powiatu piłskiego, których celem było stworzenie warunków do samodzielnego życia w rodzinie i środowisku lokalnym	-liczba osób niepełnosprawnych i starszych, którzy uzyskali zdolność do samodzielnego życia w rodzinie i środowisku lokalnym w skutek realizacji programów specjalnie w tym celu przygotowanych
2.4.4	Działanie na rzecz integracji osób niepełnosprawnych i starszych z otoczeniem aktywnym społecznie i gospodarczo.	-liczba projektów zrealizowanych na terenie powiatu piłskiego, których celem było zintegrowanie osób niepełnosprawnych i starszych z otoczeniem aktywnym społecznie i gospodarczo.	-liczba osób niepełnosprawnych i starszych uczestniczących w programach mających na celu integrację ze środowiskiem aktywnym zawodowo

Nr ker. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2008 lata oceny: 2011, 2015	
3.	PRIORYTET 3: <i>Spółeczność lokalna.</i>		
3.1.	Cel 3.2. Tworzyć warunki do szerszej współpracy sektora publicznego i pozarządowego. KIERUNKI DZIAŁANIA		
3.1.1.	Tworzenie partnerstw pomiędzy sektorem publicznym a organizacjami pozarządowymi.	- liczba partnerstw (sieci współpracy) zawiązanych na szczeblu powiatu pomiędzy sektorem publicznym a organizacjami pozarządowymi	- liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych programami pomocy organizowanej w ramach partnerstw pomiędzy sektorem publicznym a organizacjami pozarządowymi
3.1.2.	Wykorzystanie w sektorze pozarządowym wysokiego zaangażowania i kreatywności osób pracujących w obszarze pomocy społecznej.	-liczba projektów i programów do których sektor publiczny włączył zaangażowanych i kreatywnych liderów pomocy społecznej, -liczba liderów pomocy społecznej włączonych przez sektor publiczny do realizowanych przez ten sektor projektów i programów.	- liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych programami pomocy organizowanej przez sektor publiczny z udziałem liderów pomocy społecznej włączonych do realizacji tych programów.
3.1.3.	Tworzenie i propagowanie podstaw do realizacji projektów opartych o partnerstwo publiczno – społeczne.	-liczba projektów i szkoleń propagujących zasady tworzenia partnerstw publiczno – społecznych jak i możliwe formy prawne i instytucjonalne takiej współpracy	-liczba powołanych do życia partnerstw publiczno – społecznych na terenie powiatu pilskiego dla realizacji założeń strategii rozwiązywania problemów społecznych
3.1.4.	Rozwijanie różnych form wolontariatu wspomagającego realizowanie zadań pomocy społecznej.	-liczba zidentyfikowanych obszarów pomocy społecznej zdolnych do przyjęcia wolontariatu -liczba szkoleń tematycznych dla wolontariuszy zorganizowanych na terenie powiatu pilskiego -liczba projektów promujących wolontariat wśród starszej młodzieży szkół średnich i studentów uczelni w powiecie pilskim	-liczba wolontariuszy pracujących dla sektora publicznego i pozarządowego realizujących politykę społeczną na terenie całego powiatu pilskiego
3.2.	Cel 3.2. Podjąć działania na rzecz wzrostu wyrozumiałości i tolerancji społecznej. KIERUNKI DZIAŁANIA		
3.2.1.	Kreowanie postaw wyrozumiałości i tolerancji poprzez eksponowanie przez decydentów udziału beneficjentów pomocy społecznej w różnych projektach powiatu i gmin.	-liczba projektów, których celem jest podwyższenie świadomości mieszkańców w zakresie problemów społecznych oraz wykreowanie postaw	-liczba mieszkańców powiatu pilskiego, do których każdego roku dociera pakiet informacji o problemach społecznych powiatu i kreuje postawy

Nr ker. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2008 lata oceny: 2011, 2015	
		wyrozumiałości i tolerancji z udziałem decydentów i beneficjentów tej pomocy	wyrozumiałości i tolerancji
3.2.2.	Edukacja społeczna w zakresie potrzeb osób niepełnosprawnych i ich możliwości.	-liczba projektów o charakterze edukacyjnym, których celem jest edukacja społeczna w zakresie potrzeb osób niepełnosprawnych i ich możliwości	-liczba inicjatyw społecznych, powstałych na terenie powiatu podnoszących jakość i komfort życia osób niepełnosprawnych -liczba dostosowanych obiektów publicznych do potrzeb osób niepełnosprawnych -liczba osób niepełnosprawnych pracujących zawodowo
3.3.	Cel. 3.4. Wykorzystać zaangażowanie i kreatywność osób pracujących w obszarze pomocy społecznej.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
3.3.1.	Tworzenie projektów kształcących pracowników pomocy społecznej na liderów Lokalnych Grup Działania.	-liczba szkoleń specjalistycznych przeznaczonych dla pracowników pomocy społecznej, których celem jest kształcenie na liderów Lokalnych Grup Działania	-liczba przeszkolonych pracowników pomocy społecznej każdego roku w powiecie pilskim na liderów Lokalnych Grup Działania -liczba pracowników pomocy społecznej będących liderami Lokalnych Grup Działania
3.3.2.	Kojarzyć liderów pomocy społecznej z właściwymi projektami w poszczególnych sektorach pomocy społecznej.	-liczba inicjatyw, których efektem było skojarzenie liderów pomocy społecznej z właściwymi projektami w poszczególnych sektorach pomocy społecznej	-liczba skojarzonych liderów pomocy społecznej z właściwymi projektami w poszczególnych sektorach pomocy społecznej.
3.3.3.	Szkolenie zaangażowanych pracowników pomocy społecznej w kierunku tworzenia autorskich projektów.	-liczba szkoleń dla pracowników pomocy społecznej, mających na celu pomoc w kierunku tworzenia autorskich projektów	-liczba pracowników pomocy społecznej, korzystających ze szkoleń z zakresu tworzenia autorskich projektów -liczba autorskich projektów utworzonych przez zaangażowanych pracowników pomocy społecznej

Nr ker. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2008 lata oceny: 2011, 2015	
4.	PRIORYTET 4: Infrastruktura.		
4.1.	Cel 4.1 Podjąć działania w kierunku tworzenia sprawnie funkcjonującej profilaktyki w oparciu o infrastrukturę społeczną. KIERUNKI DZIAŁANIA		
4.1.1.	Stworzenie warunków do rozwoju zaplecza sportowego i rehabilitacyjnego.	-liczba projektów, których celem jest zwiększenie dostępności istniejącego zaplecza rehabilitacyjnego z jednoczesną rozbudową jego infrastruktury technicznej -liczba projektów, których celem jest uzupełnienie zaplecza sportowego w postaci otwartych boisk i terenów rekreacyjnych z uwzględnieniem osób niepełnosprawnych	-liczba osób niepełnosprawnych korzystających z dostępności istniejącego zaplecza rehabilitacyjnego na terenie powiatu -liczba mieszkańców powiatu korzystających z otwartych boisk i terenów rekreacyjnych na terenie powiatu pilskiego
4.1.2.	Tworzenie Ośrodków Wsparcia dla uzależnionych.	- liczba Ośrodków Wsparcia zorganizowanych na terenie powiatu pilskiego , których celem jest pomoc osobom uzależnionym	-liczba osób uzależnionych korzystających z oferty Ośrodków Wsparcia
4.1.3.	Utworzenie Centrum Integracji Społecznej.	-powstanie Centrum Integracji Społecznej	-liczba beneficjentów pomocy społecznej korzystających z oferty Centrum Integracji Społecznej w powiecie pilskim
4.1.4.	Wspieranie i udzielanie pomocy samorządom lokalnym w realizacji zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnionych oraz przemocy domowej.	-liczba projektów organizowanych na szczeblu powiatu, których celem jest udzielanie pomocy merytorycznej samorządom lokalnym w zakresie realizacji lokalnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy domowej	-liczba pracowników samorządowych szczebla powiatowego przeszkolonych w zakresie skutecznej realizacji programów profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy domowej -Liczba wspartych programów samorządowych przez instytucje zewnętrzne , których celem były zadania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnionych oraz przemocy domowej

Nr ker. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2008 lata oceny: 2011, 2015	
4.2.	Cel 4.2. Tworzyć właściwą i o wysokim standardzie bazę dla realizacji zadań społecznych.. KIERUNKI DZIAŁANIA		
4.2.1.	4.2.1. Restrukturyzacja i standaryzacja Domów Pomocy Społecznej.	-liczba obiektów pomocy społecznej spełniających standardy ustawowe i UE -powierzchnia w m ² obiektów spełniających standardy ustawowe i UE	-liczba pensjonariuszy Domów Pomocy Społecznej korzystających z oferty DPS o standardach ustawowych i UE
4.2.2.	4.2.2. Tworzenie Środowiskowych Domów Samopomocowych.	-liczba utworzonych Środowiskowych Domów Samopomocowych	-liczba beneficjentów korzystających z pomocy Środowiskowych Domów Samopomocowych
4.2.3.	4.2.3. Stworzenie bazy infrastrukturalnej dla Rodzinnych Domów Dziecka.	-liczba Rodzinnych Domów Dziecka na terenie powiatu pilskiego -powierzchnia w m ² Rodzinnych Domów Dziecka na terenie powiatu pilskiego	-liczba dzieci objętych opieką Rodzinnych Domów Dziecka
4.3.	Cel 4.3. Efektywnie wykorzystać funkcjonowanie świetlic socjoterapeutycznych na terenie powiatu. KIERUNKI DZIAŁANIA		
4.3.1.	Stworzenie nadzoru merytorycznego nad świetlicami wiejskimi.	-liczba projektów z zakresu tworzenia nadzoru merytorycznego nad świetlicami wiejskimi	-liczba świetlic wiejskich objętych nadzorem merytorycznym
4.3.2.	Stworzenie realnych programów funkcjonalno – użytkowych dla świetlic.	-liczba programów, realizowanych na terenie powiatu których celem jest poprawa funkcjonalności i użyteczności świetlic	-liczba osób korzystająca ze świetlic wiejskich w oparciu o stworzone programy funkcjonalno - użytkowe
4.3.3.	Aktywizacja kadry placówek pomocy społecznej i organizacji pozarządowych w prace terapeutyczną na terenie świetlic.	-liczba spotkań, szkoleń, których celem jest aktywizacja pracowników pomocy społecznej i pracowników organizacji pozarządowych na rzecz pracy terapeutycznej na terenie świetlic	-liczba beneficjentów pomocy społecznej korzystających z pracy terapeutycznej wyspecjalizowanej kadry w świetlicach wiejskich
4.4.	Cel. 4.4. Stworzyć warunki do rozwoju zaplecza sportowego i rehabilitacyjnego. KIERUNKI DZIAŁANIA		
4.4.1.	Modernizacja istniejących placówek oświatowych dla potrzeb sportowych i rekreacyjnych ogółu mieszkańców.	-liczba zmodernizowanych placówek oświatowych dla potrzeb sportowych i rekreacyjnych.	-liczba osób korzystająca z zmodernizowanych placówek sportowych i rekreacyjnych

Nr ker. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2008 lata oceny: 2011, 2015	
4.4.2.	Zwiększyć dostępność istniejącego zaplecza rehabilitacyjnego z jednoczesną rozbudową jego infrastruktury technicznej.	-powierzchnia w m ² dostępnego zaplecza rehabilitacyjne	-ilość osób, beneficjentów pomocy społecznej korzystających z istniejącego zaplecza rehabilitacyjnego
5.	PRIORYTET 5: <i>Finanse</i>		
5.1.	Cel 5.1. Podjąć działania w kierunku pozyskania zewnętrznych środków finansowych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
5.1.1.	Sponsoring na rzecz wspierania konkretnych projektów z zakresu problematyki społecznej.	-liczba programów i projektów organizowanych na szczeblu lokalnym przez sektor publiczny i pozarządowy wspartych przez kapitał prywatny	-liczba beneficjentów pomocy społecznej objętej programami pomocy sponsorowanej przez kapitał prywatny
5.1.2.	Tworzenie partnerstw z organizacjami pozarządowymi dla realizacji wspólnych zadań i projektów.	-liczba powstałych partnerstw samorządu lokalnego z organizacjami pozarządowymi dla realizacji wspólnych projektów i zadań z zakresu pomocy społecznej	-liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych programami pomocy organizowanej w ramach partnerstw publiczno - społecznych
5.1.3.	Zakładanie fundacji i stowarzyszeń z udziałem partnerów dla realizacji długookresowych programów.	-liczba nowozałożonych stowarzyszeń i fundacji rozwiązujących konkretne problemy społeczne	-liczba beneficjentów pomocy społecznej objęta pomocą społeczną świadczoną przez organizacje pozarządowe
5.2.	Cel 5.2. Podjąć działania na rzecz wsparcia finansowego rodzin.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
5.2.1.	Wsparcie materialne i instytucjonalne dla rodzin wielodzietnych.	-liczba projektów i programów zrealizowanych na terenie powiatu pilskiego, których celem jest wsparcie materialne i instytucjonalne rodzin wielodzietnych	-liczba rodzin wielodzietnych objętych wsparciem materialnym i instytucjonalnym
5.2.2.	Realizacja projektów z zakresu kompensacji i solidaryzmu dla rodzin niepełnych.	-liczba zrealizowanych projektów opartych o zasady kompensacji i solidaryzmu i skierowanych do rodzin niepełnych	-liczba rodzin niepełnych objętych projektami realizowanymi na zasadach kompensacji i solidaryzmu

Nr ker. dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2008 lata oceny: 2011, 2015	
5.3.	Cel. 5.3. Podjąć działania w kierunku zabezpieczenia szeroko rozumianych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
5.3.1.	Wspieranie niepublicznych jednostek realizujących zadania pomocy społecznej.	-liczba projektów zrealizowanych na terenie powiatu piłskiego, których celem było wsparcie niepublicznych jednostek realizujących zadania pomocy społecznej	-liczba jednostek realizujących zadania pomocy społecznej wspartych przez sektor publiczny
5.3.2.	Zlecanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów.	-liczba projektów z zakresu pomocy społecznej realizowanych na terenie powiatu piłskiego na zasadach outsorsingu	-liczba beneficjentów pomocy społecznej korzystających ze świadczeń realizowanych w oparciu o outsorsing zadań rozwiązujących konkretne problemy społeczne

11. WYKAZ TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW

WYKAZ TABEL:

Tabela 1 Dokumenty Unii Europejskiej dotyczące polityki społecznej.....	12
Tabela 2 Najważniejsze akty prawne odnoszące się do polityki społecznej– obecnie obowiązujące w Polsce.	14
Tabela 3 Ważniejsze dokumenty strategiczne obowiązujące w Wielkopolsce dotyczące obszaru polityki społecznej.	21
Tabela 4 Ważniejsze dokumenty strategiczne obowiązujące w powiecie pilskim dotyczące obszaru rozwiązywania problemów społecznych.	28
Tabela 5 Podstawowe dane demograficzne – stan na 31 XII w 2005 i 2006 r.....	31
Tabela 6 Ludność według płci: Polska. województwo, i podregion - stan na 30.06.07 r.....	33
Tabela 7 Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku - stan na 31.12.06 r.....	33
Tabela 8 Urodzenia, zgony, przyrost naturalny na terenie powiatu pilskiego- stan na 31.12.2006 r.	37
Tabela 9 Liczba osób bezrobotnych w powiecie pilskim w latach 2004-2007.....	40
Tabela 10 Zestawienie liczby bezrobotnych w powiecie pilskim na tle powiatów i województwa wielkopolskiego w latach 2005 – 2007.....	42
Tabela 11 Stopa bezrobocia w województwie wielkopolskim, podregionach i powiatach w latach 2005- 2007.....	43
Tabela 12 Bezrobotni na terenie powiatu pilskiego według wykształcenia – stan na 31.12 2007 r.....	45
Tabela 13 Struktura podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON – sektor prywatny w powiecie pilskim z podziałem na gminy – stan na koniec 2006.....	45
Tabela 14 Pracujący łącznie z rolnictwem indywidualnym wg sektorów ekonomicznych i płci w latach 2004-2006.....	46
Tabela 15 Struktura szkół wg rodzaju na terenie powiatu pilskiego.....	47
Tabela 16 Osoby niepełnosprawne w kraju, województwie wielkopolskim, podregionie pilskim i powiecie pilskim.	50
Tabela 17 Osoby niepełnosprawne w powiecie pilskim według płci 2002 r.	50
Tabela 18 Analiza osób bezdomnych korzystających z pomocy społecznej.....	55
Tabela 19 Punkty wydawania odzieży osobom bezdomnym.....	55
Tabela 20 Alkoholizm wg rozpoznania ośrodków pomocy społecznej stan na 31.12.06 r.	57
Tabela 21 Narkomania - wg rozpoznania różnych instytucji na terenie powiatu pilskiego.	58
Tabela 22 Wykaz instytucji działających na rzecz rodziny.....	63
Tabela 23 Priorytety, cele szczegółowe i kierunki działania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Pilskiego na lata 2008-2015.....	83
Tabela 24 Wskaźniki monitoringu „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Pilskiego na lata 2008-2015.....	101

WYKAZ WYKRESÓW:

Wykres 1 Struktura procentowa ludności według płci na terenie powiatu pilskiego – stan na 31.12.2006 r.	31
Wykres 2 Liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn – stan na 31.12.2006 r.....	32
Wykres 3 Liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym – stan na 31.12.06 r.	32
Wykres 4 Struktura ludności wg ekonomicznych grup wiekowych.	33
Wykres 5 Urodzenia żywe w liczbach bezwzględnych na 1000 ludności – stan na 31.12.06 r.....	36
Wykres 6 Odsetek bezrobocia na terenie powiatu pilskiego – stan na 31.12.07 r.	41
Wykres 7 Stopa bezrobocia w %od I 2007 r. do XII 2007 r.	41
Wykres 8 Stopa bezrobocia w podregionach województwa wielkopolskiego w latach 2004-2007.....	42
Wykres 9 Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy w powiecie pilskim - stan na 31.12. 2007 r.	44
Wykres 10 Osoby niepełnosprawne wg wieku i płci w powiecie pilskim.....	51
Wykres 11 Osoby niepełnosprawne wg wykształcenia.	51

Wykres 12 Osoby niepełnosprawne wg aktywności zawodowej.....	52
Wykres 13 Liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym – stan na 31.12.2006 r.....	59
Wykres 14 Przyrost naturalny liczony metodą: (urodzenia żywe - zgony): urodzenia żywe	59

WYKAZ RYSUNKÓW:

Rysunek 1 Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym – stan na 31.12.2006 r.	35
Rysunek 2 Ruch naturalny ludności według podregionów – stan na 31.12.06 r.....	37
Rysunek 3 Ruch naturalny ludności w 2006 roku.....	38
Rysunek 4 Saldo migracji na 1000 ludności – stan na 31.12.2006 r.....	39
Rysunek 5 Domy Pomocy Społecznej w województwie wielkopolskim.....	64